BİR HİNT KLASİĞİ

Hortlağın 25 Öyküsü

Derleyen ve Çeviren
Kurban Kaya

İMGE

Korhan Kaya, 1959 yılında Ankara'da doğdu. 1981'de AÜ DTCF Hindoloji Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde 1985'te yüksek lisans, 1990'da doktora öğrenimini tamamladı. 1985'te araştırma görevlisi, 1996'da doçent oldu. Halen AÜ DTCF Hindoloji anabilim dalında öğretim üyesidir.

Kaya'nın eserleri:

- *Hint Destanları* (Çeviri-Ankara Üniversitesi Yayınları, 1994)
- *Hint Mitolojisi Sözlüğü* (İmge Kitabevi Yayınları, 1997)
- *Hintlilerde Tanrı* (Kaynak Yayınları, 1998)
- *Hint Masalları* (Derleme-Çeviri, İmge Kitabevi Yayınları, 1998)
- *Buddhistlerin Kutsal Kitapları* (İmge Kitabevi Yayınları, 1999)

Vetalapançavimşati
ISBN 975-533-291-X
© İmge Kitabevi Yayınları, 2000
Tüm hakları saklıdır.
Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Ocak 2000

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Gölü

Kapak Tasarımı
Ercan Özsezgin

Resimleyen
Ali Emin Özcan

Baskı ve Cilt
Pelin Ofset (312) 418 70 93

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (312) 419 46 10 - 419 46 11
Faks: (312) 425 65 32
İnternet: www. imge. com.tr
E-Posta: imge@imge.com.tr

BİR HİNT KLASİĞİ

Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü
(Vetalapançavimşati)

Derleyen ve Çeviren
Korhan Kaya

İMGE
Kitabevi

İçindekiler

ÖNSÖZ 7

GİRİŞ 11

Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü
(Vetalapançavimşati) 21
Çerçeve Öykü 21

Hortlağın 1. Öyküsü
(Prens, Vezirin Oğlu ve Padmavati) 25
Hortlağın 2. Öyküsü
(Mandaravati ve Üç Aşığı) 39
Hortlağın 3. Öyküsü (İki Bilge Kuş) 45
Hortlağın 4. Öyküsü (Viravara ve Ailesi) 55

Hortlağın 5. Öyküsü
(Somaprabha ve Üç Aşığı) 67
Hortlağın 6. Öyküsü (Değişen Başlar ve Kız) 73
Hortlağın 7. Öyküsü
(Sattvaşila, Kral ve Su Perisi) 79
Hortlağın 8. Öyküsü (Üç Hassas Genç) 91
Hortlağın 9. Öyküsü
(Prensesin Dört Sınıftan İsteklisi) 97
Hortlağın 10. Öyküsü (Sözüne Bağlı Kız) 101
Hortlağın 11. Öyküsü (Üç Hassas Kadın) 107
Hortlağın 12. Öyküsü (Kadın Düşkünü Kral) 111
Hortlağın 13. Öyküsü (Talihsiz Brahman) 127
Hortlağın 14. Öyküsü (Tüccarın Kızı ve Hırsız) 135
Hortlağın 15. Öyküsü (Sihirli Hap) 143
Hortlağın 16. Öyküsü
(Cimutavahana'nın Özverisi) 153
Hortlağın 17. Öyküsü (Güzel Unmadini) 173
Hortlağın 18. Öyküsü (Kumarbaz Brahman) 181
Hortlağın 19. Öyküsü (Hangisi Baba?) 191
Hortlağın 20. Öyküsü (Brahman Çocuk) 203
Hortlağın 21. Öyküsü (Güçlü Tutkular) 217
Hortlağın 22. Öyküsü (Dört Kardeş) 227
Hortlağın 23. Öyküsü (Gençleşen Çileci) 233
Hortlağın 24. Öyküsü (Baba-Oğul, Ana-Kız) 239

Çerçeve Öykü 245
Karşılaştırma Tablosu 250
Küçük Sözlük 251
Kaynaklar 261

Önsöz

Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü'nde tanrılar, insanlar, kötü ruhlar, kumarbazlar, fahişeler, zenginler, yoksullar, tüccarlar, din adamları, krallar, kadınlar, erkekler ve bunun gibi daha birçok şey konunun etkili öğeleri olarak kullanılırken, hayli fantastik kurgularla ve zengin malzemeyle eğlendirici bir atmosfer sağlanmaktadır. Bu öykülerin insanı olgunlaştıran bir yönü de vardır. Her öykü sonunda sorulan sorunun cevabında, çok ince bir ayrım gözetildiği açıktır. Öykülerin kurgusu ve öykü sonundaki bilmeceler, okuyucunun düşünce gücünü kuvvetlendirmektedir. Sadece Sanskrit isimlerin çokluğu ve isimlerin uzunluğu okuyucunun hafızasını biraz zorlayabilir ancak bu da büyük bir sorun değildir. Öyküler karikatürize dramatik bir yapı gösterirler.

Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü, 18. yüzyılda birçok Hint diline ve pek çok Avrupa diline çevrilmiş. Türkçe'ye ise hiç çevrilmemiş. Umarız bizim çevirimiz yaklaşık 150 yıllık gecikmeyi telafi eder. Bu öykü serisi, sanırız çok tanrılı Hindu inancına soğuk bakan kültürler arasına yayılamamış. Eser, tanrıları, törenleri ve sosyal yaşamıyla öz Hindu kültürünü yansıtmaktadır ve bizim, tanımadığımız ve bize çok farklı gelen kültürlere yaklaşmamızın zamanı gelip geçmektedir. Artık yabancı kültürleri anlamaya çalışmamaktaki ön yargılarımızın yok edilmesi gerekmektedir. Bu eser, yabancı Hint kültürünü anlamak için iyi bir örnektir.

Bizim, ilerleyen sayfalarda vereceğimiz çeviriler içinde sahip olduğumuz, sadece R. Burton'un "Vikram and The Vampire" (1893) çevirisi ile, N. M. Penzer'in "The Ocean of Story" (1926)'deki çevirisidir. Hindistan'dan getirttiğimiz ve Burton'un öykü sayısını on ikiye düşürdüğü birinci kitabın çok fazla işe yaradığı söylenemez. Biz, çevirilerimizi D.T.C.F kütüphanesinden sağladığımız Sanskrit aslından ve Penzer'den yaptık. Çevirimiz Somadeva'nın dil özelliklerini yansıtmaktadır.

Mitolojinin aşırı ölçüdeki etkisi göz önüne alınarak, kitabın sonuna küçük bir sözlük kondu. Gerekli yerlerde dipnot düşüldü. Buna rağmen bazı sözcükler, örneğin ağaç isimleri, o konudaki bilgimizin yeterli olmayışı nedeniyle açıklanamadı.

Çevirileri yaparken bana yardımcı olan eşim Sevim Kaya'ya, yazım aşamasında yardımcı olan başta

Araş. Gör. H. Derya Can'a ve sonra Araş. Gör. Yılgün İpkırmaz'a, öğrencim Gülay Civelek'e ve öyküleri resimleyen Ali Emin Özcan'a çok teşekkür ederim.

Hint Masal Edebiyatı'nın başeserlerinden biri olan *Vetalapançavimşati*'nin beğenilmesi umuduyla.

Korhan Kaya

Ankara, 1998

Giriş

Vetala, "hortlak" anlamına gelen bir sözcüktür. Batılılar bunu "vampir" kelimesiyle karşılıyorlar. Pançavimşati ise Sanskrit dilinde "yirmi beş" sayısını ifade eder. İki sözcük yanyana "Hortlağın yirmi beş öyküsü" anlamına gelir. Bu, aslında yirmidört öykü olan ve biri de çerçeve öykü olan bir masal serisidir. Hindi dilinde Baital Paçisi diye söylenir. Öyküleri, adı belli olmayan bir hortlak anlatır. Eserde "Vetala" diye sözedilir. Onu her seferinde şimşapa ağacından alan kral ise, Hintlilerin yarı efsanevi kralı Vikrama'dır. Vikrama "kahraman" demektir ve ona bazen "Kahramanlık Güneşi" anlamında Vikramaditya veya Vikramarka denir. Bu eserde ise kral, Vikramasena oğlu Trivikramasena olarak görülür. Efsaneye göre, birden fazla Vikrama bulunduğu için, bu ismin "Vikrama'nın

Üçüncü Bedenlenmiş Hali" anlamında kullanılmış olabileceğini tahmin etmekteyiz.

II. Çandragupta (375-413) Hint tarihinde Vikramaditya lakabını ilk kullanan hükümdarlardan biridir. Bu kral, Batı Sakalar devletini ortadan kaldırmış, Bengal körfezinden Arap denizine kadar bütün kuzey Hindistan'ı birleştirmişti. Hunları 544'de yenen bir başka Vikramaditya daha vardır. Ancak genellikle kabul edilen, Vikrama çağının İ.Ö. 57'den itibaren başladığı şeklindeki kanıdır.

Efsaneye göre Vikrama, yaşlı kral Gandharbasena'nın ikinci oğludur. Kralın dört kraliçeden birbirinden üstün altı oğlu olmuştur. Baba ölünce Şank adındaki en büyük oğlan tahta geçmeye çalışmış ancak Vikrama onu öldürerek tahta kendisi geçmiştir. Onun cesaretinden etkilenen genç prensler ona Vira (Cesur) adını takmış ve ona boyun eğmişlerdir. Vikrama hükümdarlığı boyunca tanrıların lütfunu kazanmış, ülkesini genişlettikçe genişletmiş. Nihayet tüm Hindistan'ın efendisi olmuş ve kendi adıyla anılan bir devre mühürünü vurmuş.

Bir başka efsane de, krallığın, tanrı İndra ile Dhara kralı tarafından Gandharbasena'nın bir hizmetçi kadından olma oğlu olan Bhartarihari'ye verildiğini anlatır. Bir süre kardeşler bir arada yaşarlar ancak bir süre sonra kavga ederler. Vikrama saraydan kovulur, sefil perişan bir halde diyar diyar dolaşır. Bir keresinde Gucerat'da bir tüccarın yanına hizmetçi olarak sığınır. O sırada Bhartarihari, karısının kendisini aldatmasına sinirlenip, hayattan el etek çekmiş ve bir

mezhebin çilecisi olmuştur. Krallığı da kendi kaderiyle başbaşa bırakmıştır. Sürekli gezmekte olan Vikrama Uccayini'ye geldiğinde krallığı başsız görmüş ve hemen kendisi başa geçmiştir. Görkemli bir saltanattan sonra Utkala, Vanga, Kuçbahar, Gucerat, Somnat, Delhi ve diğer birçok yeri imparatorluğuna katmış ve bir süre sonra düşmanı Shalivahana tarafından öldürülmüştür.*

Kathasaritsagara'nın yazarı Somadeva, kralı Trivikramasena adıyla Godavari nehri kıyısındaki Pratishthana'da yaşıyor olarak gösterir. Eserin yazarının Bhavabhuti olduğu sanılır ama bu belirsizdir. Eser olasılıkla Hristiyanlığın ilk yıllarında yazılmıştır. Keşmirli sanatçılar olan Somadeva ve Kşemendra,bu eseri kendi eserlerinin içine dahil etmişlerdir. Birincinin eseri Kathasaritsagara (1070) ikincininki ise Brihatkathamancari (1048) dir.

Şivadasa isimli bir şairin yazdığı en güvenilir metindir. Bir de Cambhaladatta'nın yazdığı Vetala öyküleri ünlüdür. Bunlar Sanskrit versiyonlardır. Vetala öykülerinin güzelliği, onların birçok Hint diline çevirmesine neden olmuştur. Bu durum eseri daha da popüler yapmıştır. Sanskrit dilinden ilk çevirisi, Mathura ve Agra çevresinde konuşulan Batı Hint diyaleği Brac Bhaşa'ya Surati Misar tarafından 1699-1743 yılları arasında yapılmıştır. Lallu Lal 1805'de bunu "Baital Paçisi" adıyla Hindi diline çevirmiştir. Eser, Bengali, Kanares, Telugu, Gucarati, Tamil ve Marathi

---

* R. Burton Vikram And The Vampire, 2

gibi pek çok dile çevrilmiştir. Batıya yapılan çeviriler genellikle Hindi versiyondan yapılmıştır. Başta İngilizce, Almanca, Fransızca ve İtalyanca olmak üzere çeşitli Batı dillerine çevrilen eser, Türk diline çevrilememiş idi. Vetala öykülerinden bazıları Tutiname, Sindbadname gibi masal serilerinin içinde kısıtlı bir biçimde gözükerek belli belirsiz bir tanışıklık yaratmış olabilir. Ancak bu eserin Türkçeye kazandırılması kaçınılmazdı. Aşağıda, Vetalapançavlmşati'nin Sanskrit ve Hindi versiyonlarından Batı dillerine yapılan çevirilerin listesi verilmektedir*:

A) Sanskrit'den yapılan çeviriler:

Şivadasa'dan yapılanlar:

1) Luber, A., Der Vetalapancavinçati oder Fünfundzwanzig Erzahlungen eines Daemon, Görz, 1875.

2) Uhle, H., Die Vetalapancavinçatika in den Recensionen des Çivadasa und eines Ungenannten, Leipzig, 1884.

3) Krishnanatha K. Prabhu, The Vetal Panchvishi or The Twentyfive Stories of Vetal, Bombay, 1890.

4) Fumi, F.G., Novelle delVetala, Palermo, 1892.

5) Bettei,V., 6 Novelle Soprannumerarie alla Vetalapanca vinçati, Torino-Palermo, 1894.

6) Bettei, V.,Vetalapancavinçatika, Il Venticinguenovelle d'un lemure, Florence 1897-1909.

---

* N. M. Penzer, The Ocean of Story, Cilt 7, s:265-270.

7) Uhle, H., Die Vetalapancavimşatika des Şivadasa nach einer Handschrif von 1487, Leipzig, 1914.

Cambhaladatta'dan yapılan:

1) Cibananda Vidyasagara, Vetala Panchvinshati or Twentyfive Tales related by a Vampire to Racah Vikramaditya, Calcutta, 1873.

Birden Fazla Nüshadan yapılan:

1) Uhle, H., Programm des Gymnasiums zum heiligen Kreuz in Dresden, Die fünfzehnte Erzahlung der Vetalapantchavinçati, Dresden,1877.

B) Hindi ve Diğer yerel Hint Dillerinden yapılan Çeviriler:

1) Lallu Lal, Buetal Pucheesee, translated into Hindoostanee Calcutta, 1805.

2) Babington, B.G., The Vedala Cadai, being the Tamul Version of a Collection of Ancient Tales in the Sanskrit Language, London, 1831.

3) Kali Krishna, Bytal Puchisi, or the Twentyfive Tales of Bytal, (Bricbhaşa'dan Ingilizceye), Calcutta, 1834.

4) İşvaraçandra Vidyasagara, Vetalapanchavimşati, The Baital Pachisi or Tales of a Demon, Translated from Hindi, Calcutta, 1846. (Sonra, 1851,

1876, 1910, 1911)

5) Lancereau, E., Extraits du Betalpatchisi, Paris, 1851-1852.

6) Barker, W.B., The Baital Pachisi, or Twentyfive Tales of a Demon, Hindi text, Hertford, 1855.

7) Hollings, W., The Bytal Pucheesee, Calcutta, 1860. (Diğerleri 1866, Allahabad, 1894, 1900.)

8) Sadasiv Chhatre, Baital Pachisi, Bombay, 1862. (Diğerleri 1889, Poona 1875, 1880)

9) Bhola Nath, Vikramavilasa, A metrical version of the Baitalpachisi, Mainpuri, 1867.

10) Burton, R.F., Vikram and the Vampire, London, 1870 (Sonra 1893).

11) Platts, J., The Baital Pachisi or the Twentyfive Tales of a Sprite, London, 1871.

12) Harajivana, U., Meheta, Baital Pachisi, Bombay, 1872.

13) Oesterley, H., Baital Pachisi, Leipzig, 1873.

14) Kalidasa Gupta, Vetalapanchavimşati, translated into Bengali, Calcutta, 1879 (Sonra 1911, 1916).

15) Deveze, G., Le Baital Paccisi contes Hindis., Louvain, 1892.

16) Andersson, H., Likspökets Tjugufem Berattelser, Gothenburg,1901.

17) Ryder, A.W., Twentytwo Goblins, London

and Toronto, 1917.

18) Kincaid, C.A., Tales of King Vikrama, Oxford University Press, 1921.

Bu çeviri listesinden anlaşılacağı üzere, eser gerek Hindistan'da gerekse tüm Avrupa'da çok önemsenmiş ve büyük bir çabayla birçok dile çevirileri yapılmış. İtalyan Giovanni Boccaccio (1313-1375) ise, Vetala öykülerinden bir kısmını çok önceden biliyordu ve onların bir kaçını kendi diline ve kültürüne göre yeniden işleyip Decameron adlı eserinde yazmıştı. Örneğin Vetala'nın onuncu öyküsü olan "Sözüne Bağlı Kız" öyküsü, Baccaccio tarafından (X,5) yeniden anlatılmıştır. O sadece öyküye bir sihirbaz katmış ve madonna Dianora'yı bütünüyle suçsuz gibi göstermiş. Hint anlatımında ise Madanasena sözüne bağlı bir kız olmakla birlikte biraz iradesiz ve biçimsiz verdiği sözlerle durumu zorlaştırıyor olarak gösterilmiş; ama sonuçta öykü aynı öykü ve Boccaccio'nun Hint orijinali işlediği kuşku götürmez. Vetala'nın Onyedici öyküsü de Decameron'da (X,6) anlatılır. Hintli orijinalinde kral, Unmadini adında bir güzel kıza aşık olurken, İtalyan anlatımında kral Charles'in aşık olduğu kızın ikiz kardeşi de vardır.Birincide olay trajik biter, ikincide ise kral iradesiyle kendini yenmeyi başarır.

Vetala öykülerinden etkilenen sadece Boccaccio değildir. Örneğin Grimm masalları arasında (III,129) bulunan "Dört Kardeş" masalı, Vetala'nın Beşinci öyküsüdür. Hint orijinalinde konu bir kral kızı ve ona aşık olan üç değişik hüner sahibi erkek üzerine ku-

ruludur. Bunlardan birinin uzağı görme, birinin sihir gücüyle uçan araç yapma, birinin de dövüşme yetenekleri vardır. Kızı bir kötü yaratık kaçırır. Uzağı gören kızın kaçırıldığı yeri saptar; sihirbaz uçan bir araç yapar; hepsi birlikte kötü yaratığın evine giderler. Dövüş sanatını bilen kötü yaratıkla dövüşüp onu öldürür ve kızı kurtarır. Hepbirlikte saraya döndüklerinde kızla kimin evlenmesi gerektiği büyük bir problem haline gelmiştir.

Grimmlerde bu öykü şu farklarla anlatılır: Talipliler dört kardeştir. Bunlardan biri dürbünlü, biri avcı, biri usta bir hırsız, biri de usta bir terzidir. Hepsi de hünerini gösterip kızı, kaçırıldığı denizin ortasındaki adadan kurtarmışlar ve kız üzerinde hak iddia etmişler. Motifler farklı, öykü aynıdır ve Grimmlerin anlatımı daha somut bir anlatımdır.

Bu öykünün "Üç Arkadaşlar" adıyla bir de İstanbul varyantı vardır. Üç talipliden birinin aynası, diğerinin uçan halısı ve üçüncünün de limonu vardır. Ayna kızın kaçarıldığı yeri gösterir; uçan halıyla oraya gidilir fakat kız ölmüştür. Limonun ölü diriltme özelliği vardır ve kızı diriltmek için limon kesilir, koklatılır. Sonra üçü, kızı elde etmek için aralarında tartışırlar.

Vetalapançavimşati öykülerinden 2, 3 ve 6 no'lu olanların benzerleri İstanbul masalları arasında bulunur*. İstanbul, Hindistan ile Avrupa arasında, ma-

---

* W. Ruben, Hint-Türk Masal Münasebetleri. DTCF Dergisi 1, 1, s:56, 57, Ankara, 1942.

sallann geçişine olanak sağlayan bir köprü konumundadır.

Ünlü yazar Thomas Mann, 1930 yılında "Die Vertauschten Köphe" (Değişen Kafalar) adında ilginç bir eser yazmıştı. Bu eserin bir Hint efsanesine dayandığı eserin alt başlığından da anlaşılmaktadır. Bu Vetala'nın Altıncı öyküsüdür. Walter Ruben 1941 yılında yazdığı bir yazıda* Mann'ın, Hint'deki Kesilen Başlar motifini "Değişen Kafalar" da, Goethe'nin "Paria Efsanesi" adındaki klasik şiirinde kullandıklarını anlatır. Goethe ayrıca "Werther" adlı eserinde de bir aşk ikilemiyle Hint motifine yaklaşmaktadır. Bütün bunların kaynağının da Orta zaman öykülerinden olan Vetalapançavimşati olduğunu söylemektedir.

Vetala öykülerinde Hint mitolojisinin ve Hindu inancının derin izlerini görmekteyiz. İnsanlar akrabalarıyla bir arada yaşamaktalar. Akrabalığın çok önemli olduğunu anlıyoruz. İnsanlara, şehirlere, bitkilere herşeye öykülerde bir isim verilmektedir. Bazen bir ismin hiçbir önemi olmasa da, Hint nezaketi bunu böyle gerektiriyor. Brahmanlar ve krallar, her zaman olduğu gibi en üst sıradalar ve topluma egemenler. Hırsızlar kazığa oturtularak cezalandırılıyor. Gelenekleri yerine getirmek çok önemlidir. Örneğin ölüm törenleri mutlaka ölünün yakınları tarafından yaptırılmalıdır. Ceset yakılıp külleri ve kemikleri kutsal sulara atılmalıdır. Evlilik ve çocuk sahibi olmak, tanrıçaların tapınaklarına girip tapınmak, yerine göre

---

* Ruben, "Goethe ve Th. Mann'ın İşledikleri Bir Hint Motifi, İndoloji Araştırmaları, İstanbul, 1941.

kendi canından vazgeçmeyi bilmek çok önemlidir. Ruhsal önderlere itaat kaçınılmazdır. Aşk en çarpıcı şeydir. Aşık olan kendini kaybeder ve kekliğe benzetilir. Hindistan'da yaşayan bir cins kekliğin gece mehtabı seyredip derin derin iç çektiği düşünüldüğünden, aşıklar ona benzetilmektedir. Kibirli krallar, zengin tüccarlar, kumarbazlarla eser Hindistan'ın sosyal ve kültürel yanını yansıtır. Eserde Buddhizmin de gizli bir etkisi vardır. Örneğin bazı öykülerde "Bodhisattva doğuşlu" denilerek, Buddhist düşünce tarzı açıkça ortaya çıkartılır. Cimutavahana gibi prenslerin davranışlarında da açık bir Buddhistik etki vardır. Bu denli koyu bir Hindu eserde böyle Buddhist etkiler olması da hayli ilginçtir.

Esere adını veren Vetala, zeki, yaramaz ve doğaüstü gücü olan bir yaratıktır. Eserin en sonunda söylediği sözler gerçekleşmiş gibi gözükmektedir: "Bu yirmidört öykü yirmi beşinci bitiş öyküsü ile birlikte, Hortlağın yirmi beş öyküsü başlığı altında dünyaya ün salacak ve yeryüzünü onurlandıracak."

HORTLAĞIN YİRMİ BEŞ ÖYKÜSÜ

Vetalapançavimşati

Çerçeve Öykü

Godavari ırmağı kenarında, Pratishtana adında bir yer varmış. Çok eskiden orada, tanrı İndra gibi güçlü, Vikramasena oğlu, ünlü kral Trivikramasena yaşamış. Bu kral, resmi görüşmelerini yaptığı salonda otururken hergün, Kshantişila adında bir dilenci onu ziyaret edermiş. Ona saygılarını sunar ve her seferinde de bir meyve verirmiş. Kral da aldığı meyveleri haznedarına teslim edermiş. Bu şekilde on yıl geçmiş. Gene dilencinin gelip krala meyve sunduğu birgün kral meyveyi bu kez, sahibinin elinden kaçmış küçük bir maymun yavrusuna vermeyi tercih etmiş. Maymun meyveyi yemeye başlamış ve o anda meyvenin içinden ölçülemez değerde bir mücevher çıkmış.

Bunu gören kral haznedarına sormuş: "Bugüne kadar sana verdiğim meyveleri nereye koydun?" Kralın sorusundan korkan haznedar "Onları, kapısını aç-

madan pencereden hazineye atmıştım" demiş. "Eğer efendimiz emrederlerse gidip bakayım." diye de eklemiş. Kral da hemen gidip bakmasını emretmiş. Haznedar hemen gidip bakmış ve geri gelip şöyle söylemiş: "Hazinedeki bütün meyvalar çürümüş, ancak ortada pırıl pırıl parlayan göz alıcı bir mücevher yığını var."

Bunu işiten kral çok memnun olmuş, mücevherleri haznedarına vermiş ve ertesi gün huzuruna gelen dilenciye sormuş: "Neden benim için bu kadar büyük bir zenginlik harcadın? Eğer söyleseydin verdiğin meyveleri almazdım." Kralın bu sorusuna dilenci şöyle yanıt vermiş: "Sadece cesur bir kişinin yardımıyla yapabileceğim bir büyü biliyorum. Bu cesur kişi sizsiniz kralım, bana yardım etmenizi rica ediyorum." Kral sadece kabul etmemiş, yardım edeceğine dair söz de vermiş. Çok mutlu olan dilenci krala ne yapacağını söylemiş: "Onbeş gün sonra akşam, hava kararırken, büyük mezarlıkta banyan ağacının altında sizi bekleyeceğim; o gün o saatte orada benimle buluşmalısınız." Kral "tamam" diye karşılık vermiş. Dilenci Kshantişila mutluluktan uçarak evine gitmiş.

O gün geldiğinde, kahraman kral dilenciye verdiği sözü hatırlamış, kılığını değiştirip başına siyah bir bez bağlayarak kılıcını kuşanmış ve karanlık çökerken korkusuzca mezarlığa doğru gitmiş. Ortam kasvetli imiş, havada koyu bir karanlık varmış; cenaze ateşlerinden yükselen dehşetli alevler ürkütücü imiş; insan iskeletleri ile kafataslarının görünüşü de

çok korkunçmuş. İğrenç Bhutalar ve Vetalalar sapık görünüşleriyle ortalıkta cirit atıyor, çakalların acı feryadları bunların gürültüsüne karışıyormuş. Bu durum, Bhairava'nın güçlü ve gizemli biçimini akla getiriyormuş. Kral bir süre aradıktan sonra dilenciyi bir banyan ağacının altında bulmuş. Dilenci bir daire çizmekle meşgulmuş. Kral dilenciye yaklaşıp seslenmiş: "İşte geldim Dilenci, senin için ne yapabilirim söyle!"

Kralın sesini duyan dilenci, sevinçle ona bakmış ve demiş ki:"Ey kahraman, şimdi buradan güneye doğru uzunca bir yol gitmelisin; orada bir şimşapa ağacı var. O ağaçta asılı bir ceset var; o cesedi alıp bana getirmelisin. Lütfen bu konuda bana yardımcı olunuz".

Sözüne sadık kral bunu duyar duymuz "Pekâlâ" diyerek güneye doğru yola koyulmuş. Bu yönde bir süre gittikten sonra, ölü ateşlerinin aydınlattığı bir yoldan güçlükle ilerleyerek karanlıkta şimşapa ağacına varmış. Ağaç cenaze ateşlerinden yükselen dumanla kaplı imiş ve çiğ et kokan haliyle tıpkı bir Bhuta'ya benzemekteymiş. Bir iblisin omzunda durur gibi duran, ağaçta asılı cesedi görmüş. Ağaca tırmanıp ipi kesmiş ve cesedi yere düşürmüş. Ceset yere düşer düşmez acı duyan canlı bir insan gibi bağırmış. Onun canlı olduğunu düşnen kral, acıyarak onun bedenine elini sürmüş. ışte o anda cesetten manyakça bir kahkaha sesi işitilmiş. Kral cesedin, bir Vetala'nın eline geçtiğini anlamış ve hiç çekinmeden "Niye gülüyorsun ki? Hadi yürü gidelim" demiş. Ancak o böyle konuşurken bir de bakmış ki Vetala süratle yerden

kalkıp, aynı ağaca tekrar kendini asmış. Kral tekrar ağaca tırmanmış ve onu yeniden aşağı indirmiş; zira kahramanların kalbi en sert kayadan daha sağlam bir cevherdir. Sonra kral Trivikramasena, Vetala'nın içine girmiş olduğu cesedi omzuna yükleyip sessizce yola koyulmuş. O böyle yolda yürürken omuzundaki cesedin içindeki Vetala dile gelip şöyle demiş: "Kral, yolda seni eğlendirmek için bir öykü anlatayım, dinle!"

HORTLAĞIN BİRİNCİ ÖYKÜSÜ

Prens, Vezirin Oğlu ve Padmavati

Varanasi adında bir kent varmış. Şiva'nın yaşadığı bu yer, kutsal varlıklarla dolu imiş ve Kailasa dağının yaylası gibiymiş. Her zaman suyu bol olan Ganj nehri de tıpkı devamlı boyunda takılı bir kolye gibi, oradan akarmış. İşte bu şehirde, bir zamanlar Pratapamukuta adında bir kral yaşarmış. Ateş nasıl ormanı helak ederse, bu kralın yiğitliği de düşmanlarının ailelerini helak edermiş. Onun Vacramukuta adında bir oğlu varmış. Bu çocuk o kadar yakışıklıymış ki, Aşk Tanrısı yanında hiç kalırmış. Ayrıca düşmanları onun cesaretini iyi bilirmiş. Bu prensin canından çok sevdiği, Buddhişarira adında bir arkadaşı varmış. Bu da, vezirin çok zeki olan oğlu imiş.

Bir keresinde prens ava düşkünlüğünden, eğlenmek için arkadaşıyla birlikte uzaklara açılmış. Uzun yeleli aslanların oklarıyla kellelerini uçura uçura

giderken büyük bir ormana gelmişler. Öten kuşları, öbek öbek açmış çiçekleriyle orman adeta bir aşk evi gibi imiş. Ormanın içinde prens ve vezirin oğlu, bir deniz kadar büyük bir göl görmüşler. Gölde renk renk açmış nilüfer çiçekleri arasında, hizmetkarlarıyla birlikte oraya banyo yapmaya gelmiş, göksel güzellikte bir kız varmış. Kız güzelliğiyle adeta gölü dolduruyormuş ve mavi lotuslardan yeni bir orman yaratıyor gibiymiş. Ay gibi güzel yüzünün utangaçlığını gizlemek için beyaz bir lotusle yüzünü kapatmış ve hemen o anda prense gönlünü kaptırmış. Prens de aynı şekilde ona aşık olmuş.

Prens ona ve hizmetçilerine bakıp kızın kim olduğunu düşünürken kız ülkesini ve başka bilgileri içeren işaretler yapmaya başlamış. Çiçek kolyesinden bir lotüs çıkartıp onu kulağına takmış ve dantapatra (diş yaprağı) denilen bir mücevher biçimine gelene kadar bir süre kıvırmış. Sonra başka bir lotüs alıp onu da kafasına koymuş ve elini anlamlı bir biçimde kalbinin üstüne bastırmış. Prens o anda bunların ne anlama geldiğini anlayamamış ama vezirin zeki oğlu anlamış.

Prens ise kızdan ayrıldıktan sonra , tıpkı sihir gücünü yitirmiş bir Vidyadhara gibi, kendi ülkesine dönmüş ve mutsuzluktan perişan bir hal almış. Sonra birgün vezirin oğlu dayanamayıp prense kızın kolayca elde edilebileceğini söyleyince oğlan kendini kaybetmiş ve "nasıl elde edebilirim ki, ne adı belli, ne ailesi ne de ülkesi? Neden beni rahatlatmaya çalışıyorsun?" demiş. Bunun üzerine vezirin oğlu yanıtlamış:"

Ne? Sen işaretle kızın sana ne anlatmaya çalıştığını anlamadın mı? Lotüsünü kulağına koymakla kız "ben Karnotpala ülkesinde yaşıyorum" demek istedi. Diş yaprağı mücevheri yapmakla "ben fil dişi oymacısının kızıyım" demek istedi. Lotüsü başına koymakla adının Padmavati olduğunu; elini kalbinin üstüne koymakla da "bu kalp senindir" demek istedi. Şimdi ben biliyorum ki Kalinga bölgesinde Karnotpala adında bir kral yaşar. Onun sarayındaki gözde kişilerden biri, fildişi oymacısı Sangramavardhana'dır. Onun canından çok sevdiği kızının adı da Padmavati'dir. Bütün bunları halkın ağzından duymuştum ve o nedenle kız sana işaretler yaparken bunların hepsinin anlamını çözmüştüm."

Prens vezirin zeki oğlundan bunları işitince çok sevinmiş ve artık amacına ulaşmak için bir fırsat doğduğunu düşünmüş. Sonra konu üzerine biraz kafa yormuşlar ve avlanmaya çıkar gibi yapıp, aslında sevgilisine kavuşmak için, onun yaşadığı yöne doğru gitmeye başlamışlar. Prens yolda hızlı atlarıyla maiyetindekileri atlatıp Kalinga ülkesine yalnızca vezirin oğlu ile birlikte varmış. Orada kral Karnotpala'nın şehrine ulaşmışlar ve fildişi oymacısının sarayını bulmuşlar. Derken onların çok yakınında oturan yaşlı bir kadının evine misafir olarak yerleşmişler.

Vezirin oğlu atlara su ve yem vermiş ve onları gizledikten sonra prensin önünde yaşlı kadına sormuş: "Hey Ana, Sangramavardhana adında bir fildişi oymacısı tanıyor musun?" Yaşlı kadın nazikçe yanıt vermiş: "Onu iyi tanırım; ben onun dadısıydım. Şimdi

de kızına dadılık yapıyorum. Ama şimdi oraya gidemem zira üstümde elbiselerim yok; onları benim kötü kalpli kumarbaz oğlum gördüğü yerde hep alır."

Vezirin oğlu bunları işittiğine sevinmiş ve ona elbisesinin üst parçasıyla başka hediyeler vermiş ve konuşmasını sürdürmüş: "Sen bizim anamızsın, senden rica ettiğimiz şeyleri lütfen yap. Fildişi oymacısının kızı Padmavati'ye git ve 'seni gölde görüp aşık olan prens geldi ve beni sana gönderdi' de!" Yaşlı kadın verilen hediyelere memnun olmuş ve kabul edip doğruca Padmavati'nin yanına gitmiş ve çok kısa bir süre sonra geri gelmiş. Prens ve vezirin oğlu ne olduğunu sorunca "Ona gizlice, buraya geldiğinizi söyledim. Bunu duyunca beni azarladı ve kafuru[1] sürülü elleriyle her iki yanağıma da vurdu. Onurum iki paralık oldu ve ağlayarak geri geldim. Bak yavrum, ellerinin izi yanaklarımda görülüyor." diye konuşmuş.

Bunları duyan prens ümitsizliğe kapılmış, ancak vezirin zeki oğlu ona eğilip fısıldamış: "Üzülme, düşüncesini açıkça söylemese de, dadısına vurup yanaklarına on parmağının izini çıkartmakla kız şunu demek istiyor: 'önümüzdeki on gün içinde bekle çünkü bu arada görüşmek mümkün değil.' "

Vezirin oğlu prensi böyle yatıştırdıktan sonra gitmiş ve pazarda gizlice altınlarını satmış ve yaşlı kadına çok lezzetli yemekler hazırlatmış ve üçü birlikte yemişler. On gün geçtikten sonra vezirin oğlu yaşlı kadını yeniden Padmavati'ye göndermiş. Lezzetli yi-

---

1 Kafur: (kafuru) Kafur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarısaydam, kolaylıkla parçalanan, çok ıtırlı bir madde.

yeceklere ve içeceklere düşkün olan kadın Padmavati'nin evine gitmiş ve geri gelmiş; onlara anlatmış: "Gittim ve hiç konuşmadım ama beni gene azarladı ve bu kez kırmızı boyaya batırdığı üç parmağı ile göğsümü işaretledi. Ben de böyle geri geldim." Bunu duyan vezirin oğlu prense "Endişe edilecek birşey yok; kırmızı boyayla üç parmak işareti yapmakla kız 'üç geceye kadar seni kabul edemem' demektedir" diye açıklama yapmış.

Üç gün daha beklemişler ve sonra tekrar yaşlı kadını göndermişler. Kadın Padmavati'nin evine varınca, kız kadını onurlandırmış, yiyecekler sunmuş, şarap ve başka güzel şeylerle kadını memnun etmiş. Akşam olup da yaşlı kadın evine geri dönmek istediği anda, dışarıda korkunç bir gürültü kopmuş: "Kaçın, kaçın, ipini koparan bir fil insanları ezerek buraya doğru geliyor."

Padmavati yaşlı kadına demiş ki: " Şimdi hiç güvenliği olmayan bu ana yoldan gitme, orada fil var; biz seni bir koltuğa oturtup bir iple aşağı sarkıtalım ve şu geniş pencereden evin bahçesine in! Sonra ağaca çıkıp şu duvarı geç, sonra diğer ağaçtan aşağı in ve kendi evine git!" Kız bunları dedikten sonra yaşlı kadın dediklerini bir bir yapmış. Eve gelince de olup biten herşeyi ayrıntılarıyla prense ve vezirin oğluna anlatmış. Vezirin oğlu prense dönüp demiş ki: "Dileğin yerine geldi. Kız sana izleyeceğin yolu gösteriyor. Sen de akşam olur olmaz aynı yoldan kızın evine git ve aynı yoldan içeri gir!"

Prens, yaşlı kadının gösterdiği duvarın üstünden

geçerek eve ulaşmış. Ucunda koltuk olan aşağı sarkıtılmış ipi görmüş. Yukarıda ise bazı hizmetçiler onu beklemekteymiş. Prens koltuğa oturmuş; kadın hizmetçiler de hemen onu iple yukarı çekmişler. Prens pencereden girip sevgilisine kavuşmuş. Vezirin oğlu da misafir kaldıkları yere dönmüş. Prens, Padmavati'nin dolunay gibi güzel yüzüne bakmış. Yüzü güzellik saçıyormuş. Kız onu görür görmez cesurca ayağa kalkmış, onu muhabbetle kucaklamış ve uzun süredir aşığını bekleyen bir sevgili olarak okşamaya başlamış. Prens orada o güzel kızla Gandharva usulü[2] evlenmiş; bütün muradı yerine gelmiş ve bir süre gizlice birlikte olmuşlar.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra bir gece Prens kıza şöyle söylemiş: "Arkadaşım vezirin oğlu benimle birlikte gelmişti ve şu anda dadının yanında kalıyor; şimdi gidip onu bir görmeliyim, sonra tekrar sana döneceğim." Bunu duyan kurnaz Padmavati aşığına şöyle demiş: "Kocacığım, sana bir soru soracağım. Sana yaptığım işaretlerin anlamını sezebilmiş miydin, yoksa bunları arkadaşın olan vezirin oğlu mu keşfetti?" Prens bu soruya yanıt vermiş: "Ben hiçbir şey anlamamıştım, fakat bu benim arkadaşım, insanüstü görüşleri olan vezirin oğlu, herşeyi anladı ve bana anlattı." Bunu duyan güzel kız, bir an düşünmüş ve sonra demiş ki: "Bunu daha önce bana söylememekle hata etmişsin. O senin arkadaşınsa, benim de kar-

---

2 Erkek ve kadının törensiz ve şahitsiz birleşerek evlenmeleri. Bazen erkek kadını kaçırır veya birlikte kaçarlar yahut erkek kadını ıssız bir yerde görür ve onunla birleşir, bu tip evliliklere Gandharva usulü evlilik denir.

deşimdir. Onu herkesin önünde onurlandırmalı, ona hediyeler vermeliyim."

Kız bu sözlerden sonra prensi bırakmış. Geceleyin saraydan çıkan prens arkadaşının yanına gelmiş. Konuşma sırasında prens, kızın işaretlerini nasıl anladıklarını açıkladığını söylemiş. Ancak vezirin oğlu bu davranışı tedbirsizce bulduğunu söyleyerek pek onaylamamış. Sonra günü konuşarak geçirmişler.

Ertesi gün, sabah duasından sonra yeniden konuşmaya başladıkları sırada, elinde yiyeceklerle Padmavati'nin sırdaşı içeri gelmiş. Vezirin oğlunun sıhhatini sorduktan sonra ona elindeki lezzetli şeyleri vermiş ve bu arada prensin onlardan yemesini engellemiş. Hanımefendisinin de kendisini beklediğini söyleyerek, olayı gözlemlemeden oradan ayrılmış. Sonra vezirin oğlu prense "Bak şimdi prensim, sana müthiş birşey göstereceğim" diyerek, elindeki pişmiş yiyeceklerden birini bir köpeğe vermiş ve köpek onu yer yemez ölmüş. Prens "bu garip olayın anlamı nedir?" diye sormuş. O da açıklamış: "Doğrusu bu kız benim zeki olduğumu anladı, onun işaretlerinin anlamlarını bildiğimi biliyor, o yüzden bu zehirli yiyecekleri gönderdi, bunlardan yiyip ölmemi istiyor; çünkü bu kız sana çok feci aşık, seni kaybetmek istemiyor ve eğer ben sağ kalırsam, benim etkimle evine dönebilirsin ve onu terk edebilirsin diye düşünüyor. Ama kızmaya gerek yok; bu soylu kadını akrabalarından ayrılmaya razı etmelisin. Ben sana onu kaçırman için bir yol önereceğim."

Vezirin oğlu bunları dedikten sonra Prens "Sen

gerçekten Buddhişarira[3] adına layık birisin, bilgeliğin bedenlenmiş hali gibisin" diye konuşmuş. Tam o sırada dışarıdan bir gürültü gelmiş. İnsanlar "Eyvah, kralın küçük çocuğu ölmüş" diye bağrışıyorlarmış. Vezirin oğlu buna çok sevinmiş ve prense demiş ki: "Gece Padmavati'nin sarayına git ve onu sarhoş et, öyle ki duygusuz ve hareketsiz kalsın. Ölü gibi olsun. O uykudayken sıcak, uzun bir çivi ile kalçasına bir işaret koy, bütün mücevherlerini al ve pencereden sarkıttığın iple geri dön; işin kalan kısmını daha sonra sana açıklayacağım."

Vezirin oğlu sözlerini bitirdikten sonra üç uçlu bir çivi yaptırmış ve onu prense vermiş. Prens sevgilisinin ve arkadaşının acımasız kalplerine benzeyen bu aleti aldıktan sonra "dediklerini yapacağım" demiş ve geceleyin Padmavati'nin sarayına gitmiş. Kız ondan hiç şüphelenmemiş. Prens kızı sarhoş edip bayılttıktan sonra kalçasına çivi ile işaret koymuş, mücevherlerini almış ve kendisine söylendiği gibi davranmış. Sonra vezirin oğlu planını tekrar gözden geçirmiş.

Ertesi sabah vezirin oğlu mezarlığa gitmiş ve süratle bir çileci kılığına girmiş, prensi de çömezi kılığına sokmuş. Ona demiş ki "git ve kızın mücevher takımının bir parçası olan inciden yapılmış kolyeyi pazarda satar gibi yap, fakat ücretini yüksek tut ki kimse almaya kalkışmasın; öte yandan herkes onun çalındığını anlasın; ve eğer polis seni tutuklamaya kalkışırsa hiç çekinmeden ona 'bunu bana satmam i-

---

3 Buddhişarira. "Bedenlenmiş Bilgelik" anlamına gelir.

çin ruhsal önderim verdi' dersin."

Vezirin oğlu tarafından gönderilen prens pazar yerinde kolyeyi göstere göstere dolaşmış. O böyle dolaşırken polis görmüş ve fildişi oymacısının kızının ihbarı doğrultusunda kendisini tutuklamış. Onu hemen kasabanın baş hakimine götürmüşler. Hakim onun çileci gibi giyindiğini görünce nezaketle sormuş: "Efendim, geceleyin çalınan ve fildişi oymacısının kızına ait olan bu mücevherleri nereden buldunuz?" Çileci kılığındaki prens "bunu bana ruhsal önderim verdi; gelin ona sorun," demiş. Kasabanın yargıcı vezirin oğluna gelmiş, önünde eğildikten sonra "efendimiz, öğrencinizin elinde duran bu inci gerdanlığı nereden buldunuz?" diye sormuş.

Kurnaz adam rol yapmaya başlamış: "ben ormanlarda sürekli olarak oradan oraya dolaşan bir çileciyim. Şans eseri yolum buraya düştü. Geceleyin mezarlıkta dururken değişik yönlerden gelmiş bir takım cadılar gördüm. Onlardan bir tanesi çıplak kalbi üzerine koyduğu lotüsle prensi getirdi ve onu Bhairava'ya sundu. Çok büyük güçlere sahip olan ve sarhoş durumdaki cadı dualarımı okuduğum sırada yüzünde iğrenç ifadelerle tespihimi almaya çalıştı. Çok kızdığım için bir büyü yapıp üç uçlu çatalımın ucunu kızdırıp kalçalarına işaret koymuştum. O sırada bu kolyeyi onun boynundan aldım. Şimdi onu satmam gerekir zira bu bir çileci için uygun değil."

Yargıç bunları işittikten sonra gidip krala haber vermiş. Kral kaybolan inci kolyenin bu olduğunu görerek güvenilir yaşlı bir kadını, fildişi oymacısının kı-

zının kalçalarında, çilecinin söz ettiği işaretin olup olmadığına bakmak üzere göndermiş. Yaşlı kadın geri gelmiş ve işaretin çok net göründüğünü söylemiş. Kral kızın bir cadı olduğuna ve çocuğunu öldürdüğüne hükmetmiş. Sonra çileci kılığındaki vezirin oğlunun yanına gidip ona Padmavati'yi nasıl cezalandırması gerektiğini sormuş. Onun önerisiyle akrabaları geride kalmak üzere onu şehirden kovmak kararı almış. Şehirden kovulan kız çıplak halde ormana atılmış. Kız bütün bunların vezirin oğlunun hileleri olduğunu tahmin etmiş. Akşamleyin vezirin oğlu ve prens çileci elbiselerini çıkarıp atlarına binmiş halde ağlamakta olan kızın yanına gelmişler. Onu yatıştırdıktan sonra atlarına bindirip kendi krallıklarına doğru yola çıkmışlar. Orada prens kızla mutlu bir hayat sürmüş. Ancak fildişi oymacısı, kızının ormanda vahşi hayvanlar tarafından yendiğini düşünerek kederinden ölmüş. Daha sonra da karısı ölmüş.

Krala bu öyküyü anlatan cesedin içindeki Vetala sormuş: "Şimdi benim bu öyküyle ilgili bir tereddütüm var, bana bunu açıkla: Kızın annesiyle babasının ölümünden kim sorumludur? Vezirin oğlu mu? Prens mi, yoksa Padmavati mi? Ey kral, eğer doğru yanıtı bulumazsan kafanı yüz parçaya bölerim, bilmiş ol."

Vetala'dan bunları işiten kral onun lanetinden korkmadan doğru yanıtı bulmuş olarak şu karşılığı vermiş: "Ey büyü sanatlarını bilen yaratık, bu ne zor soru böyle, niçin üçünden biri mutlaka suçlu olsun.

Bütün suç kral Karnatpala'dadır." Bunun üzerine Vetala demiş ki: "Niçin, kral ne yaptı ki? Konuyla ilgisi olan bu üçüdür." Kral demiş ki: "Bu üçünden hiçbiri gerçekten kabahatli değildir. Çünkü vezirin oğlu efendisinin istekleri doğrutusunda davranarak bir suç işlememiştir. Padmavati ile prens ise aşk tanrıçasının oklanyla yanıp tutuşurken hiçbirşeyin farkına varmaz haldeydiler. Fakat kral Karnatpala öyle mi? Politika biliminden haberi yok, casusların işlerini araştırmıyor, hırsızların hilelerini anlamıyor, işaret dili ve simgeler konusunda deneyimsiz; bu nedenle de düşüncesiz adım atıyor. Suçlu olarak o görülmeli."

Cesedin içerisindeki Vetala kraldan doğru yanıtı alınca hemen omuzundan kaybolmuş ve büyü gücü sayesinde görünmeyen bir yere gitmiş. Kral Trivikramasena yılmaz cesaretiyle cesedi tekrar almak üzere Şimşapa ağacına doru gitmiş oraya vardığında karanlıkta, cenaze ateşlerinin loş ışığında, yerde inleyen cesedi görmüş. Sonra kral, içinde Vetala'nın olduğu cesedi yeniden omuzuna yüklemiş ve sessizce kararlaştırılan yöne doğru yürümeye başlamış. Bir süre sonra Vetala tekrar seslenmiş: "Kral, şu içine düştüğün bela çok büyük ve sana uygun değil; sana bir öykü daha anlatayım da eğlen. Dinle!"

HORTLAĞIN İKİNCİ ÖYKÜSÜ

Mandaravati ve Üç Aşığı

Yamuna nehri kıyılarında Brahmasthala adında Brahmanlara aynlmış bir yer varmış. Orada Vedalan bütünüyle bilen Agnisvamin adında bir brahman yaşarmış. Onun Mandaravati adında çok güzel bir kız çocuğu olmuş. Tanrı öyle güzel yaratmış ki cennetteki periler bile onu kıskanmışlar. Kız büyüdüğü zaman Kanyakubca'dan meziyetleri birbirine denk üç genç brahman çıkagelmiş. Onlann her üçü de ayn ayn kızı babasından istemişler, kıza kim sahip olamazsa kendi hayatından vazgeçecekmiş. Fakat kızın babası hiçbirisine kızını vermemiş; çünkü hangisine verse diğer ikisinin ölümüne neden olacakmış. O yüzden genç kız evlenmeden kalmış. Onlann üçü de ay yüzlü güzelin aşkı yüzünden yemeden içmeden kesilmişler, adeta bitkisel bir yaşam sürmeye başlamışlar.

Derken genç Mandaravati aniden ateşli bir has-

talığa yakalanmış ve ölmüş. Kız öldükten sonra kedere kapılan brahmanlar gerekli süslemeleri yaptıktan sonra onu ölülerin yakıldığı mezarlığa taşımışlar ve onu yakmışlar. Birtanesi oraya bir kulübe yapmış ve onun küllerini yatağı yapmış; orada dilencilikten kazandığı sadakalarla yaşamaya devam etmiş. İkincisi onun kemiklerini almış ve onlarla Ganj nehrine gitmiş. Üçüncüsü ise bir çileci olmuş ve yabancı diyarlara yolculuğa çıkmış.

Çileci amaçsız dolaşırken Vacraloka adında bir köye gelmiş. Orada bir brahmanın evine misafir olmuş. Brahman onu nezaketle ağırlamış. Yemeğe oturdukları sırada bir çocuk ağlamaya başlamış. Susturmak için yapılan bütün çabalara rağmen çocuk susmamış ve öfkeye kapılan evin hanımı, onu kollarına alıp yanan ateşin içine atmış.Hemen o anda çocuğun yumuşak bedeni kül haline gelmiş. Misafir çileci bunu görünce tüyleri diken diken olmuş ve "Eyvah,eyvah! Ben bir şeytan brahmanın evine girmişim. Burada yemek yemeyeceğim, eğer yiyecek olursam günaha gireceğim". O böyle deyince ev sahibi de demiş ki: "Şimdi ölüyü sapasağlam dirilten tılsımımın gücünü gör". Böyle dediği anda tılsımın bulunduğu kitabı almış, okumuş ve ateşin üzerine atmış. Çocuk daha önceki halinden hiçbir farkı olmaksızın dirilmiş.

Böylece brahman sakinleşmiş ve yemeğini yemeğe razı olmuş. Evin sahibi kitabını rafın üzerine koymuş, yemeğini bitirdikten sonra yatmağa gitmiş; çileci de öyle yapmış. Fakat evsahlbi uykuya dalınca

çileci ürpererek kalkmış ve sevgilisini de aynı şekilde diriltebileceğini düşünerek kitabı raftan almış.

Kitapla birlikte evden ayrılmış. Gece gündüz yol alarak sevgilinin yakıldığı mezarlığa ulaşmış. O anda kızın kemiklerini Ganj nehrine atmaya gelmiş olan ikinci brahmanı görmüş. Mezarlıkta bir kulübe yapıp sevgilisinin külleri üzerinde yatanı da bulunca ikisine birden demiş ki: "Bu kulübeyi kaldırın, ben bir tılsım buldum, onun gücüyle sevgilimi canlandıracağım". Israrla böyle üsteleyen ve kulübeyi bozan çileci brahman kitabı açmış ve büyüyü okumuş. Sihir okunduktan sonra kitabı ateşin üzerine atmış ve Mandaravati canlanmış. Daha önce ateşte yanmış olan kız, eskisinden daha güzelleşmiş olarak, sanki altından yapılmış gibi canlanmış.

Kızın dirildiğini gören Brahmanlar, ona tekrar delice aşık olmuşlar. Hepsi de onu istediği için kavgaya tutuşmuşlar. Birincisi demiş ki: "O benim kanımdır çünkü benim büyümün gücü sayesinde dirildi." İkinci: "O bana aittir çünkü kutsal banyo yerlerinin etkisiyle dirilmiştir" demiş. Üçüncüsü de: "O benimdir çünkü ben onun küllerini sakladım ve çileciliğimle onun hayata dönmesine neden oldum," demiş.

Öyküsünü bitiren Vetala krala sormuş: "Ey kral, şimdi bu kavgaya adaletinle bir son ver. Kadın kimin karısı olmalı? Eğer biliyorsan ve söylemiyorsan kafan parça parça olacak."

Kral, Vetala'dan bunu işittikten sonra şöyle de-

miş: "Onu sihirle yaşama döndüren her ne kadar çok zorluk çektiyse de kızın "babası" olarak düşünülmeli çünkü onun dünyaya gelmesine neden oldu. Kemiklerini Ganj nehrine taşıyan da onun "oğlu" olarak düşünülmeli fakat üçüncüsü mezarlıkta küllerin üzerinde yatmakla ve küllerine sarılıp bir çileci gibi yaşamakla derin duygular içinde olduğunu gösterdi ve onun kocası olmaya hak kazandı."

Vetala bunu duyunca kralın omuzundan kaybolmuş ve görünmeden kendi yerine gitmiş. Dilenciye söz vermiş olan kral da onu almak için geri dönmüş. Çünkü cesur insanlar verdikleri sözü yerine getirmek için hayatlarını harcamaktan çekinmezler. Kahraman kral Trivikramasena Şimşapa ağacından Vetala'yı alıp sırtına koyduktan sonra yeniden yola koyulmuş. O böyle sessizce yürürken Vetala ona demiş ki: "Hey kral, senin hiç yılmadan böyle bir ileri bir geri gidişin harika. Sana teselli olarak bir öykü anlatacağım. Dinle!"

HORTLAĞIN ÜÇÜNCÜ ÖYKÜSÜ

İki Bilge Kuş

Pataliputra adındaki şehirde Vikramakeşarin adında bir kral yaşarmış. O çok erdemli ve zengin bir kralmış. Onun, bir lanet sonucu böyle doğmuş, herşeyi bilen, tannsal bir zekaya sahip Vidaghaçudamani adında bir papağanı varmış. Prens, Magadha kraliyet ailesinden Çandraprabha ile bu papağanın tavsiyesiyle evlenmiş. Bu prensesin de Somika adında akıllı bir dişi Maina kuşu varmış. Bu ikisi yani papağan ve maina aynı kafeste kalırlar ve bay ve bayan sahiplerine zekalarıyla yardım ederek yaşarlarmış.

Bir gün papağan mainaya aşık olmuş ve ona demiş ki: "Güzel bayan, ikimiz aynı kafeste uyuyoruz, aynı kafeste yiyoruz, tünüyoruz. O halde evlen benimle" .Fakat maina ona şu yanıtı vermiş: "Hiç bir erkekle yakın ilişki kurmak istemiyorum. Çünkü erkekler kötü ve nankördürler." Papağan karşılık ver-

miş: "Asıl kadınlar kötü ve acımasızdır". Böylece aralarında bir tartışma başlamış. İki kuş bir anlaşma yapmışlar. Eğer papağan kazanırsa maina onun karısı olacak, eğer maina kazanırsa papağan onun kölesi olacakmış. Adil bir yargılanma için birlikte prensin huzuruna gelmişler. Babasının yargılama salonunda bulunan prens, aralarındaki anlaşmayı öğrendikten sonra mainaya demiş ki: "Söyle bakalım erkekler niçin kötüdür?" Maina kendi iddiasını açıklamak için erkeklerin hatalarını gösteren şu öyküyü anlatmaya başlamış:

Maina'nın Öyküsü

Kamandaki adlı bir şehirde, Arthadatta adında zengin bir tüccar yaşarmış. Onun Dhanadatta adında bir oğlu olmuş. Oğlan, babasının ölümünden sonra har vurup harman savuran birisi olmuş çıkmış. Dolandırıcılar onu yoldan çıkartmış, oğlan kumar ve diğer kötü alışkanlıkları kazanmış. Doğrusu kötü insanlar kötü alışkanlıkların temelidir. Müsriflikten kısa sürede serveti bitmiş ve utancından yaşadığı şehri terk edip, yabancı diyarlarda gezinmeye başlamış.

Bu gezintileri sırasında, Çandrapura adında bir yere gelmiş. Bir şeyler yemek umuduyla bir tüccarın evine girmiş. Şu talihin işine bakın ki tüccar yakışıklı oğlanı beğenmiş, onun iyi bir aileden geldiğini öğrendikten sonra, başına gelen kötülükleri ve servetini yitirişini dinlemiş; onu güzel sözlerle avuttuktan son-

ra onu himayesi altına almış. Ona kızı Ratnavali'yi vermiş, hatta yüklü bir başlık parası da vermiş ve Dhanadatta artık kayınpederinin evinde yaşamaya başlamış.

Aradan geçen zaman içinde bizimki, yeni rahat yaşamının mutluluğundan geçmişteki sefil halini unutup, zenginliğini yeni israflarla dağıtma isteğiyle kendi ülkesine dönmek istemiş. Alçak adam, biricik kızından ayrılacağı için gitmesini hiç istemeyen kayınpederinden zorla izin koparmış. Sonunda üstü mücevherlerle dolu karısı, yanlarına aldıkları yaşlı bir kadın ve bizim sefil oğlan yola çıkmışlar. Gide gide bir ormana varmışlar. Oğlan kansına, ormanda haydutlar olduğunu söyleyerek üstündeki bütün mücevherleri kendi üzerine almış. Heyhat, nankör erkeklerin iğrenç zar oyunu ve fahişelerle düşüp kalkma alışkanlıkları ile dolu kalpleri bir kılıç gibi keskindir.

Karısını öldürmeyi kafasına koymuş kötü adam, onun ne kadar erdemli olduğunu unutup, sırf mücevherleri için onu ve yaşlı kadını derin bir vadi yarığından aşağı yuvarlamış; sonra da hiçbirşey olmamış gibi kendi yoluna devam etmiş. Yaşlı kadın hemen ölmüş, ancak karısı bir yığın sarmaşık dalına takılarak ölümden kurtulmuş. Sonra yavaş yavaş kanyondan yukarı tırmanmaya başlamış. Ağlaya ağlaya, bitkilere ve sarmaşıklara tutuna tutuna yukarı çıkmış. Sonra adım adım ilerleyip, yolunu sora sora geldikleri yola çıkmış ve fena halde yaralandığı için babasının evine güçlükle ulaşmış. Annesi ve babası

onun beklenmedik geri dönüşüne çok şaşırıp nedenini sormuşlar. Erdemli kadın ağlayarak şu hikayeyi uydurmuş: "Yolda haydutların saldırısına uğradık ve kocam zorla sürüklenip götürüldü. Yaşlı kadın öldü, ben ise bir uçuruma düşmeme rağmen sağ kalmayı başardım. Yardımsever bir gezginin yardımıyla uçurumdan yukarı çekildim ve talihin yardımıyla da buraya kadar gelebildim." İyi kalpli Ratnavali bunları söyledikten sonra, anne ve babası hemen onu tedavi edip, ona bakmaya başlamışlar. Kız ise sürekli kocasını düşünüyormuş.

Bu sırada kocası Dhanadatta kendi ülkesine varmış ve bütün servetini kumarda yitirdikten sonra kendi kendine demiş ki: "Gideyim kayınpederimden biraz daha para isteyeyim. Ona kızını burada bıraktığımı söylerim." Böyle düşünerek kayınpederinin evine doğru yola çıkmış. Eve yaklaştığında karısı onu uzaktan görmüş ve koşup cani ruhlu adamın bacaklarına sarılmış. Çünkü bir koca ne kadar kötü olsa da, bir kadın ona karşı duygularını asla değiştirmemelidir. Kocasının korktuğunu gören kadın, anne ve babasına anlattığı aynı uydurma öyküyü, yani hırsızları, düşüşünü falan anlatmış. Sonra birlikte eve girmişler; kayınpederi ve kayınvalidesi onu görünce sevinerek 'hoşgeldin' demişler. Kayınpederi bütün dostlarını çağırıp bir şölen düzenlemiş ve şöyle bağırmış: "Damadım haydutların elinden kurtulduğu için çok mutluyum."

Sonra Dhanadatta, karısı Ratnavali ile birlikte, kayınpederinin servetini kullanarak mutlu yaşamış.

Ama sonra ne olmuş biliyor musunuz? Uydurma öykünün altında ezilen ve gerçeğin duyulmasından korkan gaddar adam, bir gece kansını uykudayken boğazlamış; bütün mücevherlerini alıp, kimse görmeden kendi ülkesine gitmiş. Şu erkekler ne kadar kötü!"

Maina bu öyküyü anlattıktan sonra prens papağana dönüp "Şimdi de sen anlat" demiş. Papağan demiş ki: "Saygıdeğer kralım, kadınlar dayanılmaz derecede küstah, ahlaksız ve kötüdürler; bunun kanıtı da şu öyküdür:

Papağanın öyküsü

Harshavati adındaki bir şehirde, Dharmadatta adında, çok parası olan bir tüccar yaşarmış. Bu tüccarın, canından çok sevdiği güzeller güzeli bir kızı varmış: Vasudatta. Bu kız, kendine eşdeğer olan zengin ve genç tüccar Samudradatta ile evlendirilmiş. Kekliğin ay ışığını seyrettiği gibi, kadınlarda bu oğlanın yakışıklılığını doya doya seyrederlermiş. Bu oğlan Tamralipti'de, onurlu insanların oturduğu şehirde yaşarmış. Bir keresinde, kızın baba evinde olduğu, kocasının ise kendi şehrinde bulunduğu bir sırada, kadın uzaktan genç ve yakışıklı bir oğlanı beğenmiş. Mara'ya (Şeytana) uyan maymun iştahlı kadın onu evine çağırmış ve onunla gizli aşk yaşamaya başlamış. O andan itibaren kadın her geceyi onunla geçirmiş ve bütün sevgisini ona adamış.

Ancak bir gün kocası çıka gelmiş. O gün karısı

süslenmiş, kocasını karşılamış ve annesinin uyarılarına aldırış etmeden adama hiçbir şeyden sözetmemiş. Adam onunla konuşmaya çalıştığında ise, aklı diğer adamda olduğu için, uyur gibi yapıp onu dinlememiş. Derken adam yol yorgunluğu ve şarabın etkisiyle uyuya kalmış.

Aynı anda bütün ev halkı tıka basa doymuş ve içkiden sarhoş olup sızmış halde imiş. O sırada bir hırsız, evin duvarında bir delik açarak içeri girmiş. Tüccarın kızı da yataktan kalkmış, aşk randevusuna yetişmek için sessizce evden çıkmış ve hırsızı görmemiş. Hırsız kızı görünce kendi kendine demiş ki: "Bu kız süslenmiş gecenin köründe evden çıkıyor, ben ise onun üstündeki şu mücevherler için buraya gelmiştim. Bari onu izleyeyim." Hırsız böyle düşündükten sonra, kendini gizleyerek, tüccarın kızı Vasudatta'yı izlemeye başlamış.

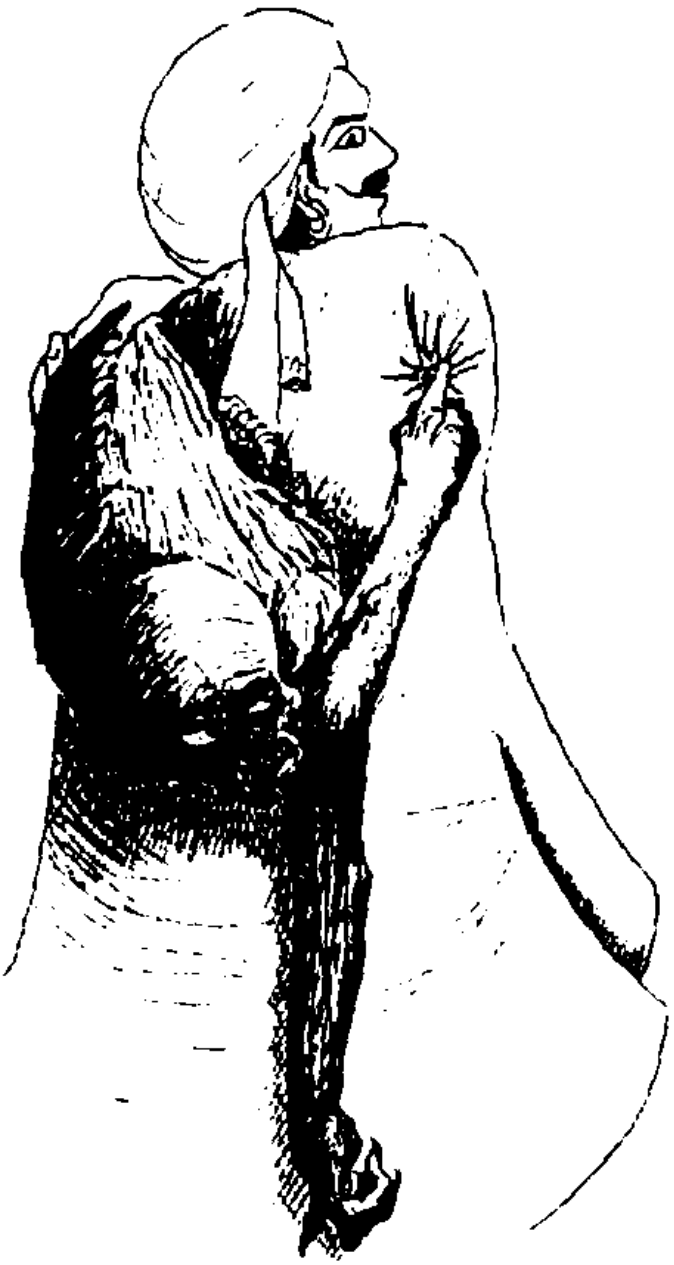
Kız, elinde çiçekler ve diğer güzel şeyler olduğu halde, şehrin çok uzağında olmayan bir evin bahçesine girmiş. Kendisini orada beklemekte olan aşığını, orada bir ağaca asılmış olarak bulmuş. Şehrin koruyucuları oradan geçerken hırsız zannedip onu oradaki ağaçta idam etmişlermiş. Kızın aklı başından gitmiş, kendinden geçerek 'yıkıldım' demiş ve sonra yere düşerek hüngür hüngür ağlamaya başlamış. Bir süre sonra sevgilisini ağaçtan indirmiş, onu oturur duruma getirip ona çeki düzen vermiş. Merhem sürüp çiçekler takmış. Cansız olduğu halde ona sarılmış, aklı tutku ve kederle körelmiş halde, ağzını yukarı kaldırıp onu dudaklarından öpmüş. Tam o sırada sev-

gilisinin cesedine giren bir Vetala, kadını burnundan ısırmış. Kadın onu bırakıp uzağa kaçmış, ama sonra tekrar cesedin yanına gelip yaşıyor mu diye bakmış. Ancak Vetala'nın adamın cesedini terk edip gittiğini ve cesedin hareketsiz yattığını görünce, ağlayarak ve içi korku dolu olarak, yavaş yavaş oradan uzaklaşmış.

Aynı anda orada bir yerlere saklanıp olan biten her şeyi gören hırsız kendi kendine demiş ki: "Bu kötü kadının yaptığı nedir böyle? Heyhat! Kadınların kalbi bir kuyu gibi karanlık, korkunç ve anlaşılmaz. Doğrusu şimdi ne yapacağını merak ediyorum." Böyle söylenen hırsız, merak içinde kadını uzaktan izlemeyi sürdürmüş.

Kadın gitmiş ve odasına girmiş; uyumakta olan kocasının yanında bağırmaya başlamış: "İmdat, yardımedin, kocam olduğunu söyleyen bu kötü herif benim burnumu kesti, ben ona hiçbir şey yapmadım halbuki!" Bunun üzerine kocası, babası, hizmetçileri bu bağrışmalara uyanmışlar ve bir telaştır başlamış. Derken kızın babası gerçekten kızının burnunun kesildiğini görünce öfkelenmiş ve kocasını sürüklemeye başlamış. Onu damadının yaptığını sanmış çünkü. Adam böyle sürüklenirken, bir dilsiz gibi hiç ağzını açmamış. Çünkü zaten bütün herkes ona karşı cephe almış.

Bütün bunları gören hırsız hemen oradan kaybolmuş. Gürültü patırtı sona erdikten sonra tüccarın oğlu kayınpederi tarafından, karısı ile birlikte, krala götürülmüş. Kral olup bitenleri sormuş; sonra karısını

sakatlayan genç tüccarı ölüme mahkum etmiş. Adam tam infaz bölgesine götürülürken ve davullar çalmaya başlamışken hırsız gelmiş ve kralın adamlarına olup biteni anlatmış: "Bu adamı öldürmeyin onun suçu yok! Ben olup biteni gördüm. Beni krala götürürseniz herşeyi anlatırım" demiş.

Hırsız bunları söyleyince onu krala götürmüşler, ondan affetme sözü aldıktan sonra gece olup biten bütün olayları anlatmış. Ve demiş ki: "Efendimiz benim sözlerime inanmıyorsa kadının burnuna baksınlar, kadının burnu cesedin ağzındadır." Kral bunun üzerine hizmetçilerini göndermiş; onlar da gidip bunun doğru olduğunu anlamışlar. Kral genç tüccarın ölüm cezasını affetmiş. Ama o kötü kalpli karısını, kulaklarını da kestikten sonra şehirden kovmuş. Tüccarın kayınpederinin bütün mal varlığını kamulaştırmış; hırsızı ise hoş tutmuş, onu şehrin baş hakimi yapmış.

"İşte böyle kadınlar gerçekten kötü ve haindir" diye sözünü bitiren papağanın birden şekli değişmeye başlamış. Meğer o, İndra tarafından yapılan büyü ile kuş şekline sokulmuş Gandharva Çitraratha değil mi imiş? Eski biçimine kavuşan Gandharva hemen cennetine gitmiş. Aynı anda Maina'ya yapılan lanetli büyü de sona ermiş oda göksel peri Tilottama olmuş ve o da süratle cennete gitmiş. Kavgaları da yargı salonunda çözümsüz kalmış.

Öyküsünü bitiren Vetala krala sormuş: "Efendim şimdi karar verin bakalım, erkekler mi yoksa kadınlar mı daha kötüdür? Eğer bilip de söylemezsen kafanı

parça parça ayırırım!"

Omuzundaki Vetala tarafından kendisine böyle sorulan kral ona yanıt vermiş: "Büyücülerin başı olan kadınlar daha kötüdür. Çünkü, tamam belki bir yönüyle erkek çok kötü olabilir, ama kadınlar herzaman heryerde çok kötüdürler." Kral bunu söyler söylemez Vetala gözden kaybolmuş. Omuzundan uçup giden Vetala'yı almak için kral geri dönmüş. Şimşapa ağacına varıp korkusuz cesedi omzuna koymuş. Onun iğrenç kahkahalarına aldırış etmeden sessizce yoluna devam etmiş. yolda, omuzundaki Vetala krala demiş ki: "Kralcığım, neden bütün bu zahmete o kötü kalpli dilenci için katlanıyorsun? Doğrusu bu işin senin için ne kadar meyvesiz bir iş olduğunu görmüyor musun? Bari seni eğlendirmek için bir öykü daha anlatayım."

HORTLAĞIN DÖRDÜNCÜ ÖYKÜSÜ

Viravara ve Ailesi

Şobhavati şehrinde, Şudraka adında çok şanslı bir kral yaşarmış. Düşmanlarına kök söktüren bu kahraman kral zamanında yeryüzü çok parlak ve mutluymuş.

Birgün onun krallığına, Malava kentinden ona hizmet etmeye Viravara adında bir brahman gelmiş. Onun karısının adı Dharmavati, oğlununki Sattvavara, kızınınki de Viravati imiş. Bu üçü brahmanın ailesini oluştururmuş; bir de yanında taşıdığı üç şey varmış. Bunlar bir hançer, elinde tuttuğu bir kılıç ve öteki elindeki kalkanmış. Hizmetine karşılık kraldan beşyüz dinar istemiş. Kral Şudraka görünüşünde büyük bir cesurluk sezerek istediğini vermiş. Ancak bir yandan da onun bu küçük hizmet karşılığı istediği büyük parayı kötü işlerde kullanıp kullanmayacağını da merak etmiş. Casuslarına onu izleyip nasıl ya-

şadığını saptamalarını emretmiş. Onlar izlediklerinde şunu görmüşler: Viravara her sabah kralla bir görüşme yapıyor, gün ortasında elinde kılıcıyla sarayın kapısında nöbet tutuyor, sonra da eve gidip karısının avucuna yüz dinar koyuyormuş. Yüz dinarla giyecek, vücut yağı, betel fındığı satın alıyormuş. Banyo yaptıktan sonra yüz dinarı Vishnu ve Şiva tapınışları için harcıyor, kalan iki yüz dinarı ise fakir brahmanlara bağışlıyarak yardımda bulunuyormuş. Hergün beş yüz dinarı böyle dağıtıyormuş. Sonra kutsal ateşi yağ ile besleyip diğer uygulamaları yapar, yiyecek alır, tekrar gidip geceleyin elinde kılıçla sarayın kapısında beklermiş.

Kral Şudraka casuslarından Viravara'nın izlediği bu erdem dolu yolu öğrendikten sonra rahatlamış, artık onu izlememelerini emretmiş ve onu gizli bir kahraman gibi görüp, ona özel bir önem vermeye başlamış.

Zamanla, güneşin tepede parlayıp Viravara'yı bunalttığı bir sırada aniden büyük bir gürültüyle ve parlayan kılıç gibi çakan şimşekleriyle muson yağmurları başlamış. Korkunç bir bulut gelmiş, gece-gündüz demeden yağmur yağdırmış. Viravara o durumda bile, sarayın kapısında hiç kıpırdamadan durmuş. Kral Şudraka gündüz sarayın terasından bakmış o orada! Gece olmuş. orada olup olmadığını anlamak için "sarayın kapısında bekleyen kim?" diye seslenmiş, o gene orada! "Benim Efendimiz!" Kral Şudraka kendi kendine düşünmüş: "Ah şu Viravara, çok cesur bir insan ve bana da çok bağlı. Onu daha önemli bir me-

muriyete getirmeliyim." Kral bunu düşündükten sonra, sarayın terasından inmiş, özel dairesine gidip uykuya yatmış.

Ertesi akşam gökyüzü karanlık bulutlarla kaplı ve yağmur şiddetle yağarken kral bir kez daha sarayın terasına çıkmış ve merakını gidermek için bağırmış: "Sarayın kapısında bekleyen kimdir?" Viravara seslenmiş: "Benim" Kral onun cesaretine hayran şaşırmışken, uzaktan ağlayan bir kadın sesi işitmiş. Kadının sesinde acı ve çaresizlik varmış. Merhamet hissiyle dolan kral, kendi kendine demiş ki: "Benim krallığımın sınırları içinde zulme uğrayan, fakir ve acı çeken kimse olamaz; gecenin bu saati acı acı ağlayan bu kadın da kimdir böyle?" Sonra Viravara'ya emir vermiş: "Dinle Viravara, şurada bir kadın ağlıyor; git ve bul onu, kimmiş ve neden ağlıyormuş?"

"Emredersiniz" diyen Viravara, hançeri belinde, kılıcı elinde gitmiş. Gece karanlıkta iri iri yağmur damlaları düşüyormuş.

Kral Şudraka böyle bir gecede tek başına yola çıktığını görünce, merhamet ve merakla karışık duygularla Viravara'yı izlemeye koyulmuş. Sarayın terasından inmiş, eline bir kılıç almış, kimseye sezdirmeden peşi sıra yola düşmüş. Viravara sürekli olarak sesin geldiği yöne yürümüş ve şehir dışındaki bir göl kenarına gelmiş, orada, suyun ortasında bir kadın "ey kahraman, ey merhametli adam! Ey cömert insan, ben sensiz nasıl yaşarım?" diye ağlamaktaymış. Kral tarafından izlendiğinden habersiz olan Viravara şaşkınlık içinde kadına sormuş: "Kimsin sen,

niçin böyle ağlıyorsun?" Kadın ona yanıt vermiş: "Sevgili Viravara, ben Toprak Ana'yım, kral Şudraka benim erdemli efendimdir; ancak üç gün sonra o ölecek ve ben onun gibi bir efendiyi bir daha nasıl bulacağım? Buyüzden çok kederliyim, hem onun için hem de kendim için ağlıyorum." Bunu duyan Viravara, paniğe kapılarak: "Tanrıça, kralın ölümünü önleyecek bir yol yok mudur?" diye sormuş.

Bunun üzerine Tanrıça yanıt vermiş: "Evet, sadece senin önleyebileceğin tek bir yol var." Viravara konuşmuş: "O halde Tanrıçam, onu bana söyleyin ki hemen yapayım; aksi halde yaşamımın hiçbir önemi kalmayacak." Bunu duyan Toprak Ana demiş ki: "Kim senin kadar cesur ve efendisine bağlı olabilir? O halde söylüyorum. Kral sarayın yakınına tanrıça Çandi adına bir tapınak yaptırmıştı. Tanrıça Çandi'yi bilirsin, uğruna kendini adamış bir çok inananıyla meşhurdur. İşte ona kendi çocuğun Sattvavara'yı kurban edersen kral ölmeyecek, yüz yıl daha yaşayacak. Eğer bunu hemen gerçekleştirirsen kralın emniyeti sağlanacak; yok eğer yapmazsan kral üç gün sonra mutlaka ölecek."

Tanrıça böyle söyleyince Viravara: "Tanrıça, hemen gidip bu işi halledeceğim" demiş. Toprak Ana "şansın açık olsun" demiş ve kaybolmuş. Viravara'yı gizlice izleyen kral da bütün konuşulanları duymuş.

Sonra Viravara, karanlıkta süratle evine gitmiş. Kral Şudraka da merakla onu izlemiş. Viravara karısını uyandırmış ve Toprak Ana'nın niçin oğlunu kurban etmesi gerektiğini söylediğini anlatmış. Kadın

bunu işitince "efendim, kralın iyiliği için bunu yapmalıyız; oğlumuzu uyandır ve ona kendin söyle" demiş. Viravara genç oğlu Sattvavara'yı uyandırmış ve ona olan biteni anlatıp demiş ki: "İşte böyle oğlum, eğer sen tanrıça Çandi'ye kurban edilirsen kral yaşayacak, eğer edilmezsen üç gün sonra ölecek."

Sattvavara bunu işitince, bir çocuk olmasına rağmen adına yakışan bir kahramanlıkla demiş ki: "Kralı kurtarmak için kendi canımı vermekle tüm isteklerim yerine gelmiş olur, böylece ona yediğim şeylerin karşılığını da ödemiş olurum. O halde gecikmeyelim. Alın ve beni tapılmaya layık tanrıçaya bir an önce kurban edin. Efendimin mutluluğunu sağlayan kişi ben olayım."

Sattvavara böyle söyleyince Viravara "Aferin! Sen gerçekten benim oğlumsun" demiş. Onu gizlice izleyip dışarıdan konuşmaları dinlemiş olan kral kendi kendine "bunların hepsi aynı ölçüde cesur" diye mırıldanmış.

Sonra Viravara oğlu Sattvavara'yı omuzuna almış, karısı Dharmavati de kızı Viravati'yi kolundan tutmuş, hep birlikte Çandi tapınağına gitmişler; kral da gizlice onları izlemiş. Oğlan omuzdan indirilip tanrıça heykelinin önüne konduğunda, saygıyla eğilmiş ve şöyle konuşmuş: "Başımın kesilmesi kral Şudraka'nın yaşamını kurtaracak! Tanrıça, bırak o yüzyıl daha ülkeyi yönetsin!" Oğlan böyle deyince babası "aferin" demiş ve kılıcını çekip oğlunun başını uçurmuş. Bu arada tanrıçaya "oğlumun kurbanı kralın yaşamını kurtarsın" diye de seslenmiş. Çok geçmeden

havadan bir ses duyulmuş: "Aferin Viravara! Hiç kimse senin kadar efendisine bağlı olamaz; sen soylu oğlunu kurban etmekle kral Şudraka'nın hayatını ve bir krallığı kurtardın." Derken genç kız Viravati yaklaşmış, kurban edilmiş ağabeyinin başına sarılıp ağlayarak korkunç bir kedere kapılmış ve kalbi dayanamayarak yaşama veda etmiş. Kral gizlendiği yerden bütün bu olanları duyuyor ve görüyormuş.

Sonra Viravara'nın karısı Dharmavati ona demiş ki: "Kralın yaşamını kurtardık, şimdi sana birşey söylemek istiyorum. Kızım bir çocuk olduğu ve henüz birşeyln farkında olmadığı halde, ağabeyinin kederinden öldü. Ben iki çocuğumu da kaybettim, yaşamın benim için bir anlamı kalmadı. Kralın iyiliği için tanrıçaya kafamı sunmak budalaca olacağından, bırak kendimi çocuklarımın cenaze ateşine atayım." O bu ricada bulununca Viravara demiş ki: "Pekala, esenlikler dilerim; çocuklarının acısından başka birşey bulunmayan bir yaşamı sürdürmekten ne zevk alabilirsin ki, ey soylu kadın? Kendini kurban edemedin diye üzülme. Oğlumdan başka kurban gerekse ben kendimi kurban etmez miydim? Şimdi şu ağaç kütüklerinden bir cenaze ateşi hazırlayana kadar bekle."

Viravara bunları dedikten sonra ağaç parçalarından bir cenaze yeri hazırlamış, iki çocuğunun cesedini oraya yatırmış ve bir lambanın alevi ile odunları tutuşturmuş. Sonra erdemli karısı Dharmavati tanrıça Çandi'ye dua ederek, şu sözleri söylemiş: "Şimdiki kocam bundan sonraki doğuşumda da benim kocam olsun! Yaşamımı kurban edişim kocamın efen-

disi olan krala hayat versin!" Bundan sonra kendini yanan ateşe atarak yok etmiş.

Kahraman Viravara kendi kendine demiş ki: "Ben üzerime düşeni yaptım, göksel ses tanık oldu, efendim için gerekeni yaptım; şimdi yalnız kaldım, o halde bu yaşama niçin daha fazla sarılayım? Benim gibi sevgili ailesini yitirmiş bir insan için yaşamı sürdürmek yakışık almaz. Neden kendimi kurban ederek Durga'yı sevindirmeyeyim?" Böyle düşünerek şu ilahi ile tanrıçaya yakarmış:

"Selam sana Asura Mahisha'yı öldüren, Danava Ruru'yu yok eden, üç çatallı mızrak taşıyan! Selam sana anaların en iyisi, tanrılar arasında mutluluk yaratan, üç dünyayı tutan! Selam sana ayaklarına tüm dünyanın eğildiği, mutlak saadeti arayanların korunağı! Selam sana güneşin ışınlarını giyen, felaket karanlığını dağıtan! Selam sana Kali, kafatası taşıyan tanrıça, selam sana Şiva! Saygı sana! Başım kral Şudraka'ya helal olsun!" Viravara duasını bitirdikten sonra, kılıcı ile yaptığı ani bir darbe ile başını kesmiş.

Saklandığı yerden her şeyi izlemiş olan kral Şudraka, keder ve şaşkınlık içinde kendi kendine demiş ki: "Bu değerli insan ve ailesi benim uğruma hiç bir yerde görülmesi mümkün olmayan çok zor bir kahramanlığı gerçekleştirdiler. Bu dünya çok geniş ama nerede efendisinden habersiz kendini feda.eden böylesi bir yiğit bulunur? Eğer ben bu iyiliğin karşılığını vermezsem krallığımın ne önemi kalır? Tıpkı bir hayvan gibi yaşamımı uzatmamın ne yararı olur?"

Kahraman kral böyle düşündükten sonra kılıcını

kınından çıkartmış ve tanrıçaya yaklaşarak şöyle dua etmiş: Ey tanrıça, senin şu bağlı müridine, bağışlayacağı başı için bir lutuf ver de adı gibi kahraman olan ve kendini benim uğrumda harcamış şu brahman Viravara ve ailesini dirilt!" Bu duayı yaptıktan sonra kral Şudraka kılıcıyla kendi başını kesmeye hazırlanmış. Tam o sırada bir ses işitilmiş: "Acele etme kulum! Senin cesaretin hoşuma gitti. Tamam kabul ediyorum, brahman Viravara karısı ve çocuklarıyla birlikte canlansın!" Bunları söyledikten sonra ses kesilmiş ve Viravara, karısı ve çocukları sapasağlam ayağa kalkmışlar. Bu mucizeyi gören kral, hemen gizlenmiş ve sevinç gözyaşları dökmekten kendini alamamış.

Viravara sanki uykudan uyanır gibi kalkmış, sağ olan karısı ve çocuklarına bakarken aklı iyiden iyiye karışmış. Karısına ve çocuklarına seslenerek sormuş: "Siz kül olduktan sonra nasıl canlandınız? Ben de kafamı kesmiştim. Şimdi nasıl canlandığımı anlayamadım? Bu bir hayal mi yoksa tanrıçanın lütfu mu?" O böyle deyince karısı ve çocukları yanıt vermişler: "Bu olsa olsa bizim bilinçsiz olduğumuz sırada tanrıçanın merhamete gelip müdahale etmesiyle olmuştur." Viravara da bunun böyle olduğunu kabul etmiş, tanrıçaya tapındıktan sonra karısı ve çocuklarıyla birlikte evine dönmüş.

Viravara, karısı ve çocuklarını eve bıraktıktan sonra, aynı gece kralın saray kapısına geri gelmiş ve eskisi gibi orada beklemeye başlamış. Kendini hep gizlemiş olan kral Şudraka yine sarayın terasına çık-

mış ve oradan bağırmış: "Saray kapısında duran kimdir?" Viravara demiş ki: "Benim Efendimiz, o dediğiniz kadını gittim buldum fakat tıpkı bir dişi Rakshasa gibi görünür görünmez ortadan kayboldu."

Kral, Viravara'nın bu sözlerini işitince çok şaşırmış, çünkü olan biteni kendi gözleriyle görmüşmüş ve kendi kendine demiş ki: "Doğrusu soylu insanlar deniz gibi derin ve kendini kontrol edebilen bir ruha sahip; adam kimsenin yaşamadığı bir olayı yaşadı, fakat tek bir kelime dahi etmiyor." Böyle düşündükten sonra kral sessizce sarayın terasından inmiş ve kendi özel dairesine girip, gecenin kalan kısmını orada geçirmiş.

Ertesi sabah Viravara, kralın huzuruna gelmiş ve ondan çok hoşnut olan kral, geceleyin onun kendisi için yaptıklarını vezirlerine anlatmış. Vezirler şaşkınlıktan yıldırım çapmış gibi olmuşlar. Kral, Viravara ve oğluna kendi krallığından iki bölgeyi, Lata ve Karnata bölgelerini vermiş. Böylece iki kral, yani Viravara ve Şudraka, karşılıklı iyi ilişkiler içinde mutlu yaşamışlar.

Vetala bu çok güzel öyküyü bitirince, kral Trivikramasena'ya sormuş: "Şimdi söyle bakalım kral, bütün bunların içinde en cesuru hangisidir? Eğer bilip de söylemezsen, daha önce sözünü ettiğim lanetim yerine gelecek ve seni öldüreceğim."

Kral Vetala'ya yanıt vermiş: "İçlerinden en cesur olan kral Şudraka'dır." Vetala sormuş: "İyi ama eşsiz

Viravara niye değil? Veya oğlunun gözleri önünde kurban edilmesini seyreden cesur kansı değil? Veya bir çocuk olmasına rağmen müthiş bir cesaret gösteren oğlan değil? Söyle, niçin Şudraka bunlardan daha kahraman?"

Kral yanıtlamış: "Öyle deme! Viravara doğuştan soylu bir insan ve onlann aile geleneğinde, krallığın korunması için karının ve oğlan çocuğun kurban edilmesi vardır. Kadın da zaten soylu bir aileden geliyor ve kocasına son derece bağlı; onun temel görevi kocasını izlemek. Onlann oğullan Sattvavara da öyle. Bunlar birbirine bağlı olarak davranan insanlar. Ama Şudraka öyle değil, çünkü o bir kral olduğu halde, emrindeki insanlar için kendini feda etmeye kalkışın."

Vetala bu sözleri duyunca, olağanüstü gücüyle kralın omuzundan kaybolmuş ve eski yerine gitmiş. Kral da onu almak için kararlılıkla geri dönmüş.

Şimşapa ağacına geri dönen kral, içindeki Vetala ile birlikte cesedi tekrar asılı olduğu yerden indirip gideceği yöne doğru yola koyulmuş. Gene sessizce giderken Vetala konuşmuş ve omuzundan krala seslenmiş: "Kral, sen üzerine çok zor bir iş aldın. Seni ilk gördüğüm andan itibaren sevdim. Bari seni oyalamak için bir öykü anlatayım.

HORTLAĞIN BEŞİNCİ ÖYKÜSÜ

Somaprabha ve Üç Aşığı

Uccayini'de, kral Punyasena'nın veziri Harisvamin adında mükemmel bir brahman yaşarmış. Onun kendisine eş değerde olan karısından Devasvamin adında, kendisi gibi kusursuz bir oğlu olmuş. Kadın ona bir de Somaprabha (Ay Işığı) adında, güzeller güzeli bir kız çocuğu doğurmuş. Eşsiz güzellikteki kızın evlenme çağı geldiğinde kız, annesi aracılığı ile babasına ve ağabeyine şu mesajı yollamış: "Ben evlendirilmek için ya kahraman bir savaşçıya, ya uzağı gören birine, ya da sihir gücü olan birine verilmeliyim; eğer benim yaşamıma değer veriyorsanız böyle yaparsınız."

Babası Harisvamin bunu duyduğu zaman, bu üç özellikten birine sahip kişiyi nasıl bulacağını düşünerek endişelenmiş. O bu işle uğraşırken, kral Punyasena'ya saldırmakta olan Dekkan kralından bir elçi

gönderilmiş. Gönderilen soylu brahman amacını gerçekleştirdikten sonra, bu çok güzel kızın övgüsünü duymuş ve kızı babasından istemiş. Harisvamin aşık brahmana demiş ki: "Kızım savaşma, ileriyi görme ya da sihir gücü yeteneklerinden birine sahip olmayan bir koca istemiyor. Öyleyse söyle bana, bu üç yetenekten hangisine sahipsin?" Brahman yanıt vermiş: "Ben sihir gücüne sahibim." Harisvamin: " Bana bu gücünü göster" demiş. Doğaüstü güçlere sahip adam, hemen havada uçabilen bir araç yapmış. Bir anda Harisvamin'i içine almış ve ona gökyüzünü ve bütün dünyaları göstermiş; sonra onu geri yere indirmiş. Bunun üzerine Harisvamin, kızını sihir gücüne sahip bu adama vermeye söz vermiş ve yedi gün sonrası için düğün tarihi belirlemiş.

Aynı anda Uccayin'den başka bir brahman gelmiş ve Harisvamin'in oğlu Devasvamin'den kızkardeşini istemiş. Devasvamin: "Kızkardeşim uzağı görme, sihir gücü veya savaşma yeteneklerinden birine sahip olmayan bir koca istemiyor" demiş. Bunun üzerine adam kendisinin bir savaşçı olduğunu söylemiş. Mızraklar ve çeşitli silahlarla savaşma yeteneğini göstermiş. Devasvamin kendisinden daha genç olan adama kızkardeşini vereceğine söz vermiş. Astrologların önerilerine göre de yedi gün sonrası için düğün tarihi belirlemiş. Bu karardan annesinin haberi yokmuş.

O sırada üçüncü bir kişi, kızın annesi, yani Hariesvamin'in karısına gelmiş ve kızını istemiş. Kadın demiş ki: "Kızımız uzağı gören, savaşan veya sihir

gücüne sahip bir koca istiyor." Adam yanıt vermiş: "Anacığım, ben uzağı görebilirim." Kadın ona geçmişten ve gelecekten sorular sorduktan sonra, kızını yedi gün sonra ona vermeye söz vermiş.

Ertesi gün Harisvamin eve dönmüş. Karısına ve oğluna kızını verdiğine dair yaptığı anlaşmayı anlatmış. Onlar da yaptıkları anlaşmaları ayrı ayrı anlatmışlar ve damat adaylarının, karşılaştıkları zaman ne yapacaklarını düşünerek endişelenmişler.

Sonra, düğün günü üç damat adayı Harisvamin'in evine gelmişler. O anda garip bir şey olmuş. Gelin adayı Somaprabha, açıklanamaz bir şekilde kaybolmuş ve bütün aramalara rağmen bulunamamış. Sonra Harisvamin, uzağı gören adama demiş ki: "Ey bilinmezi bilen adam, çabuk söyle kızım nereye gitti?" Adam yanıt vermiş: "Rakshasa Dhumraşikha onu Vindhya ormanındaki evine kaçırmış." O böyle söyleyince Harisvamin korkuya kapılmış ve demiş ki: "Eyvah eyvah! Onu nasıl geri alacağız, o nasıl evlenecek?" Sihir gücü olan adam bunu duyunca demiş ki: "Sakin olun! Ben sizi derhal uzağı gören adamın söylediği yere götürürüm."

Bunu söyledikten sonra, her çeşit silahla donanmış olarak, havada uçan aracı hazırlamış. Harisvamin'i, uzağı gören adamı ve savaşmayı bilen adamı içine yerleştirmiş ve onları bir anda Vindhya ormanındaki Rakshasa'nın evine götürmüş. Olup biteni gören Rakshasa, kahraman savaşçının kendisine meydan okuması üzerine hiddetle ileri atılmış. Sonra, bir kadın için birçok çeşit silahla birbirine giren iki a-

dam arasında, Rama ile Ravana arasındaki savaşa benzer, muazzam bir savaş başlamış. Kısa bir süre sonra, kahraman savaşçı, kuvvetli bir savaşçı olan Rakshasa'nın, yarımay şeklinde ucu olan okuyla başını kopartmış. Rakshasa öldürüldükten sonra Somaprabha'yı evden almışlar ve hepbirlikte sihirli araba ile geri dönmüşler.

Harisvamin'in evine geldikleri zaman, her ne kadar iş iyi sonuçlanmışsa da, evlilik gerçekleşmemiş; çünkü uzağı gören, sihir gücü olan ve savaşan adam arasında bir tartışma çıkmış. Uzağı gören: "Eğer ben bu kızın nerede olduğunu görmeseydim onu nasıl bulabilirdik? O yüzden kız benim hakkımdır" demiş. Sihir gücü olan adam ise: "Eğer ben bu havada uçan sihirli aracı yapmasaydım sizler, tanrılar gibi, nasıl bir anda gider ve geri dönerdiniz? Araçsız olarak, aracı olan bir Rakshasa ile nasıl dövüşürdünüz? Onun için kız bana verilmelidir, çünkü bu mutlu an, benim yeteneğimle sağlanmıştır" demiş. Savaşçı da konuşmuş: "Eğer ben çarpışarak Rakshasa'yı öldürmeseydim sizin çabalarınız onu geri getirebilir miydi? Onun için o bana verilmelidir." Onlar böyle aralarında çekişirlerken Harisvamin'in iyiden iyiye aklı karışmış.

Vetala sormuş: "Şimdi söyle bakalım kral, kız kime verilmeli? Eğer biliyor da söylemiyorsan kafan parçalara ayrılacak, ona göre!" Kral Trivikramasena bunu duyunca sessizliğini bozarak demiş ki: "Kız cesur savaşçıya verilmelidir, çünkü Rakshasa ile teke tek savaşa o girdi ve kendi yaşamını riske attı. Uzağı

gören adam ile sihir gücü olan adam, tanrı tarafından hizmet için yaratılmışlar. İşi hesaplayanlar ve sanat sahipleri her zaman işi uygulayanların ikinci derecede yardımcıları değil midir?"

Vetala kralın bu yanıtını duyunca omuzundan ayrılmış ve kendi mekanına dönmüş; kral da tekrar onu bulmaya gitmiş. Kral yeniden şimşapa ağacına yaklaşmış, Vetala'yı omuzuna yüklenmiş ve yeniden yola koyulmuş. Yolda Vetala tekrar konuşmaya başlamış: "Kral, sen cesur ve bilge bir kişisin, bu yüzden seni seviyorum; sana bir eğlendirici öykü daha anlatıyorum ama soruma doğru yanıt ver."

HORTLAĞIN ALTINCI ÖYKÜSÜ

Değişen Başlar ve Kız

Yaşahketu adında ünlü bir kral varmış.Onun ülkesinin adı Şobhavati imiş. Bu şehirde tança Gauri adına yapılmış görkemli bir tapınak varmış Bu tapınağın güneyinde Gauritirtha denilen bir göl bulunmaktaymış. Her yıl bir bayram nedeni ile Ashadha ayının ondördüncü günü büyük kalabalıklar gelir, bu gölde banyo yaparmış.

Birgün oraya Brahmasthala adlı bir köyden, banyo yapmak amacıyla genç bir çamaşırcı gelmiş. Orada, kutsal suda yıkanmak üzere gelmiş olan Şuddhapata adlı adamın Madanasundari adlı kızını görmüş. Onun ay gibi güzelliğine çarpılan adam, kızın adını ve adresini öğrendikten sonra, tutkun bir halde evine dönmüş. Yemeden içmeden kesilmiş. Annesi nedenini sorduğunda ona isteğini anlatmış. Kadın da kalkıp kocası Vimala'ya anlatmış. Adam gelip oğlunu

bu durumda görünce ona demiş ki: "Oğlum, kolayca elde edilecek bir şey için neden bu kadar umutsuzsun? Eğer istersem Şuddhapata kızı verir. Biz onunla aile, zenginlik ve meslek olarak eşitiz. Ben onu bilirim o beni bilir. Bu önemli bir sorun değil."

Bu sözlerle Vimala oğlunu rahatlatmış ve oğlan yiyip içmeye başlamış, ertesi gün de birlikte Şuddhapata'nın evine gitmişler. Vimala onun kızını oğluna istemiş ve Şuddhapata'da nezaketle vereceğini söylemiş. Böylece eşit sınıftan iki insan olan Dhavala ile Madanasundari ertesi gün evlenmişler. Evlendikten sonra adam karısıyla birlikte babasının evine dönmüş.

Mutluluk içinde yaşarlarken birgün oraya oğlanın kayınbiraderi, yani Madanasundari'nin oğlan kardeşi gelmiş. Herkes onu nezaketle karşılamış, kızkardeşi onu kucaklamış, halini hatırını sormuşlar. Sonra oğlan onlara demiş ki: "Ben buraya babam tarafımdan, tanrıça Durga onuruna yaptığımız bayrama Madanasundari'yi ve damadımızı davet etmek için gönderildim." Bütün hısım akraba bu söze katılmış ve ona uygun yiyecek ve içecekler vermişler.

Sabah erkenden Dhavala, kayınbiraderi ve Madanasundari'yle birlikte kayınpederinln evine doğru yola çıkmış. Şobhavati şehrine vardıklarında oradaki büyük Durga tapınağını görmüşler. Dhavala onlara demiş ki: "Gelin bu korkunç tannçanın tapınağını ziyaret edelim." Kayınbirader bunu duyunca onu vazgeçirmek için "böyle kalabalık halde Tanrıça'ya boş elle nasıl gideriz?" demiş. Dhavala "o halde ben gl-

deyim siz dışarda bekleyin" diye karşılık vermiş. Böyle diyerek Tanrıça'ya dua etmeye gitmiş.

Tapınağa girip Tanrıça'ya dua etmeye başlamış ve gözü Tanrıça'nın korkunç Danavaları öldüren onsekiz koluna, ayağı ile ezip parçalara ayırdığı Asura Mahisha'ya takılmış. Alın yazısı öyle olacak ki aklına sofuca bir düşünce gelmiş ve kendi kendine şöyle demiş: "İnsanlar bu Tanrıça'ya çeşitli canlıları kurban ederek tapınıyorlar, neden ben de kendimi kurban ederek kurtuluşumu elde etmeyeyim?" Böyle dedikten sonra, daha iç kısımdaki bölmeye girip, çok önceden bazı hacıların Tanrıça'ya sunduğu bir kılıcı eline almış ve başını saçlarından çanın zincirine bağlayarak kendi başını kesmiş, keser kesmez de yere yığılmış.

Onu uzun süre beklemiş olan kayınbiraderi, dönmediğini görünce, tapınağa ona bakmaya gitmiş. Ancak kızkardeşinin kocasını yerde cansız yatarken görünce şoka girmiş ve aynı kılıçla aynı şekilde o da kendi başını uçurmuş.

İkisi de geri dönmeyince aklı başından giden Madanasundari, Tanrıça'nın tapınağına girmiş. Orada kocasını ve kardeşini öyle görünce "eyvahlar olsun, bunun anlamı nedir? yıkıldım ben artık!" diyerek kendini yerden yere atmış. Sonra ayağa kalkmış ve ikisinin hiç beklenmeyen ölümüne ağlayarak kendi kendine şöyle demiş: "Şimdi artık benim yaşamamın ne yararı var?" Kendi yaşamından vazgeçerek Tanrıça'ya şunları söylemiş: "Sen tanrıçaların başta gelenisin, tanrı Şiva'nın yarı biçimisin, sen bütün kadınların dayanağısın, neden kocamı ve kardeşimi bir

hırsız gibi benden çaldın? Ben her zaman inancına bağlı kalmış biriyim, bana göre bu yaptığın sana yakışmıyor. Şimdi senden bir ricada bulunacağım. Birazdan bu bedenden ayrılacağım, lütfen benden sonraki bütün doğuşlarımda bu iki adam hep benim kocam ve kardeşim olsun."

Bu sözlerle Tanrıça'ya yalvarıp yakarmış ve önünde eğilmiş. Sonra bir idam ipi hazırlayıp onu bir aşoka ağacına bağlamış. Tam ipi boynuna geçirdiği sırada boşlukta bir ses yankılanmış: "Acele etme kızım! Basit bir kız olmana rağmen gösterdiğin cesaret hoşuma gitti. İpi bırak, kardeşinin ve kocanın başlarını gövdelerine bitiştir; lütfumla onların bedenlerini canlandıracağım."

Madanasundari bunu işitince ipi bırakıp, heycanla cesetlere doğru gitmiş, fakat kader bu ya, telaşından ne yaptığını bilemeyen kız, kocasının başını kardeşinin bedenine, kardeşinin başını kocasının bedenine eklemiş. Onların her ikisi de, hiç bir acı duymaksızın başları değişmiş olarak dirilmişler.

Sonra aralarında başlarına gelenleri konuşmuşlar ve sevinmişler; Tanrıça Durga'ya biraz daha tapındıktan sonra üçü bir arada yollarına devam etmişler. Ancak yolda giderken, Madanasundari onların kafalarının değiştiğinin farkına varmış ve sersemleşerek bir açmaza girdiğini hissetmiş.

"Şimdi söyle bakalım Kral Efendi, ikisinden hangisi kızın kocasıdır? Bilip de söylemezsen yaptığım lanet yerine gelir, ona göre. Vetala'nın bu öykü ve sorusuna kral Trivikramasena şöyle karşılık vermiş:

"Bedeninde kocanın kafası olan kocadır, çünkü organların en önde geleni başur ve insanın kimliğini o belirtir." Kral bunu deyince Vetala yeniden omuzundan kaybolmuş ve kral da yeniden onu almaya gitmiş. Şimşapa ağacından onu omuzuna yüklemiş. Yolda Vetala "zorluğunu unutturmak için sana bir öykü anlatacağım, iyi dinle" demiş.

HORTLAĞIN YEDİNCİ ÖYKÜSÜ

Sattvaşila, Kral ve Su Perisi

Doğu Denizi kıyısında Tamralipti adında bir şehir varmış. Bu şehirde Çandasimha isminde bir kral yaşarmış. Bu kral, başkalarının karılarından kaçar ama savaştan kaçmazmış; düşmanlarının zenginliğini alır, komşularınınkilere dokunmazmış.

Birgün Dekkan'dan Sattvaşila adında ünlü bir Racput[4], bu kralın sarayının kapısına gelmiş. Orada kendini tanıtmış, sonra da yoksulluktan diğer bazı Racputlarla birlikte üstlerindeki eski elbiseleri yırtmış. Sonra o kralın adamı[5] olup yıllarca krala hizmet etmiş, ancak ondan hiçbir ödül almamış. Kendi kendine

---

4 Kalaç ve Tugluk hanedanlarına bağlı olduğu sanılan ve Racashan bölgesinde bulunan birçok küçük devletçiğe ve bu devletçiklere ait kişilere Racput denir.

5 Yırtılmış Elbise "karpata" demek. Bağlı kimse ise "karpatika" demek Güya elbise yırtılınca ona bağlı adam olmak istediklerini belirtmiş oluyorlar.

demiş ki: "Ben bir krallıkta doğduysam niçin bu kadar fakirim? Yaratanım niçin bu yoksulluğa bu kadar büyük bir hırs vermiş? Çünkü krala büyük bir gayretle hizmet ediyorum, izdaşlarım keder içinde, açlıktan kıpırdayamaz oldum ve hala kral şu ana kadar beni fark etmedi."

O böyle düşünürken kral birgün ava çıkmış. Etrafı süvari ve piyadelerle çevrili imiş. Sattvaşila, elinde bir sopa ile yerde koşuyormuş. Kral, vahşi hayvanlarla dolu ormana gelmiş. Bir süre avlandıktan sonra kaçmakta olan bir yaban domuzunu izlemeye başlamış ve gide gide çok uzaktaki bir başka ormana gelmiş. Yolu yapraklarla ve bitkilerle örtülüp kaybolan bu geniş ormanda kral domuzu kaybetmiş, çok yorgun düşmüş ve yolunu bulmayı başaramamış. Kral at üzerinde rüzgar gibi hızlı hareket ettiği ve bizim adam yerde yaya koştuğu, üstelik aç-susuz olduğu halde, canını hiçe sayarak kraldan ayrılmayan tek kişi imiş.

Kral, kendi durumunu hiçe sayarak kendisini izlemiş olan adamı görünce, yumuşak bir sesle sormuş: "Geldiğimiz yolu biliyor musun?" Adam, saygı belirtisi olarak ellerini kavuşturup demiş ki: "Biliyorum; ancak Efendimiz önce biraz şurada dinlensinler, çünkü güneş, gök kemerinin ortasındaki bir mücevher gibi parlayan ışınlarıyla ortalığı kavuruyor." Bunu duyan kral, içtenlikle konuşmuş: "O halde bak bakalım çevrede hiç su var mı?" Adam "tamam" dedikten sonra yüksekçe bir ağaca tırmanmış ve bir nehir görmüş; sonra aşağı inip kralı oraya götürmüş. Atının eyerini

çıkartmış, hayvanı yere yuvarlayıp rahatlatmış, ona su ve bol bol ot vermiş.

Kral suda yıkandıktan sonra, adam ona elbisesinin ucuna topladığı çok tatlı amalaka meyvelerinden yıkamış ve vermiş. Bu meyveleri nereden bulduğunu soran krala, elindeki amalakalarla birlikte diz çöküp konuşan adam şöyle söylemiş: "Ben on yıldır, bu meyvelerle yaşayarak, herkesin içinde söz orucunu dolduran bir çilekeş gibi kendini yalnız hissederek, kralımın teveccühünü kazanmaya çalışıyordum." Bunu işiten kral yanıtlamış: "Senin adın gerçekten Sattvaşila (Doğruluk Kayası) dır, kimse bunun tersini söyleyemez." Merhamet ve utançla dolan kral kendi kendine söylenmiş: "Hizmetkarlarının rahat ya da dertli olup olmadığını bilmeyen krallara lanet olsun! Bu gibi durumları bildirmeyen saray görevlilerine lanet olsun!" Kralın düşünceleri böyleymiş. Adamın ısrarıyla kral iki tane amalaka almaya mecbur kalmış. Onları yedikten ve su içtikten sonra, adamın eşliğinde bir süre dinlenmiş, açlığını ve susuzluğunu gidermiş.

Sonra hizmetkar adam, kralın atını hazırlamış, kral atına binmiş; yolu gösteren adam önde, kral arkada yola koyulmuşlar. Kral ne kadar ısrar ettiyse de adam ata, kralın arkasına binmemiş, böylece, yoldaki orduya da rastladıktan sonra, kral kendi şehrine ulaşmış. Orada adamın büyük bağlılığını herkese ilan etmiş ve ona araziler ve birçok zenginlikler hediye etmiş. Gene de onun hakettiği kadarını kazanamadığını düşünmüş. Artık Sattvaşila rahat bir insanmış; artık o

bir kapıkulu değil, kral Çandasimha'nın has adamı imiş.

Birgün kral, kralın kızını istemeye onu Lanka adasına göndermiş. Oraya deniz yolu ile gitmesi gerekmekteymiş. Tanrısına dua ettikten sonra kralın yanına verdiği brahmanlarla birlikte gemideki yerini almış. Gemi yarı yola geldiğinde aniden denizden herkesi şaşırtan bir bayrak çıkmış. O kadar yükselmiş ki ucu bulutlara değiyormuş. Çeşitli renklerle dalgalı bir bayrak gibi süslenmiş, altından yapılmış bir bayrakmış. Aynı anda bir bulut yığını ortaya çıkmış ve yağmur yağdırmaya başlamış; bir de güçlü bir rüzgar esmeye başlamış. Gemi yağmur ve rüzgarın yardımıyla bu bayrağa doğru gelmiş ve ona bağlanmış, tıpkı fil sürücülerinin fili zorla getirip bir kazığa bağlamaları gibi. Sonra bayrak gemiyle birlikte dalgalı denizin içine doğru batmaya başlamış.

Gemideki brahmanlar korkudan ne yapacaklarını şaşırıp kral Çandasimha'yı yardıma çağırmışlar. Sattvaşila onların bağırışını duyunca, efendisine olan sonsuz bağlılığından, elinde kılıçla, elbisesi üstünde sarılı, bayrağı izlemek üzere, denizin sertliğine karşı koyarak ve işin gerçek nedenini düşünmeden cesaretle dalgaların içine atlamış. O dalar dalmaz gemi rüzgar ve dalgalarla uzak bir mesafeye doğru taşınmış ve içindeki bütün herkes deniz canavarlarına yem olmuş.

Sattvaşila denize düştükten sonra bakmış artık deniz yok ve kendisi de görkemli bir şehirde! Şehir, mücevherden sütunlarla destekli altın saraylarla par-

lamaktaymış. Bahçeler süslü, bahçe içindeki havuzlar, değerli taşlardan yapılmış basamaklarıyla pırıl pırılmış. Orada, Meru Dağı[6] kadar yüksek bir Durga mabedi de görmüş. Mabedin duvarları pahalı taşlardan yapılmışmış ve üstünde de mücevherlerle süslü bir bayrak dalgalanıyormuş. Hemen Tanrıça'nın ayaklarına kapanıp dua okuyarak tapınmış ve bütün büyünün ne kadar olduğunu merak ederek orada oturmuş.

O anda göksel bir kız belirmiş ve tapınağın önünden adama bir kapı ve bir yol açmış. Gözleri mavi nilüfer çiçeği gibi, yüzü dolgun, gülümsemesi de bir çiçek gibi imiş; vücudu su zambağı gibi zarif, son derece güzel bir kızmış bu. Tanrıça'nın tapınağının iç kısmına girdiklerinde binlerce genç kızın onu beklemekte olduğunu görmüşler. Kız kısa bir tapınıştan sonra iç kısımdan ayrılmış ve Sattvaşila'yı aşkıyla perişan etmiş. Kız tekrar parıldayan kapıdan geçmiş ve Sattvaşila da onun peşinden gitmiş.

Adam kapıdan girince başka bir görkemli şehirle daha karşılaşmış. Orası dünyadaki her türlü zevkin bulunacağı bir bahçeye benziyormuş. Sattvaşila orada, pırlantalarla süslü bir sedirin üstünde oturan genç bir kız görmüş, ona doğru yaklaşıp yanına oturmuş. Gözlerini ona dikmiş ve tüyleri diken diken, elleri ve ayakları tutkudan titrer halde öylece kalmış. Kız adamın kendisine aşık olduğunu görünce, yüzünü hiz-

---

6 Himalayalarda olduğu düşünülen hayali dağ. Burası tanrı Brahma'nın evi, tanrıların, ermişlerin ve Gandharvaların toplanma yeridir. Yunan mitolojisindeki Olimpos dağına benzer

metçilerine çevirmiş ve onun ne demek istediğini anlayan hizmetçiler adama açıklama yapmışlar: "Burada bir misafir olarak bulunuyorsun, hanımımızın sağladığı şeylerle mutlu ol. Kalk, yıkan ve birşeyler ye."

Bunları duyan adam, kalkmış ve bahçede kendisine gösterilen havuza girmiş. Havuza şöyle bir batmış çıkmış ki bir de ne görsün! Havuz, kral Çandasimha'nın Tamralipti'deki bahçesinin ortasında değil miymiş? Kendisini oraya varmış olarak gören adam çok şaşırmış ve "Aman Tanrım, şimdi bunun anlamı nedir? Şimdi bu bahçedeyim ama az önce de görkemli bir şehirde idim. Bir anda güzel kızın abı hayat gibi bakışlarından bu ayrılık zehirinin kederine düştüm. Ama bunlar bir rüya değildi, çünkü onları açık bir şekilde uyanıkken gördüm. Galiba Patala'nın[7] kızları benimle dalga geçtiler" diye düşünmüş.

Bunları düşünürken, o güzel kızdan ayrılmanın acısıyla, deli gibi bahçede oradan oraya gezinip duruyor, hayal kırıklığıyla ağlıyormuş. Bahçıvanlar onu böyle sarı çiçek tozlarına bulanmış şaşkın halde görünce koşup, kral Çandasimha'ya haber vermişler; kral gelip kendisi bakmış. Onu sakinleştirdikten sonra sormuş: "Bütün bunların anlamı nedir, ne oldu dostum söyle bana? Sen bir yere gitmek için yola çıktın başka bir yere gittin; okların yanlış hedefi mi vurdu?" Sattvaşila krala bütün maceralarını anlatmış, onları işiten kral kendi kendine konuşmuş: "Söylemesi gariptir, bu adam bir kahraman olduğu halde aşktan

---

7 Yer altındaki yedi bölgeden biri. Burası Nagaların ve diğer yılanların ülkesidir.

çarpılmış durumda; şimdi ona olan şükran borcumu ödemenin tam zamanıdır." Böylece cesur kral ona demiş ki: "Şimdi gereksiz kederi bırak, çünkü seninle birlikte aynı yoldan o Asura kıza gideceğiz, seni ona götüreceğim." Bu sözlerle onu rahatlatmış, ona banyo yaptırtıp başka ayıltıcı ilaçlar vererek iyileştirmiş.

Ertesi gün kral, krallığını vezirlerine emanet ettikten sonra bir gemiye binerek yolu gösteren Sattvaşila ile birlikte yola koyulmuş. Yolun tam yarısına geldiklerinde daha önce olduğu gibi denizden çıkan uzun direği ve onun ucundaki bayrağı gören Sattvaşila krala demiş ki: "İşte garip özellikleri olan o büyük bayrak direği denizin ortasında duruyor. Benim şimdi dalmam gerek, sonra da kral dalmalı ve dibe doğru gelmeli." Sattvaşila bunu dedikten sonra direğin yanına gitmiş ve direk batmaya başlamış. Önce Sattvaşila, sonra da kral aynı doğrultuda dibe doğru inmişler ve çok görkemli bir şehre ulaşmışlar. Kral orada çok şaşırmış; Tanrıça Parvati'ye tapınmış ve Sattvaşila ile birlikte oturmuş.

Aynı anda parlayan kapak açılmış ve içinden, hizmetçileriyle birlikte güzellik saçan bir kız çıkmış. Sattvaşila "bu o güzel kız işte" deyince kral bakmış ve adamın kıza olan aşkının büyüklüğünü anlamış. Kız da kendi açısından krala baktığında "bu oldukça farklı duran adam da kim?" diye düşünmüş.

Sonra kız Durga tapınağına dua etmeye gitmiş, kral ise küçümseyen bir tavırla, Sattvaşila'yı alarak bahçeye gitmiş. Kısa bir süre sonra Daitya kız, tanrıçanın iç kısımdaki türbesinden çıkmış; orada iyi bir

koca isteği ile Tannça'ya dualar okumuş; dışarı geldiğinde hizmetçilerinden birine demiş ki: "Git ve gördüğüm o adam nerede bak ve ona misafirperverliğimizi kabul buyurmasını söyle, zira o özel karşılama yapılması gereken bir kahraman." Bu emri alan hizmetçi gitmiş, onu aramış ve bahçede bulup, hanımının mesajını iletmiş. Kral kayıtsız bir ses tonuyla yanıt vermiş: "Bu bahçede yeterince eğleniyorum, başka ne gibi bir eğlence bulabilirim ki?" Hizmetkar gelip hanımı Daitya kıza bu yanıtı iletmiş. Kız, kralın çok soylu biri olduğunu ve en yüksek özene layık olduğunu anlamış.

Sonra Asura kız, kendisi bizzat bahçeye gitmiş ve Durga'ya yaptığı tapınmalar sonucu kendisine bir kocanın geldiğini düşünmeye başlamış. Ağaçlar ona saygı gösteriyor gibi gelmiş. Sarmaşık dallarının üstüne tünemiş kuşların şarkıları ve çiçek yağmuru arasında yaklaşmış. Kralın önüne gelip nazikçe eğilmiş ve misafirperverliğini kabul etmesini rica etmiş. Kral Sattvaşila'yı göstererek "buraya bu adamın söylediği tannçanın heykeline tapınmaya geldim. Bayrağın yardımıyla tapınağa ulaştım, Tannça'yı gördüm ve şimdi sen bana daha ne sunabilirsin ki?" demiş. Bunu işiten kız "o halde gel, sana üç dünyanın harikası ikinci şehrimi göstereceğim" demiş. O bunu deyince kral gülmüş ve demiş ki: "Ha evet, o bana söyledi, içinde yıkanılan gölü olan yer değil mi?" Kız konuşmuş: "Kral, böyle söyleme; ben saygıdeğer insanlara dalavere yapacak hilekar birisi değilim. Sizlerin büyüklüğü karşısında her ikinizin de kölesiyim; bu yüzden teklifimi kabul etmelisiniz."

Bunları işiten kral tatmin olmuş ve Sattvaşila'yı da alarak kızla birlikte parıldayan kapıya gitmiş. Kapı açılmış ve kız onları yönlendirmiş; kral kızın büyüleyici güzellikteki şehrine bakmış. Oradaki ağaçlar her zaman çiçek ve meyve verirmiş ve aynı anda bütün mevsimler olurmuş. Şehir, Meru Dağı'nın tepesi gibi altın ve mücevherlerle işlenmişmiş. Daitya kız, kralı paha biçilmez mücevherlerle kaplı bir tahta oturtmuş, ona uygun biçimiyle arghya[8] sunmuş ve demiş ki: "Ben Asuraların yüce ruhlu kralı Kalanemi'nin kızıyım, fakat elinde disk tutan tanrı Vishnu babamı cennete gönderdi. Bu iki şehir babamdan bana miras kaldı. Onları tanrı Vişmakarman yapmıştı. Bu şehirler canınızın istediği herşeyi sağlar, onlara yaşlılık ve ölüm giremez. Ama şimdi sizi bir baba gibi görüyorum ve ben şimdi şehirlerimle birlikte emrinize amadeyim." Kız böyle kendini tanıtıp herşeyiyle birlikte emre amade olduğunu söyleyince kral demiş ki: "Madem öyle, sevgili kızım, ben de seni dostum ve yakınım Sattvaşila'ya veriyorum." Durga'nın bedenlenmiş hali gibi durup lütuf dağıtan krala bakan kız, uysallıkla kabul etmiş.

Asura kızla evlenerek muradına eren Sattvaşila, kendisine verilen şehirlerin kralı da olmuş. Kral ona demiş ki: "Şimdi sana yediğim amalaka meyvelerinden birinin borcunu ödedim. İkinci meyve için kendimi hala borçlu hissediyorum." Bunları Sattvaşila'ya söyledikten sonra kıza dönen kral "şimdi bana ül-

8 Bir misafire büyük bir nezaketle sunulan pirinç, durva otu, çiçek ve su gibi şeyler. Bazen sadece sudur. Arghyanın sözcük anlamı "değerli" demektir.

keme giden yolu gösterir misin?" demiş. Daitya kız ona "yenilmez" isimli bir kılıç ve yaşlılık ve ölüme karşı yemek için bir meyve vermiş, sonra da havuzu işaret etmiş. Kral havuza dalmış ve bir de bakmış ki kendi ülkesine gelmiş bile. Sattvaşila ise Daitya prensesin şehirlerini kral olup yönetmiş.

"Şimdi söyle bakalım, ikisinden hangisi suya dalarken daha cesurdu?" Vetala bu soruyu krala sorduktan sonra, lanetten korkan kral yanıtlamış: "İkisinden daha cesur olan Sattvaşila'dır, çünkü o denize dalarken gerçek durumu bilmiyordu ve hiçbir beklentisi yoktu; fakat kral dalarken bütün durumu biliyordu, bir beklentisi vardı ve hiçbir özlem duymadığı Asura prensese de aşık değildi." Kraldan bu yanıtı alan Vetala, önceden olduğu gibi, omuzundan uçmuş gitmiş ve şimşapa ağacındaki yerini almış. Kral da çabucak peşinden gitmiş; çünkü bilge kişi asla başladığı işi bitirmeden durmaz.

Şimşapa ağacına geri dönen kral Trivikramasena, Vetala'yı tekrar omuzuna yüklemiş ve yola koyulmuş. Yolda giderken Vetala gene konuşmaya başlamış: "Kral, zahmetini unutturmak için şu sorumu dinle."

HORTLAĞIN SEKİZİNCİ ÖYKÜSÜ

Üç Hassas Genç

Anga ülkesinde Vrikshaghata adında brahmanlara ayrılmış büyük bir alan varmış. Orada sık sık kurban törenleri düzenleyen Vishnusvamin adında bir brahman yaşarmış. Onun doğuştan dengi olan bir kansı varmış. Bu kadından olağanüstü derecede duyarlı üç oğlan çocuğu olmuş. Bunlar büyüyüp zamanla genç birer adam olmuşlar. Birgün, brahman kurban törenine başlamadan önce, üç oğlunu denize kaplumbağa yakalamaya göndermiş. Onlar da gitmişler ve bir kaplumbağa bulmuşlar. En büyükleri demiş ki: "Babamın kurban töreni için gereken şu kaplumbağayı ikinizden biri tutsun. Yapışkan ve kaygan olduğu için ben tutamam." En büyükleri böyle deyince diğer ikisi "sen bu yüzden tutamıyorsan biz niçin tutacakmışız?" diye karşılık vermişler. Enbüyük demiş ki: "Siz kaplumbağayı tutmalısınız; eğer tutmazsanız babamızın

yaptığı kurban törenini engellemiş olursunuz ve cehenneme gidersiniz." Diğer ikisi gülmüş ve ona karşılık vermişler: "Bunun bizim görevimiz olduğunu görüyorsun da senin de görevin olduğunu göremiyor musun?" En büyük yanıtlamış:" Ne! Benim ne kadar hassas olduğumu bilmiyor musunuz? Ben yemek konusunda ne kadar titizimdir, benden iğrenç şeylere dokunmamı beklemeyin." Ortanca birader onun bu sözü üzerine kardeşine demiş ki:- "Ben senden daha hassas bir insanım, ben de kadınlar konusunda çok titizimdir." Ortanca bunu söyleyince en büyük : "O zaman ikimizden en küçük olan kaplumbağayı tutsun!" demiş. En küçük oğlan, kaşlarını çatarak diğer ikisine "Sizi budalalar! En hassas benim, ben yataklar konusunda çok titizimdir" demiş.

Böylece birbirleriyle tartışmaya başlayan kardeşler, kendini beğenmişliklerinden kaplumbağayı bir kenarda bırakıp doğruca Vitankapura denilen o şehrin kralı Prasenacit'in yanına, tartışmaya bir son vermeye gitmişler. Muhafızın gelişlerini krala haber vermesinden sonra huzuruna çıkmışlar ve krala tartışma nedenlerini açıklamışlar. Kral "Burada bekleyin, sizi sırayla deneyeceğim" demiş ve onlar da kabul edip beklemeye başlamışlar.

Kralın yemek saati gelmiş ve o, bir krala yakışır nefis yemeklerle, her çeşit tadı barındıran çeşitleriyle konuklarını onurlandırmış. Hepsi onun çevresinde yemeklerini yerken, yemek konusunda titiz olan brahman yemiyor, tiksinti duyarak yüzünü buruşturuyormuş. Kral brahmana neden tatlı yemeklerden ye-

mediğini sormuş, o da usulca ona yanıt vermiş: "Her ne kadar lezzetli de olsa ben bu pilavda ceset kokusu duyuyorum, o yüzden yiyemem."

O böyle deyince orada bulunan kalabalık kralın emriyle yemeği koklamış ve hepsi de "Bu yemek beyaz pirinçten yapılmış, gayet güzel ve hoş kokuludur" demiş. Ancak brahman ütizliğinden ona dokunmamış ve burnunu tıkamış. Bunun üzerine kral düşünmüş ve konunun araştırılmasını istemiş; konuyu araştıran kraliyet memurları, pirincin bir kasabanın yakınında bulunan ölü yakma yerinin yanındaki tarlalarda yetiştirildiğini bulmuşlar. Kral çok şaşırmış, hoşuna gitmiş ve ona demiş ki: "Doğrusu yediğin şeyler konusunda çok hassassın, haydi başka şeyler ye o zaman."

Akşam yemeklerini bitirdikten sonra kral brahmanları kalacakları odalarına göndermiş, arkalarından da sarayın en gözde cariyesini yollamış. Mükemmel süslenmiş, kusursuz güzellikteki kadın, kadınlar konusunda çok duyarlı olan ikinci brahmana gönderilmiş. Aşk tanrısı Kama'nın alemini taşıyan, ay yüzlü güzel, yanında kralın hizmetkarlarıyla brahmanın yatak odasına gitmiş. Ancak, güzelliğiyle odayı aydınlatan kız içeri girdiğinde kadınlar konusunda çok titiz olan adam isteksiz bir tavır sergileyip sol eliyle burnunu tıkamış ve hizmetçilere demiş ki: "Götürün bunu; eğer götürmezseniz kokudan geberece-ğim, zira bu kadın keçi gibi kokuyor."

Kralın hizmetçileri bunu duyunca, şaşırmış olan güzel kızı oradan götürmüşler ve olanları krala an-

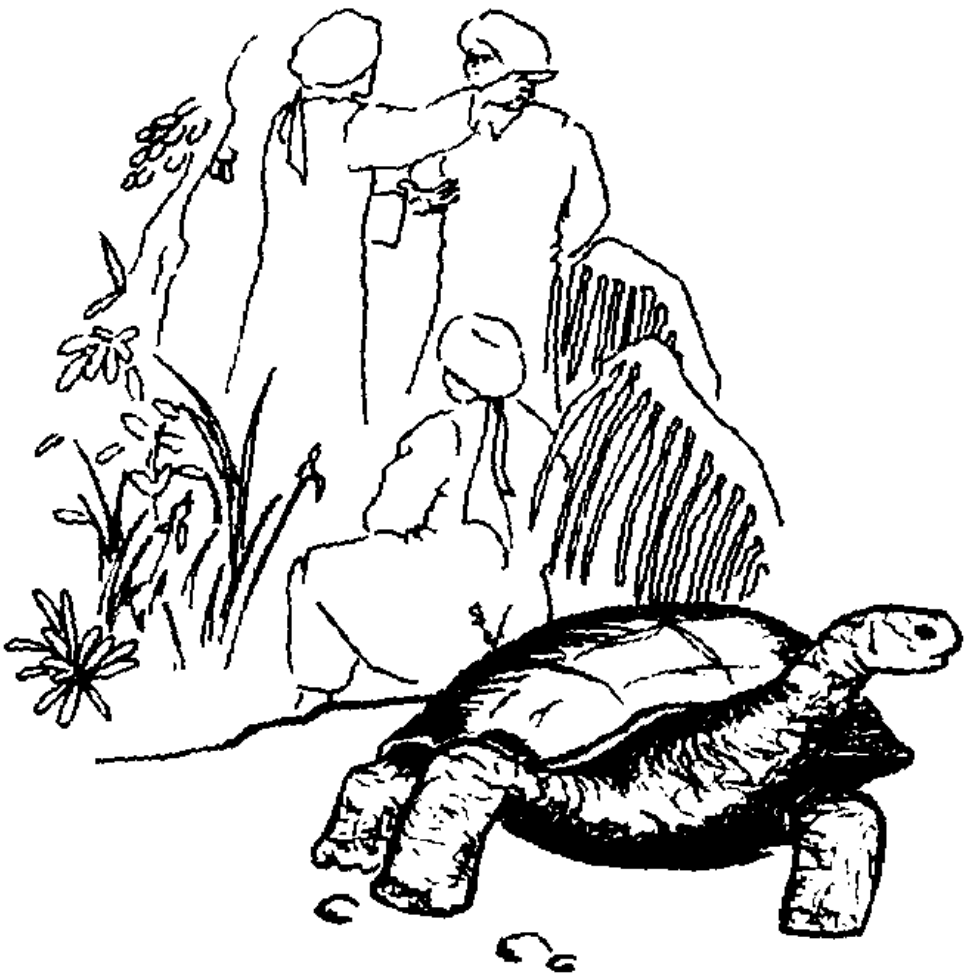
latmışlar. Kral, genç adama sormuş: "Bu güzel kadın kendisine sandal ağacı, kafuru, ödağacı ve başka güzel kokular sürdüğü halde, bütün cümle aleme hoş kokular yaydığı halde nasıl keçi kokar?" Kral bu soruyu sorup öylece donup kalmış. Nihayet usta sorular sonucu kızın çocukluğunda annesinden ve sütninesinden ayrı kaldığını, bir keçinin sütünü içerek büyüdüğünü öğrenmişler.

Çok şaşıran kral, kadınlar üzerinde hassas olan bu adamı da takdir etmiş ve hemen yataklar üzerinde hassas olan üçüncü brahmana dönmüş. Onun isteğine uygun olarak hazırlanmış, yedi yataktan oluşan bir karyola getirilmiş. Görkemli bir odada duran yumuşak beyaz çarşaflar ve yatak örtüleri serili yatakta yatan oğlan uyumaya başlamış. Ancak daha gecenin yarısı dolmadan yataktan kalkmış ve acıyla bağırarak yanını böğrünü tutmuş.Orada bulunan kralın adamları, sanki bir kıl derin bir iz bırakmış gibi, böğründe kırmızı bir çizgi işareti görmüşler. Koşup krala anlatmışlar; kral onlara "yatakların altında birşey olup olmadığına bakın"demiş. Onlar da gidip bir bir yatakları kaldırıp bakmışlar ve bir de ne görsünler; en alttaki yatağın ortasında bir saç kılı durmuyor muymuş? Onu alıp krala göstermişler, sonra oğlanı da götürmüşler ve kral onun vücudundaki izi görünce çok şaşırmış. Gecenin kalan kısmını nasıl olup da yedi kat aşağıda duran bir kılın insan derisini etkileyebileceğini düşünmekle geçirmiş.

Ertesi sabah kral, olağanüstü sezgi ve inceliğe sahip bu üç hassas adama üç yüz bin altın vermiş.

Onlar da kaplumbağayı unutup kralın sarayında büyük bir rahatlık içinde yaşamaya başlamışlar; ama şu da unutulmamalı ki, babalarının kurban törenine engel olmakla da bir günah işlemiş bulunmuşlar.

Kralın omuzunda oturan Vetala, bu müthiş öyküyü anlattıktan sonra, şu soruyu sormuş: "Sana daha önce yaptığım laneti hatırla kral ve bu üçünden, yani yemek, kadınlar ve yataklar konusunda hassas olan üç adamdan hangisinin daha hassas olduğunu bana söyle!" Bunu işiten bilge kral, Vetala'ya şu yanıtı vermiş: "Ben yataklar konusunda hassas olanı seçtim çünkü kılın yarattığı iz bedeninde açık bir şekilde görüldü. Öte yandan diğer ikisi gerekli bilgileri daha önceden bir başkasından edindiler." Kral bunu söyleyince Vetala omuzundan ayrılmış, kral da hiç üşenmeden onu aramaya geri dönmüş. Tekrar şimşapa ağacına gelen kral Vetala'yı alıp omuzuna koymuş ve yola koyulmuş. Vetala ona demiş ki: "Kral, senin bu mezarlıklarda dolaşman senin krallığına yakışmıyor. Görmüyor musun buralar Bhutalarla dolu ve cenaze ateşinin dumanı gibi kapkaranlık? Ah, şu dilenciyi memnun etmek için kendini zorlaman yok mu? Madem öyle, o halde benim şu sorumu dinle ki yolculuğun renkli olsun."

HORTLAĞIN DOKUZUNCU ÖYKÜSÜ

Prensesin Dört Sınıftan İsteklisi

Dünyanın yaratılışından sonra tanrılar tarafından Avanti'de bir şehir kurulmuştu. Bu, Şiva'nın bedeni gibi sınırsız ve onun yılanlı başı ve küllerle süslü vücudu gibi süslü, eğlence ve huzur dolu bir şehir imiş. Bu kente Krita yuga zamanı Padmavati, Treta yuga zamanı Bhogavati, Dvapara yuga zamanı Hiranyavati ve Kali yuga zamanı da Uccayini adı verilmiş.[9] O şehirde Viradeva adında müthiş bir kral ile Padmarati adında bir kraliçe yaşamış. Kral, karısı kraliçeyle birlikte Mandakini nehri kenarına gitmiş ve orada tanrı Şiva'ya dualar edip kendilerine bir oğul vermesi için yakarmış. Orada yıkanma ve dua etme işleriyle bir

9 Yuga. Dünyanın devirleridir. Krita, herşeyin dört dörtlük olduğu, saadet devridir ve uzunluğu 4800 yıldır. Treta, saadetin üçte bir azaldığı 3600 yıllık devirdir. Dvapara da huzur ve mutluluk yarıyarıyadır ve bu devrin uzunluğu 2400 yıldır. Kali Yuga ise, dünyanın iyice karıştığı, mutluluğun dörtte üç oranında azaldığı karanlık çağdır ve bunun uzunluğu 1200 yıldır.

süre geçirdikten sonra, ondan hoşnut kalan Şiva gökten seslenmiş: "Ey kral, senin ailenin başı olacak cesur bir oğlan çocuğun ve bir de cennetteki perileri kıskandıracak güzellikte bir kız çocuğun olacak." Kral Viradeva gökten gelen bu sesi işittikten sonra, isteğine kavuşmuş olarak kendi şehrine geri dönmüş.

Önce Şuradeva adında bir oğlu olmuş, bir süre sonra da kraliçe Padmarati bir kız çocuğu doğurmuş. Aşk tanrısı Kama'nın gönlüne aşk ilham edecek kadar güzel olduğu için babası ona Anangarati adını vermiş. Büyüdüğü zaman onun gönlüne uygun bir koca bulabilmek için, yeryüzündeki bütün kralların bez tuvale yapılmış portrelerini getirtmiş. Fakat hiçbiri evlenmek için uygun değilmiş. Babası kızına şefkatle şöyle söylemiş: "Kızım, sana uygun bir eş bulamadım, o yüzden sen kendin yeryüzündeki bütün kralları davet et ve kendin kocanı seç!" Bunu duyan kız babasına yanıt vermiş: "Babacığım, ben koca seçmekte çok alçakgönüllüyüm, ama sadece bir şey istiyorum: Ben bir sanatı çok iyi yapan yakışıklı bir gence verilmeliyim, bundan daha iyisini istemiyorum."

Kral bu sözlerden sonra, bu özelliğe uyan bir genç aramaya başlamış. O böyle uğraşırken Dekkan'dan, cesur ve hünerli dört büyüleyici adam çıkagelmiş. Onlar da oraya gidip gelenlerden işitmişler. Prenses için gelen dört aşık, kral tarafından kabul edilmiş. Her biri sırayla kendi hünerini anlatmaya başlamış.

Birinci konuşmuş: "Ben Pançaputtika isimli bir

Şudra'yım. Ben her gün beş çift elbise dikerim. Bunlardan birincisi tanrım içindir, ikincisi bir brahman için, üçüncüsü kendim için, dördüncüsü karım içindir. Eğer bu kız karım olursa beşinciyi satıp onunla kendime yiyecek içecek alacağım. Sahip olduğum bu sanat yüzünden Anangarati'yi bana verin."

İkinci konuşmuş: "Ben Bhashacna adında bir Vaişya'yım. Ben bütün hayvanlar ve kuşlarla konuşmayı bilirim, bu nedenle prensesi bana verin."

Üçüncü konuşmuş: "Ben Khadgadhara adında bir Kshatriya'yım. Silah kullanmayı iyi bilirim. Bu dünyada benim üstüme kılıç kullanan yoktur, o yüzden bu kız bana verilmelidir."

Dördüncü konuşmuş: "Ben Civadatta adında bir Brahman'ım. Ben de ölü yaratıklara can veririm ve onları canlı hale getiririm. O yüzden bu kız bana verilmelidir."

Onlar böyle konuştuktan sonra, kral Viradeva yanında kızı ile beraber, karşılarında biçim ve giysileriyle duran adamlara bakakalmış ve ne karar vereceklerini şaşırmışlar.

Vetala, kral Tivikramaşena'ya daha önceki lanetini anımsattıktan sonra sormuş: "Şimdi söyle bakalım kral, bu dördünden hangisi Anangarati'nin verileceği kişi olmalıdır?"

Kral, Vetala'ya şu yanıtı vermiş: "Benim vaktimi çalmak için böyle tekrar tekrar sessizliğimi bozuyorsun, aksi halde, ey sihir ustası, böyle saçma bir

soruyu neden sorasın? Nasıl olur da bir Kshatriya kızı bir Şudraya verilir? Veya nasıl bir Kshatriya kadın bir Vaişyaya verilir? Hayvanların ve kuşların dilinden anlamanın da ne gibi bir pratik yararı olabilir ki? Dördüncü olan Brahman da kendini kahraman sanıyor ama o aslında bir büyücü ve kendi sınıfının onurunu lekeliyor. Bu yüzden kız üçüncü aşığa, yani kshatriya Khadgadhara'ya verilmelidir. Çünkü aynı sınıftanlar ve adam meziyetlerle dolu."

Bunları duyan Vetala kralın omuzundan kaybolmuş ve sihir gücüyle uçup hemen eski yerine dönmüş. Kral da her zaman olduğu gibi, onu almaya gitmiş. Zira ümitsizlik bir kahramanın kalbine giremez. Kral gidip onu şimşapa ağacından aldıktan sonra bir kez daha omuzuna koymuş ve yola koyulmuş. O yolda yürürken Vetala omuzundan seslenmiş: "Kral sen yorgunsun, sana yorgunluk giderici şu öyküyü anlatıyorum, dinle.."

HORTLAĞIN ONUNCU ÖYKÜSÜ

Sözüne Bağlı Kız

Virabahu adında mükemmel bir kral varmış. Emirlerini bütün krallar dinlermiş. Onun görkemli şehri Anangapura'da Arthadatta adında zengin bir tüccar yaşarmış. Bu tüccar prensin Dhanadatta diye bir oğlu ve Madanasena adında kızlar incisi bir kızı varmış.

Birgün kız, bahçede arkadaşlarıyla oynarken, ağabeyinin arkadaşı olan Dharmadatta adında genç bir tüccar onu görmüş. Onu görür görmez onun göğüslerinin ve vücudunun güzelliğinden başı dönmüş, aşk oklarının yağmuruna tutularak kendinden geçmiş. Kendi kendine düşünmüş: "Eyvah, bu kızın tıpkı kalbimi delen keskin bir ok gibi parlak güzelliğini Mara[10] hazırlamış olmalı." Böyle düşünerek ona uzun uzun

---

10 Buddhizm'de insanların tutkularını coşturup günah işleten kötü ruhtur. Bu eserde Aşk Tanrısı'nın bir adı olarak kullanılmış

bakmış. Gün öyle Çakravaka[11] gibi düşünceli geçmiş. Madanasena evine girmiş ve keder de Dharmadatta'nın gönlüne girmiş. Onu bir daha görememenin acısıyla kızarmış güneş, kırmızı rengiyle batmış. Onun yüzünün kendinden üstün olduğunu bilen ay, güzel yüzlü kızın gittiğini görerek yavaş yavaş yukarı yükselmiş.

Dharmadatta evine gitmiş ve güzel kızı düşünmekten uyuyamamış, yatağında bir oraya bir buraya dönmüş durmuş. Arkadaşları ve akrabaları 'neyin var' diye sordularsa da o, aşk cinine çarpılmış olarak, hiçbir yanıt vermemiş. Ancak gece yarısı uyuyabilmiş ve bu kez kendisini rüyada ona kur yaparken görmüş. Sabahleyin kalkmış, gizlice aynı bahçeye gidip onu görmek istemiş. Onu kucaklamak isteğiyle ona yaklaşmış, ayaklarına kapanıp tam aşkını ilan etmeye çalışıyormuş ki kız, büyük bir isteksizlikle "ben başkası ile nişanlıyım, ben senin olamam çünkü babam beni tüccar Samudratta'ya verdi ve birkaç gün içerisinde evlenmiş olacağım; o yüzden çabuk git buradan; kimse seni görmesin, yanlış anlaşılabilir yoksa" demiş. Ancak Dharmadatta "ne olursa olsun, ben sensiz yaşayamam" diye karşılık vermiş.

Tüccarın kızı bunu işitince onun zor kullanacağını düşünerek korkmuş ve ona demiş ki: "Önce bir evliliğim gerçekleşsin, babam beni gelin olarak görmeyi çok istiyordu, o bir görsün sonra kesinlikle sana

---

11 Çakra kuşu, yani tür kekliktir. Bu kuşun özelliği, gece uzun uzun mehtabı seyretmesidir.

geleceğim çünkü aşkınla kalbimi kazandın."

Adam bunu işitince demiş ki: "Ben, başka bir erkek tarafından kucaklanan bir kadını sevemem; hiç bir arı, başka bir arının konduğu nilüfer çiçeğini ister mi?" Bunun üzerine kız yanıt vermiş: "O halde evlenir evlenmez önce sana geleceğim, sonra da kocama gideceğim." Ancak kız böyle söylediği halde adam bununla yetinmemiş ve kızın ağzından öyle yapacağına dair bir yemin de almış. Sonra kızı bırakmış, kız tasa içinde evine girmiş.

Nihayet beklenen gün gelmiş, evlilik töreni yapılmış, kız oğlan evine gelmiş ve düğün orada tamamlandıktan sonra, eşiyle birlikte odalarına çekilmişler. Fakat kız kocasının okşamalarına ilgisiz kalmış ve adam ona aşk sözleri söylemeye başladığında gözyaşlarını tutamamış. Adam "bu bana ilgi duymuyor" diye düşünmüş ve sonra demiş ki: "Güzel kız, eğer beni sevmiyorsan ben de seni istemiyorum. Her kim olursa olsun sevdiğine git." Bunu duyan kız sessiz ve kederli bir şekilde: "Seni canımdan çok seviyorum fakat söylemem gereken bir şey var. Beni cezalandırmayacağına söz verirsen kocacığım, sana anlatabilirim" demiş.

Adam istemeye istemeye kabul etmiş. Kız utanç, keder ve korku içinde anlatmaya başlamış: "Kardeşimin arkadaşı olan Dharmadatta adında genç bir adam beni bahçede yalnızken görmüş ve hemen aşık olup bana göz koymuş. Tam bana zor kullanıyordu ki, babamın beni evlendirip gelin yapmasını sağlamak için ve bir rezalet çıkmaması için bir anlaşma yaptım.

Buna göre evlendiğim zaman kocamdan önce onu ziyaret edecektim ve şimdi bu sözü yerine getirmeliyim. Kocacığım bana izin ver. Bırak önce ona bir gideyim, sonra da sana geleyim, çünkü çocukluğumdan beri verdiğim her sözü tutmuşumdur."

Samudradatta, bir şimşek gibi beyninde çakan bu konuşmadan sonra, karısının sözünü tutması gereğiyle bağlı olarak şunları düşünmüş: "Eyvah! O başka bir erkeğe aşık; kesinlikle gitmeli! Neden onun verdiği sözü yerine getirmesini engelleyeyim? Bırakayım gitsin! Neden onun kanm olması için bu kadar istekli olayım?" Böyle düşündükten sonra karısına gitmesi için izin vermiş, o da kalkmış ve kocasının evinden ayrılmış.

O sırada soğuk ışıklarını yayan ay, sanki bir sarayın terasına tırmanır gibi, doğu dağının üzerine yükselmiş ve doğu yönünün perisi parmağıyla dokunup gülümsemiş. Karanlık, dağ mağaralarındaki şifalı otları sararken ve anlar başka kumuda otu demetlerine konarken, Madanasena'nın gecenin bir yansı yalnız başına yürüdüğünü gören bir hırsız, ona doğru koşmuş ve onu elbisesinin kenarından yakalamış. Ona demiş ki: "Kimsin ve nereye gidiyorsun?" Kız korkmuş ve "sana ne? Bırak gideyim, işim gücüm var" diye karşılık vermiş. Hırsız "ben bir hırsız olarak seni nasıl bırakabilirim ki?" demiş. Kız "mücevherlerimi al" demiş. Hırsız "bu mücevherleri ne yapayım güzel kız? Asıl mücevher sensin, seni bırakmam! yüzün ay taşı gibi, saçların kara kehribar, belin elmas, ellerin-kolların altın, ayakların bakanları

şaşkına çeviren kırmızı yakut!"

Hırsız bunları söyleyince çaresiz kalan tüccarın kızı ona başından geçenleri anlatmış ve yalvararak demiş ki: "Beni bir an için bırakın ne olur, sözümü yerine getireyim; onu yerine getirir getirmez süratle size geleceğim. Siz iyi birine benziyorsunuz, bana inanın, ben hiçbir zaman verdiğim sözden dönmedim." Bunları duyan hırsız onun sözünde duran bir kadın olduğuna inanarak onu bırakmış ve o noktadan hiçbir yere ayrılmadan onu beklemeye koyulmuş.

Kız, tüccar Dharmadatta'nın yanına gitmiş. Onun ormana yanına geldiğini gören tüccar, onu özlemiş olmasına rağmen, bir an düşündükten sonra, ona demiş ki: "Senin sözüne bağlılığını çok takdir ettim; ama sen artık başkasının karısısın, seni ne yapayım? Şimdi kimse seni görmeden geldiğin gibi geri git." O böyle gitmesini söyleyince kız "öyle olsun" diyerek oradan ayrılmış ve yolda onu bekleyen hırsıza gitmiş. Hırsız ona, buluşma yerine gittiğinde ne olduğunu sormuş. Kız da ona, tüccarın gitmesini söylediğini söylemiş. Bunun üzerine hırsız: "O halde madem öyle ben de senin gitmene izin veriyorum, senin dürüstlüğün hoşuma gitti; mücevherlerinle birlikte evine dön" demiş. Hırsız ona izin verdiği yetmiyormuş gibi bir de evine kadar onu korumuş.

Kız kocasının evine onurunu korumuş olarak varmış. Namusunu yitirmemiş kız sevinçle kocasının yanına gitmiş. Adam onu görünce ne olduğunu sormuş; o da ona olup bitenleri anlatmış. Samudradatta sevgili karısının hem sözünde durup hem de onurunu

koruduğunu görünce, onu temiz düşünceli bir insan olarak benimseyip, ona güzel sözler söylemiş; ailesini utandırmayan bu kadınla mutlu bir yaşam sürdürmüş.

Vetala mezarlıkta kral Trivikramasena'ya bu öyküyü anlattıktan sonra sormuş: "Şimdi söyle bakalım kral, bu üçünden yani birinci tüccar, ikinci tüccar ve hırsızdan hangisi daha soyludur? Eğer bilir de söylemezsen kafanı yüz parçaya bölerim." Vetala böyle deyince kral sessizliğini bozup ona demiş ki: "Bu üçünden en soylusu hırsızdır, tüccarlar değil! Çünkü kocası, yeni evlendiği sevgili karısının gitmesine göz yumdu! Başkasına giden bir kadını hangi beyefendi ister? Öteki de, zamanla tutkusu körelip, kızdan vazgeçti; ayrıca kocasının durumu öğrenip, ertesi gün krala anlatmasından korktu! Ama hırsız, karanlıkta çalışan ve pervasızca kötülük yapan biri olarak, güzel bir kadını, mücevherlerine bile dokunmadan bıraktı; doğrusu gerçek beyefendi odur."

Bunu duyan Vetala, kralın omuzundan ayrılmış ve önceki yerine gitmiş. Kral da ısrarla onu almaya gitmiş. Şimşapa ağacına varmış ve Vetala'yı oradan alıp omuzuna koymuş ve onunla birlikte yola koyulmuş. Yolda giderken Vetala omuzundan seslenmiş: "Dinle kral, sana ilginç bir öykü anlatacağım.."

HORTLAĞIN ON BİRİNCİ ÖYKÜSÜ

Üç Hassas Kadın

Bir zamanlar Uccayini'de, Dharmadhvaca adında bir kral yaşamış; onun, hepsi de kral kızı olan birbirinden değerli üç karısı varmış. Birincisinin adı Indulekha, ikincisinin Taravali ve üçüncüsününki de Mrigankavati imiş. Bunların hepsi de olağanüstü çekici kadınlarmış. Düşmanlarına üstünlük kuran başarılı kral, bu üç kraliçeyle mutlu bir yaşam sürmekte imiş.

Birgün, bahar bayramının başladığı bir sırada kral, üç karısıyla eğlenmek için bahçeye gitmiş. Orada baharın kendisine hazırladığı, Kama'nın yayına benzeyen, çiçekleriyle aşağı sarkmış sarmaşıkları ve yay ipi gibi dizilmiş sıra sıra arıları görmüş. Kral, tıpkı güçlü Indra gibi, bahçedeki ağaç dallarında öten guguk kuşlarının aşka çağıran seslerini işiterek, karılarıyla birlikte, tıpkı Kama'nın verdiği sarhoş yaşam gibi, şarap içmeye başlamış. İlk önce karılarının tattığı içkileri

içiyor, onların iç çekişleriyle mest oluyor, sonra da onların dudaklarıyla kırmızıya boyanıyormuş.

O sırada Indulekha, oyun yapmak için kralın saçını çekerken, kendi kulağında duran mavi nilüfer çiçeği kucağına düşmüş. Çiçeğin darbesi hemen bacağında bir yara meydana getirmiş. Narin prenses "Ah" diye bağırıp bayılmış. Kral ve hizmetkarlar bunu görünce kederlenip şaşkınlaşmışlar, sonra kendilerini toparlayarak koşup soğuk su ve yelpaze getirmişler. Kral da hemen saraya koşup, yarayı sarmak üzere bir bandaj almış. Doktorların yardımlarıyla kız tedavi edilmiş.

Herşeyin yolunda gittiğini gören kral, geceleyin ikinci karısı Taravali ile birlikte sarayın damında bulunan bir odaya çekilmiş. Bu oda ayın ışıklarını iyi alıyormuş. Nitekim ayın ışıkları, kralın yanında yatmakta olan ve elbisesi rüzgardan açılmış olan kraliçenin vücuduna değmiş. Kadın "eyvah, yandım" diyerek sıçramış ve uzuvlarını ovalayarak yataktan kalkmış. Kral da panik içinde "ne oluyor?" diyerek uyanmış. Sonra doğrulmuş ve kraliçenin vücudunda oluşan kabarcıkları görmüş. Sorusu üzerine Taravali açıklamış: "Bunu, vücuduma düşen ayın ışıkları yaptı." Bunu söyleyip ağlamaya başlayınca kral kederlenmiş, hemen hizmetçilerini toplamış, onlar da dehşet ve panik içinde oraya koşmuşlar. Kral ona, suyla ıslatılmış nilüfer çiçeği yapraklarından bir yatak hazırlamış, vücudunu da sandal ağacı[12] losyonuyla ovmuş.

---

12 Süs eşyası yapımında kullanılan yumuşak, hoş kokulu bir ağaçtır. Bu ağaçtan elde edilen sıvının, vücudu serinleten bir özelliği vardır.

Aynı anda üçüncü kansı Mrigankavati bu olayı işitmişmiş ve saraydan ayrılmış, oraya doğru geliyormuş. Açık havaya çıktığında, gecenin bir yarısı çok uzaktaki bir evden gelen havan tokmağı sesini duymuş. Uzaktaki evde tokmakla pirinç dövüyorlarmış. O anda ceylan gözlü güzel, "eyvah, ben öldüm, bittim" diyerek, kendini yerlere atıp, ellerini sallayarak tepinmeye başlamış. Sonra hizmetçilerin yardımıyla odasına geri dönüp yatağa yatarak acıyla inlemeye başlamış. Hizmetçiler onun ellerine baktıkları zaman, tıpkı nilüfer çiçeğine konmuş siyah arılar gibi, çeşitli yaraların oluştuğunu görmüşler. Bu durumu koşup krala bildirmişler. Kral Dharmadhvaca şaşkınlık içinde oraya gelmiş ve sevgili kansına bunun anlamını sormuş. Acı içindeki prenses ellerini göstererek şöyle söylemiş: "Tokmağın sesini işitir işitmez ellerim yara oldu." Şaşkınlık ve üzüntü içinde bulunan kral, sandal ağacı yağı ve diğer merhemlerle ellerindeki yaraları iyileştirmeye çalışmış.

Kral düşünmüş: "Kanlarımdan biri, üstüne düşen bir nilüfer çiçeğiyle yaralandı, diğeri ayın ışıklarından yandı, üçüncüsü de basit bir tokmak sesinden yara bere içinde kaldı. Kaderin bir cilvesi olarak, hassaslıklarıyla seçkinleşen karılarımın hepsinin de aynı anda başlarına bir kaza geldi." Bu düşüncelerle kadınların dairelerinde gezinip duran kral, gecenin üç saatini böyle geçirmiş ve sanki yüz saat geçmiş gibi canı sıkılmış. Ertesi sabah bütün doktorlar ve cerrahlar, kadınları iyileştirmek için gereken tüm önlemleri almışlar.

Vetala bu garip öyküyü bitirince kral Trivikramasena'ya sormuş: "Söyle kral, bu üç kraliçeden en hassası hangisidir? Söylemezsen önceden söylediğim lanet başına gelir, ona göre."

Kral bunu yanıtlamış: "Üçünden en hassası, elleriyle dokunmadığı halde, sadece tokmak sesi duyarak elleri yara olan kadındır. Diğer ikisinin durumu farklıdır. Çünkü birinin çiçeğe dokunmayla, diğerinin ay ışıklarının dokunmasıyla, yani doğrudan temasla yaraları oluştu."

Kral bunu deyince Vetala omuzundan uçmuş gitmiş, kaybolmuş. Kral da onu almaya gitmiş. Kral tekrar şimşapa ağacına gelip Vetala'yı kucaklamış, onu omuzuna koymuş ve sessizce yoluna devam etmiş. Vetala gene omuzdan konuşmuş: "Kral, seni seviyorum, çünkü sen yılmaz bir insansın. Seni memnun etmek için şu güzel öyküyü anlatıyorum, dinle!."

HORTLAĞIN ON İKİNCİ ÖYKÜSÜ

Kadın Düşkünü Kral

Anga ülkesinde Yaşahketu adında, bedeni Aşk tanrısının yanmamışı gibi[13] olan genç bir kral yaşarmış. O, üstün cesaretiyle tüm düşmanlarını yenmiş bir kişiymiş. Nasıl Brihaspati İndra'nın veziriyse, tıpkı onun gibi Dirghadarşin de bu kralın veziri imiş. Bütün düşmanlar kökünden yok edildiği için kral, gençliğinin de verdiği rahatlıkla, ülkeyi vezirinin eline bırakmış, kendisini tamamen zevke vermiş. Mahkeme salonunda duracağına haremden dışarı çıkmıyor, kendisinin iyiliğini isteyenlere kulak vereceğine, sadece haremdeki kadınların tatlı şarkılarını dinliyormuş. Düşüncesizliğinden ülke işleri yerine kafesli pencerelere düşkün olmuş ki birinci de en az ikinci kadar delikle

---

13 Tanrı Şiva, karısına uygunsuz sözler söyleyen Aşk Tanrısı Kama'yı üçüncü gözüyle yakmıştı. Onun için Aşk Tanrısının Yanmamışı diye söylüyor.

dolu imiş.

Ancak büyük vezir Dirghadarşin, gece gündüz demeden büyük bir fedakarlıkla krallığın bütün sorumluluklarını yükleniyormuş. Artık heryerde şöyle bir söylenti yayılmış: "Vezir Dirghadarşin kralın adını kullanarak hükümdarlığın zevkini sürüyor, efendisinin gücünü kullanarak her istediğini yaptırıyor." Bunun üzerine Dirghadarşin içine düştüğü durumu karısı Medhavati'ye anlatmış: "Kancığım, kral kendini zevke verdiğinden onun işlerini ben yapıyorum, lakin halk arasında bir söylenti oluşmuş, güya ben krallığı yiyip bitiriyormuşum. Bilirsin ki bu dünyada büyük söylentiler büyük insanları bile yaralar; nitekim Rama da bir iftira sonucu karısı Sita'yı terk etmek zorunda kalmadı mı?[14] Şimdi ben bu durum karşısında nasıl bir yol izlemeliyim?" Vezir sözünü bitirince, adı gibi bilge olan metanetli karısı Medhavati şöyle konuşmuş:

"Kutsal yıkanma yerlerini ziyarete gideceğinizi bahane ederek kraldan ayrılın, akıllı efendim, tek çare belirli bir süre için başka bir ülkeye gitmenizdir. Böylece hırstan uzak biri olarak gözükürsünüz ve size yöneltilen iftiralar da ortadan kalkar. Sizin yokluğunuzda kral, krallığın yükünü kendisi omuzlamak zorunda kalacaktır ve kötü alışkanlıklarından yavaş yavaş kurtulacaktır. Geri döndüğünüzde de, vezirlik görevine devam etmenizi kimse yadırgamayacaktır."

---

14 Ramayana destanında Rama, karısı Sita'yı kötü kalpli Ravana'nın elinden kurtardıktan sonra, halk onun saf olmadığını, Ravana'nın onu kirlettiğini söylüyordu. Bu nedenle de Rama onu ormana sürgüne göndermişti.

Dirghadarşin'in karısı böyle söyleyince o "öyle yapacağım" demiş ve kral Yaşahketu'ya gidip "kralım, bana izin verin, bir süre için hac ziyaretine gideyim, çünkü kalbim bu dinsel görev aşkıyla çarpıyor" diye izin istemiş. Bunu duyan kral: "Hayır! Sen hac yerlerine gitmeden, evinde dinsel görevlerini yerine getirerek, seni cennete götürecek hayır işlerini yaparak da bu işi halledebilirsin" demiş. Bunu işiten vezir demiş ki: "Kralım, hayır işleri ve böyle işler zenginliğe dayanan bir saflığa sahiptir. Oysaki kutsal banyo yerlerinin sonsuz bir saflığı vardır. Bilge kişi oraları gençken ziyaret etmeli, yoksa insan nasıl olur da oralara ulaşabileceğinden emin olabilir?" O böyle şeyler söylerken kral da onu caydırmaya çalışırken içeri bir muhafız girmiş ve krala demiş ki: "Kralım, güneş gök gölünün tam ortasından batıyor, kalkınız; vakit geçirmeden banyonuzu alınız, bu sizin yıkanma zamanınızdır." Bunu işiten kral hemen doğrulmuş, hac yolculuğuna çıkmak isteyen vezir, onun önünde eğilmiş ve sonra kendi evine gitmiş.

Evde karısına kendisini izlemesini yasaklamış ve ondan gizli evden ayrılmış, o kadar gizli gitmiş ki hizmetçiler bile onun ayrılışını sezinleyememişler. Tek başına diyar diyar dolaşmış, kutsal banyo yerlerini gezmiş ve nihayet Paundra ülkesine[15] varmış. Bu ülkenin denizden uzak olmayan şehirlerinden birinde bir Şiva tapınağına girmiş ve tapınağın avlusunda oturmuş. Orada tanrıya tapınırken Nidhidatta adında

---

15 Bengal ve Bihar'ın güneyinde bulunan şekerkamışı ülkesi. Paundra "Şekerkamışı rengi" anlamına gelmektedir.

bir tüccar, uzun yolculuğun tozunu üzerinde taşıyan ve güneşin sıcaklığından bezmiş durumdaki Dirghadarşin'i görmüş. Misafirperver bir insan olan tüccar, onun bu halinden bir gezgin olduğunu, aynca brahman ipi[16] taşıdığını ve başka kutsal belirtiler yansıttığını görünce onun üstün bir brahman olduğunu anlamış ve onu evine götürmüş. Orada ona banyo yaptırtmış, yiyecek ve içecek sunmuş ve onu rahatlatmış; yorgunluğunun geçtiğini görünce de sormuş: "Kimsin, nereden geliyorsun ve nereye gidiyorsun?" Brahman çekingen çekingen şu yanıtı vermiş: "Ben Dirghadarşin adında bir brahmanım; buraya Anga ülkesinden hac yapmak için geldim." Tüccar prens Nidhidatta demiş ki: "Ben de ticaret için Altın Ülkesi'ne[17] gitmek üzere idim, o zaman sen ben dönene kadar evimde kal; hedeflediğin kutsal yerleri gezme işinden yorulunca da evine dönersin." Bunu işiten Dirghadarşin demiş ki: "Neden burada kalayım? Eğer beni yanında istersen seninle gelmek isterim, ey büyük tüccar." İyi kalpli adam "Pekala" demiş ve uzun zamandır yatakta uyumayan vezir geceyi onun evinde geçirmiş.

Ertesi gün tüccarlar birlikte denize gitmiş ve ticari eşyalarla yüklü bir gemiye binmiş. Gemiyle yolculuğa çıkmış, okyanusun dehşetli ve muazzam halini izlemiş, nihayet Altın Adasına varmış. Bir vezirin

---

16 Upanayana denilen seramonilerle, sol omuza gelecek şekilde takılan, munca otundan yapılmış ip. Brahmanlar 16 yaşını doldurduktan sonra, kahatriyalar 22, vaişyalar da 24 yaşını doldurduktan sonra bu ipi takabilirler. Öğrenci bu aşamadan sonra Veda çalışabilir. Bu tören Hıristiyanların vaftiz törenlerine benzer.

17 Altın Ülkesi "Suvarnadvipa"dır ve olasılıkla Sumatra'dır.

deniz yolculuğunda ne işi var? Fakat onurlu insanlar omuzlarının kirlenmesini önlemek için herşeyi yapmazlar mı? İşte onun için Dirghadarşin, tüccar Nidhidatta ticaretle uğraşırken onunla birlikte bu adada bir süre kalmış.

Dönüş yolculuğuna çıktıklarında, aniden bir dalganın kabardığını ve denizin ortasından bir istek ağacının çıktığını görmüş. Bu ağacın altından büyük dalları, mercandan yapılmış daha küçük yapraklı dalları varmış ve üzerinde çok hoş meyveler, çiçekler ve mücevherler taşıyormuş. Gövdesinde, kıymetli taşlarla süslenmiş bir sedir üzerine uzanmış, güzelliğiyle insanın aklını alan bir kız görmüş. Bir an "bu ne acaba?" diye düşünmüş. O anda kız, elindeki lirle bir şarkı söylemeye başlamış: "Şüphesiz insan, önceki yaşamında ektiği tohumdan yer meyvasını; çünkü önceki yaşamda yapılanların karşılığını, kader bile değiştiremez."

Göksel kız bu şarkıyı söyledikten sonra aniden, istek ağacı ve üzerinde yattığı sedirle birlikte denizin içine girip kaybolmuş. Dirghadarşin düşünmüş: "Bugün çok garip bir şey gördüm; kimse denizin ortasında, içinde şarkı söyleyen ve bakar bakmaz bir görünüp bir kaybolan kızın bulunduğu bir ağaç düşünmez. Bu güzel deniz evi hazinesi her zaman aynı olmasına rağmen ondan ne Lakshmi,[18] ne ay ne de Paricata ağacı[19] ve diğer kıymetli şeyler çıktı?" Fakat dümenci ve tayfalar şaşırmış durumdaki Dirghadar-

18 Talih Tanrıçasıdır. Vishnu'nun karısı ve Kama'nın anasıdır
19 Cennette bulunulduğuna inanılan kıymetli bir ağaç.

şin'i görünce ona şöyle söylemişler: "Bu güzel kadın hep aynı yerde ortaya çıkar ve sonra da hemen batıp kaybolur; fakat tabii sen daha önce hiç görmemiştin ondan şaşırdın."

Onlar öyle söylediği halde şaşkınlığı devam eden Dirghadarşin, tüccar Nidhidatta ile birlikte kıyıya çıkmış. Tüccar, hizmetçilerine ücretlerini verip sevindirerek mallarını gemiden indirtmiş ve sonra birlikte eve gitmişler. Orada onları büyük şenlikler düzenleyerek karşılamışlar. Orada bir süre daha kaldıktan sonra Nidhidatta'ya demiş ki: "Tüccarların prensi, evinde uzunca bir süre dinlendim, artık kendi evime dönmek istiyorum. Size mutluluklar dilerim." Böyle söyleyerek, gitmesini hiç istemeyen tüccardan ayrılmış ve yoldaşından ayrılıp yola koyulmuş. Uzun bir yolculuktan sonra da kendi ülkesi olan Anga'ya varmış.

Kral Yaşahketu'nun, Dirghadarşin'in gelişini haber vermeleri için görevlendirdiği adamları, onun şehre girmesinden önce, koşup krala haber vermişler. Onun yokluğundan çok üzülmüş olan kral, onu karşılamak için şehirden çıkmış ve koşup onu kucaklayarak hoşgeldin demiş. Kral, uzun yolculuktan zayıflamış ve üstü başı kir içinde olan veziri saraya almış ve ona demiş ki: "Niçin bu insafsız girişimle beni terkettin ve kendi bedenini merhem sürülmemiş sefil bir hale soktun? Birden bire kutsal sular ve diğer yerleri görmek istemeni ancak Tanrı bilir! Şimdi söyle bakalım, gezerken ne gibi ilginç şeyler gördün?" Bunun üzerine Dirghadarşin Altın Adasına yaptıkları yolculuğu tüm ayrıntılarıyla anlatmaya başlamış ve

sıra denizin ortasından çıkan ve istek ağacının üstünde şarkı söyleyen üç dünyanın mücevherleri kadar güzel kızı anlatmaya gelmiş. Dirghdarşin herşeyi anlatıp bitirmiş.

Kral, kızı duyduğu anda müthiş bir aşka tutulmuş ve onsuz krallığının da, yaşamının da anlamsız olduğunu düşünmeye başlamış. Vezirini yanına çağırıp ona şöyle söylemiş: "O kızı mutlaka görmeliyim, yoksa yaşayamam. Talihe dua edip senin söylediğin yoldan gideceğim. Sakın beni vazgeçirmeye çalışma ve sakın beni izleme, ben kılığımı değiştirerek tek başıma seyahat edeceğim. Hem ayrıca sen benim krallığıma da göz kulak olmalısın. Emirlerime karşı geleyim deme, yoksa cesedimi sen kaldırırsın." Böyle konuşan ve vezirinin yanıtını dinlemek istemeyen kral, onu kendisini özlemle beklemekte olan akrabalarını görmesi için evine göndermiş. Vezir, oradaki çılgın karşılamanın ortasında hüzün içinde kalmış: İyi bir vezir, efendisi onarılmaz kusurlar işlerken nasıl mutlu olabilir?

Ertesi gece bir çileci kılığına giren kral Yaşahketu, krallığını vezirine bırakıp yola çıkmış. Yalnız başına ilerlerken yol üzerinde Kuşanabha adında bir ermişe rastlayarak onun önünde eğilmiş. Ermiş, çileci kılığındaki krala demiş ki: "Yoluna cesurca devam et; tüccar Lakshmidatta ile birlikte denizde yolculuk ederken istediğin kızı elde edeceksin." Bu söz kralı çok mutlu etmiş ve tekrar onun önünde eğildikten sonra yolculuğu sürdürmüş. Birçok diyarlar, nehirler, dağlar geçtikten sonra, kendisini eğlendirecek gibi duran de-

nize ulaşmış. Girdapları, kendisine bakan ve fal taşı gibi açılan gözlere benziyormuş; öyle gözler ki dalgaları da bükülmüş kaşlar gibi duruyormuş; ayrıca çocukların oynadığı tiz sesli beyaz deniz kabukları da görünüyormuş. Kıyıda, ermişin sözünü ettiği tüccar Lakshmidatta'yı görmüş. O da tam Altın Adası'na gitmeye hazırlanıyormuş. Tüccar onun, disk işaretli ayak izi filan gibi belirtilerden kral olduğunu anlayarak ayaklarına kapanmış. Kral onunla birlikte gemiye binmiş ve denize açılmış. Gemi tam okyanusun ortasına geldiğinde o kız istek ağacının gövdesine oturmuş halde ortaya çıkmış; kral ay ışığına bakan bir keklik gibi ona bakarken o, ortamı daha da büyülü kılan elindeki liriyle bir şarkı söylemeye başlamış: "Şüphesiz insan, önceki yaşamında ektiği tohumlardan yer meyvasını; çünkü önceki yaşamda yapılanların karşılığını kader bile değiştiremez. Öyle ki insan ancak kaderinin ona çizdiği yaşamda doğmaya mahkumdur, şu yerde ve şu halde diye belirlemiştir o; bundan asla şüphe edilmez."

Onun söylediği şarkıyı duyan kral, kızın aşkından çarpılmış ve bir süre ona bakarak öylece kalakalmış. Sonra boynu bükük bir halde denize yakarmaya başlamış: "Selam sana, mücevher deposu, derinliklerine ulaşılamaz olan, bu güzel peri kızını[20] saklamakla Vishnu'yu aldatmış oldun! Tanrılar bile senin derinliğini ölçemez, kanatları koparılmış dağ-

20 Efsaneye göre Vishnu karısı Lakshmi'yi denizin derinliğinden çıkarmıştı. Denizin içinde yaşayan bu peri kızını Lakshmi'ye benzettiği için onu saklamakla Vishnu'yu aldattığını söylüyor. Küçük bir söz oyunu.

ları[21] koruyan okyanus! Kendimi senin korumana bırakıyorum, isteğimi yerine getirerek bana lütufta bulun." O bunları söylerken kız ağaçla birlikte denizin içine batıp kaybolmuş. Bunu gören kral da hemen arkasından kendini, sanki içinde yanan aşk ateşini söndürmek ister gibi, denize fırlatmış.

Bu beklenmeyen durumu gören iyi kalpli tüccar Lakshmidatta, kralın öldüğünü zannedip üzüntüden tam intihar ediyormuş ki o anda gökten gelen bir ses onu durdurmuş: "Düşüncesizce davranma, o denize dalmasına rağmen tehlikede değil. Bu çilekeş kılığına girmiş olan kral Yaşahketu'dur. O kızı istiyor çünkü o kız bir önceki yaşamında onun karısı idi. Onu elde eder etmez ülkesi Anga'ya geri dönecektir."

Ancak kral Yaşahketu denize daldığında aniden görkemli bir şehir görerek şaşırmış. Kıymetli taşlardan yapılmış sütunları, altından duvarları ve inci ile bezenmiş pencereleri ile süslenmiş saraylar parıldıyormuş. Bunların bahçelerinde her çeşit mücevherlerin bulunduğu basamakla havuzları ve istenilen herşeyi yerine getiren istek ağaçları varmış. O şehirdeki zengin ama içi boş evlerin birinden diğerine girmiş çıkmış, fakat hiçbir yerde sevgilisini bulamamış. Böyle etrafa bakınırken mücevherlerle süslü azametli bir saraya gözü takılmış ve ona doğru ilerleyip kapısını açmış ve içeri girmiş. Orada, kıymetli taşlarla bezeli bir sedirin üzerine uzanmış bir insan görmüş;

---

21 Efsaneye göre eskiden dağların kanatları vardı. Çok gürültü yaptıkları için tanrılar rahatsız olup Tanrı İndra'ya şikayet ettiler. O da dağların kanatlarını kopardı. Bu kıyımdan kurtulan dağlar okyanusta saklanmıştı

Üzeri bir örtü ile örtülü imiş. Onun sevdiği olup olmadığını merak ederek üzerindeki örtüyü açmış ve işte sevdiği kız karşısında imiş. Üzerindeki siyah örtü yere düşünce ay yüzlü güzel, tıpkı karanlığı aydınlatan ay ışığı gibi gülümseyerek ortaya çıkmış. Onun bu güzelliğini gören kral, nasıl yazın çölü geçen bir yolcu uzun bir çöl yolculuğundan sonra bir ırmağa rastlayıp sevinirse, öyle sevinmiş.

Gözleri kapalı olan kız gözlerini açtığında karşısında krallık işaretleriyle duran kahramanı görünce heyecanla yataktan fırlamış. Ona hoşgeldin diyerek yüzünü aşağı eğmiş ve gözlerini kocaman açarak onun ayaklarına kapanmış; Sonra ona nazikçe sormuş: "Kimsiniz siz ve bu erişilmesi güç aşağı ülkeye niçin geldiniz? Niçin krallık işaretleri taşıdığınız halde bir çileci gibi verdiğiniz bir sözü yerine getirmek ister gibi davranıyorsunuz? Eğer beni yanıt vermeye layık buluyorsanız yanıtlar mısınız efendim?"

Onun bu sözlerini işiten kral şu yanatı vermiş: "Güzel kız, ben Yaşahketu adındaki Anga ülkesi kralıyım. Güvendiğim bir dostumdan senin hergün denizin bu yönünden göründüğünü duydum. Sonra kılığımı değiştirip krallığımı senin uğruna bıraktım ve denizde seni izleyerek buraya kadar geldim. Şimdi söyle bana kimsin sen?"

Bunu duyan kız hem üzüntülü hem sevinçli haliyle yanıt vermiş: "Vidyadharaların[22] Mrigankasena

---

22 Vidyadhara: (Dişi Vidyadhari) Adlarının anlamı "bilgi taşıyandır. Yer ve gök arasında yaşayan aşağı yaratık grubudur. Bunlar Tanrı İndra'nın hizmetçileridir. Kendi kralları, vezirleri, kanları, aileleri vardır. Özellikle sihir bilimlerinde olmak üzere geniş bilgi sahibi olup, istedikleri herhangi bir şekle girebilirler.

adında mutlu bir kralı var; ben onun kızıyım, adım da Mrigankavati. Babam bilmediğim bir nedenden ötürü beni bu şehirde yalnız bıraktı ve kendi halkıyla beraber bir yerlere gitti. Ben de can sıkıntısından hareket edebilen istek ağacıyla suyun yüzeyine çıkıyorum ve kaderin hükmünün şarkısını söylüyorum."

O böyle söyleyince cesur kral, ermişin sözlerini hatırlayarak, kıza yumuşak sözlerle kur yapmaya başlamış ve kız bundan çok etkilenip onun karısı olmayı kabul etmiş ancak bir şart öne sürmüş: "Kocacığım, her ayın belirlenmiş dört günü ben kendimde olmuyorum; o günlerde ben gitmeliyim ve sen bana ne bir soru sormalısın, ne de bana engel olmalısın, çünkü bunun bir nedeni var." Göksel kız evlilik engeli olarak tek bu şartı öne sürünce kral kabul etmiş ve onunla Gandharva evlilik biçimiyle evlenmiş.

Kral Mrigankavati ile mutlu yaşarken birgün kız ona şöyle söylemiş: "Şimdi sen burada kal, ben bir iş için bir yere gidiyorum, bugün sana söylediğim o gündür. Sen burada beklerken şuradaki kristal köşke sakın gireyim deme, yoksa bir göle düşersin ve insanların dünyasına geri dönersin." Böyle söyledikten sonra ondan ayrılmış, şehir dışına çıkmış; kral da kılıcını alıp gizlice onu izlemiş; zira esrarın ne olduğunu anlamak istiyormuş.

Kral, karanlık bir mağara gibi açık ağzıyla yaklaşmakta olan, cehennemin insan biçimine girmişi gibi korkunç bir Rakshasa'yı görmüş. Rakshasa korkunç bir kükreme ile Mrgankavati'nin üzerine çullanmış, onu ağzına koymuş ve yutmuş. Bunu gören kral

öfkeden deliye dönerek, kılıcını tıpkı bir yılanın derisinden sıyrılması gibi sıyırmış ve öne atılıp, saldırmakta olan Rakshasa'nın kafasını uçurmuş. Rakshasa'nın bedeninden fışkıran kan, kralın öfkesini dindirmiş ama sevgilisinin kaybından duyduğu kederi gidememiş. Kral şaşkınlık içinde ne yapacağını bilemez halde iken, Mrigankavati aniden, kara bir bulut gibi yerde iki parça yatan Rakshasa'nın vücudundan hiçbir yara almadan, sapasağlam çıkmış, tıpkı bir ay gibi her yeri aydınlatmış. Sevgilisinin kurtulduğunu gören kral, sevinçle koşup ona sarılmış ve demiş ki: "Sevgilim, bütün bunların anlamı nedir? Bu bir hayal mi yoksa bir rüya mı?" Vidyadhari kız herşeyi hatırlamış ve konuşmaya başlamış: "Dinle kocacığım, bu ne bir hayal ne de bir rüya; bu Vidyadharaların kralı olan babamın bana yaptığı bir lanettir. Daha önce bu şehirde yaşayan babam, birçok oğlu olmasına rağmen bana öylesine düşkündü ki, ben olmadan yemek bile yemezdi. Ancak ben, hen ayın ondördüncü ve sekizinci günleri Şiva'ya tapınmak için bu ıssız yere gelmeyi alışkanlık haline getirmiştim.

Birgün, ayın ondördü idi ve ben buraya gelip uzun süre Tanrıça Gauri'ye tapındım; ama o kadar ateşli tapınmışım ki, ibadetim bitmeden gün bitti. O gün babam aç susuz beni beklemiş ve bana çok kızmış. Akşam utana sıkıla eve geldiğimde babamın bana olan sevgisi değişmiş, kader onun bana lanet okumasını sağlamıştı. Babamın bana laneti şuydu: 'Senin kendini beğenmişliğin yüzünden ben açlıktan bittim, sefil oldum; madem öyle her ayın sekizinci ve ondördüncü günleri sen Şiva'ya tapınmak için şehir dı-

şına çıktığında Kritantasantrasa adında bir Rakshasa seni yutacak ve sen her seferinde sapasağlam içinden çıkacaksın. Ama bu laneti hiçbir zaman hatırlamayacaksın ve bu şehirde tek başına yaşayacaksın.' Babam bu laneti yapınca ben onu vazgeçirmeye çalıştım, o da lanetten kurtulacak bir yol söyledi. Dedi ki: 'Anga ülkesinin Yaşahketu adındaki kralı gelip senin kocan olursa ve Rakshasa'nın seni yuttuğunu görür de onu öldürürse sen de bu lanetten kurtulursun ve herşeyi anımsarsın, doğa üstü güçlerini de geri kazanırsın.'

Lanetine böyle bir sınırlama getirdikten sonra beni burada yalnız bıraktı ve adamlarıyla birlikte insanların dünyasındaki Nishadha dağlarına gitti. Ben de lanetimle başbaşa burada kaldım. Ancak lanet şimdi sona erdi, ben herşeyi hatırlıyorum. Şimdi hemen Nishadha dağındaki babamın yanına gideceğim. Biz göksel canlıların kuralı, üzerimizdeki lanet kalktığı zaman ait olduğumuz yere gitmektir. Siz de ister burada keyfinizce kalın, isterseniz de kendi krallığınıza geri dönün."

Kız böyle söyleyince kral çok üzülmüş ve ondan şöyle bir ricada bulunmuş: "Güzel kız, ne olur yedi gün benimle kal. Bu bahçede eğlenerek ayrılığın acısını çıkartalım. Sonra sen babanın yanına gidersin, ben de kendi ülkeme giderim." Kız bu öneriyi kabul etmiş. Kral gözyaşlarıyla dolu nilüfer gözlü kızla, dalgaları el sallayan göllerde, kuğuları ve balıkçılları "ne olur bizi bırakma" diye bağıran bahçelerde eğlenerek, altı gün geçirmiş. Yedinci gün sevgilisini oyuna ge-

tirmiş. Kristal köşkün bahçesinde duran ve insanların dünyasına açılan bir kapı vazifesi gören göle, kollarını sevgilisinin boynuna dolayıp atlamış ve kendi şehrindeki bahçenin gölünden çıkmışlar. Bahçıvanlar onları görünce sevinmişler ve hemen koşup vezir Dirghadarşin'e haber vermişler. Vezir koşmuş gelmiş ve ayaklarına kapanmış, sonra onun rüyalarının kadınını getirmiş olduğunu görmüş. Ona refakat ederek saraya gelmişler. Vezir kendi kendine düşünmüş: "Hayret! Kral benim okyanusta bir an gördüğüm, sanki bir şimşek çakması gibi belirip kaybolan bu göksel periyi elde etmeyi nasıl başarmış? Bu mutlaka yazgıyı alna yazan Yazıcı'nın işidir, kadere karşı yapacak hiçbir şey yok."

Vezirin düşünceleri böyleymiş; halk da kralın dönüşünden dolayı sevinç içerisindeymiş ve aynca göksel periye şaşkınlıkla bakıyorlarmış. Mrigankavati ise, yedi günü bitirip kendi ülkesine dönen kralın yanında Vidyadharaların yanına dönemediği için mutsuzmuş. Artık havada uçma yeteneği de kaybolmuş. Kız kendini, bütün hazinesi çalınmış bir kimse gibi hissetmiş ve çok derin bir üzüntüye boğulmuş. Kral ona demiş ki: "Neden böyle kederlendin? Söyle sevgilim!" Vidyadhari kız yanıtlamış: "Çünkü aşktan uzak halde, çok uzun zaman seninle kaldım, tam lanetten kurtulmuştum ki tüm yeteneklerim kayboldu ve göksel evime dönme gücüm kalmadı." Bunu duyan kral Yaşahketu şöyle söylemiş: "Hah! İşte şimdi bu kızı da elde etmiş oldum." Böyle söyleyip sıntmış.

Bunu gören vezir Dirghadarşin eve gitmiş ve ge-

ce yatakta yatarken ani bir kalp kriziyle ölmüş. Onun arkasından yas tutan Yaşahketu, eşi Mrigankavati ile birlikte krallığın tüm yükünü omuzlayarak uzunca bir süre yaşamış.

Kral Trivikramasena'nın omuzunda oturan Vetala, öyküsünü bitirdikten sonra, konuşmasını şöyle sürdürmüş: "Şimdi söyle bakalım Kral, büyük vezirin kalbi, efendisinin başarısından sonra neden aniden durdu? Acaba peri kızını kendi elde edemedi diye mi? Yoksa hükümdarlığa alıştı da efendisinin dönüşüyle hayal kırıklığına uğradı ondan mı? Eğer bilir de söylemezsen tüm yeteneklerin kaybolsun, kafan da parça parça olsun." Kral, Vetala'ya şu yanıtı vermiş: "Bu söylediğin ikisi de erdimli vezirin düşüneceği şeyler değil. Vezir şöyle düşündü: 'Bu kral, krallığını insan kadınlar için ihmal ettikten sonra, elde ettiği bu peri kızı için daha da fazla ihmal edecektir. Ben onun bu hastalığının düzelmesini beklerken o daha da ağırlaştırıyor.' İşte vezirin kalbi bu düşünceler içinde durdu."

Kral bunları söyleyince, hokkabaz Vetala kendi yerine dönmüş ve inatçı kral da onu geri almak için peşinden koşmaya başlamış. Sonra kral şimşapa ağacına varmış ve Vetala'yı oradan indirip omuzuna koymuş. Onunla birlikte yola çıkmış ve Vetala yeniden şöyle demiş: "Dinle kral, sana kısa bir öykü anlatacağım."

HORTLAĞIN ON ÜÇÜNCÜ ÖYKÜSÜ

Talihsiz Brahman

Tanrı Şiva'nın barınağı olan Varanasi adında bir şehir varmış. Orada Dvasvamin adında kral tarafından onurlandırılmış olan bir brahman yaşarmış. Bu zengin brahmanın Harisvamin adında bir oğlu varmış. Onun da Lavanyavati adında çok güzel bir karısı varmış. Sanki tanrı onu, cennetteki perileri ve Tilottama'yı[23] yarattıktan sonra edindiği hünerle yaratmış, öyle güzelmiş.

Bir gece Harisvamin, sarayda ayın ılık ışıkları altında karısıyla birlikte uyuyormuş. O anda başıboş gezinmekte olan Madanavega adında bir Vidyadhara prensi, gökte o yönden geliyormuş. Kocasının yanında yatmakta olan Lavanyavati'ye bakmış; elbisesi vücudundan sıyrılmış kadının vücudunu görmüş. Ka-

---

23 Güzel bir Apsaras'ın adı.

dının güzelliğine çarpılıp aklı başından giden Vidyadhara prensi, hemen süzülüp aşağı inmiş, onu kollarına alarak göğe yükselmiş.

Genç Harisvamin hemen uyanmış ve sevgilisini yanında göremeyince şaşkınlık içinde ayağa kalkmış. Kendi kendine söylenmiş: "Ne oluyor? Karım nereye gitti? Acaba bana kızgın mı? Yoksa benim gerçek duygularımı öğrenmek için bana şaka mı yapıyor?" Buna benzer düşünceler içinde, gecenin bir yarısı, sersem sersem bir oraya bir buraya gezinmiş durmuş. Çatıya bakmış, sarayın kulelerine bakmış yok. Bahçeye bakmış, orada da göremeyince keder ateşi bastırmış ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamış: "Eyvah, benim ay ışığı kadar narin, ay yüzlü güzel sevgilim yok; acaba gece onun güzelliğini mi kıskandı? Ay korkmuş gibi duruyor; ışınlarıyla beni daha önce sevindirirken, şimdi o ışınlar zehirli birer ok gibi kalbimi deliyor." Harisvamin böyle ağlarken gece yavaşça sona ermiş ama onun ayrılık acısı bitmemiş.

Ertesi sabah güneş, heryeri kaplayan karanlığı dağıtarak doğmuş ama onun üzerine çökmüş olan keder karanlığını dağıtamamış. Gecenin bitmesiyle bu ayrılığın nedeni ortaya çıkacağına, bu nedenin hala bilinmemesi onun ağlamalarını yüz kat arttırmış. Genç brahman akrabalarının yatıştırma çabalarına rağmen kendine gelememiş, karısından ayrı kalmanın acısıyla yanmış tutuşmuş.Gözyaşları içinde "şurada dururdu, şurada yıkanırdı, şurada süslenirdi" diye diye gezinmeye başlamış.

Arkadaşları ve akrabaları ona demişler ki: "O öl-

müş olamaz, neden sen kendini öldürüyorsun? Eğer canlı kalırsan onu kesinlikle bir yerde bulursun. Metin ol ve git sevdiğini ara; azmin elinden hiçbir şey kurtulmaz." Arkadaşları ve akrabalarının bu şekilde moral verici konuşmalarından sonra, birkaç gün içinde kendine gelmiş ve umutlanmış olan Harisvamin kendi kendine şöyle düşünmüş: "Sahip olduğum bütün herşeyi brahmanlara verip, kutsal sularda yıkanmaya gideyim, böylece günahlarımdan arınmış olurum. Eğer günahlarımdan arınırsam, sevgili karımı bulma olasılığım da artar."

Bu düşüncelerle kalkmış, banyo yapmış ve geleneksel işlerini bitirmiş; ertesi gün çok çeşitli yiyecekler ve içeceklerle brahmanlara görkemli bir ziyafet çekmiş ve bütün mal varlığını onlara dağıtmış.

Bu dünyada brahman doğuşlu olmaktan başka birşeyi olmayan Harisvamin, ülkesinden ayrılmış ve sevgili karısını bulmak umuduyla bütün kutsal banyo yerlerini dolaşmaya başlamış. O öyle dolaşırken, sıcaklar, tıpkı korkunç bir aslanın, güneşin şiddetli ışınlarına benzer yelesiyle saldırması gibi bastırmış. Rüzgar, tıpkı eşinden ayrı düşmüş gezginlerin keder kızgınlığıyla ısınmış nefesleri gibi sıcak esmeye başlamış. Isıdan kuruyan göllerin tabanından, onların kırılan kalpleri gibi kurumuş çamurlar ortaya çıkmış. Yolun iki yanında sıralanmış ağaçlar, kurumuş kabuk ve yapraklarından, sanki sıcaktan kavrulmuş dudaklardan çıkan inleme sesi gibi ses çıkarıp, baharın arkasından inleyip, ağlamaklı olmuşlar.

Bu sıcak mevsimde gezinip durmakta olan Ha-

risvamin, açlık ve susuzluktan bitap düşmüş, zayıflamış, üstü başı kirlenip çirkinleşmiş; açlıktan öleceği sırada bir köye ulaşmış ve orada Padmanabha adlı brahmanın evine varmış. Brahman o sırada bir kurban töreniyle uğraşmaktaymış. Harisvamin o evde birçok brahmanın yemek yemekte olduğunu görmüş, evin kapısında sessiz ve hareketsiz kalakalmış. Padmanabha adlı brahmanın iyi kalpli karısı onu böyle görünce acımış ve şöyle düşünmüş: "Açlık ne kötü şey! Onu kim yenebilir? İşte şurada bir ev efendisi insan, kederli yüzüyle aç ve çaresiz duruyor; uzun bir yoldan geldiği ve açlıktan bitap düştüğü besbelli. Bu adama yiyecek verilmez de ne yapılır?"

İyi kalpli kadın bu düşüncelerle kalkmış, eline içi süt, yağ ve şekerle kaynamış pirinç dolu bir kap alıp, onu adama uzatarak: "Git bunu göl kenarında bir yerde ye! Burası oruçlu brahmanlarla dolu olduğu için yemek yemeğe uygun değil" demiş.

Adam "tamam" deyip, pirinç dolu tası almış ve çok uzakta olmayan göl kenarındaki banyan ağacının altına oturmuş; ellerini ve ayaklarını gölde yıkamış, ağzını çalkalamış ve keyifle pirinçlerini yemeye hazırlanmış. Tam o sırada, gagası ve pençeleriyle kara bir kobra yılanını tutmakta olan bir çaylak, gelip o ağacın tepesine tünemiş. Kuşun pençesindeki yılanın zehiri, ağzından damlamaya başlamış. Zehir, ağacın altında duran pirinç dolu tasın içine düşmüş ve bu durumu hiç farketmemiş olan Harisvamin gelmiş ve bir güzel pirinç yemeğini yemiş. Açlıktan bir çırpıda bitirdikten sonra, zehirin verdiği korkunç acılarla kıv-

ranmaya başlamış. Öfkeyle şöyle söylenmiş: "Bir insanın talihi bir kez döndü mü dünyadaki herşey ona karşı döner; şu süt, yağ ve şekerle süslenmiş pirinç benim zehirim oldu."

Böyle söylenen Harisvamin, zehirin etkisiyle sendeleye sendeleye, kurban töreni yapan brahmanın evine yaklaşıp, kadına demiş ki: "Bana verdiğin pirinç beni zehirledi; hemen beni bir büyücüye götür ki zehirin etkisini gidersin, aksi halde bir brahmanın ölümünden sorumlu olursun."

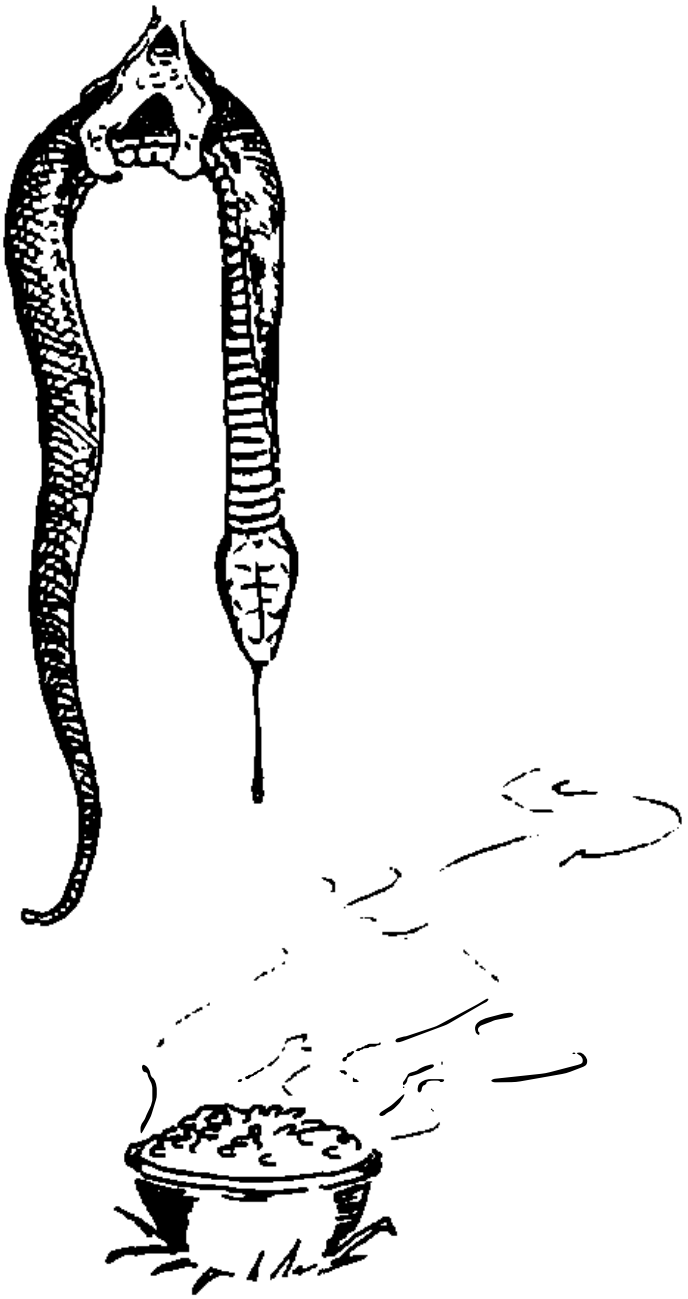
Harisvamin, ne olup bittiğini anlamaya çalışan iyi kalpli kadına bunu söyler söylemez, gözlerini yummuş ve ölmüş.

Kurbanla uğraşan brahman da, aslında suçsuz olan misafirperver karısını, misafirinin katili olduğu için, evden kovmuş. İyiliği karşısında haksızca suçlanan kadın, alçaklıkla damgalandığı için, kutsal bir yıkanma yerine çile doldurmaya gitmiş.

Dinsel açıdan çaylağın mı, yılanın mı yoksa pirinci veren çiftin mi suçlu olduğu sorusu çok tartışılmış, ancak hangisinin brahmanın katili olduğu konusunda bir karara varılamamıştır.

"Kral Trivikramasena, şimdi söyle bakalım, brahmanın katili hangisidir? Eğer bilemezsen, söylediğim laneti başına getiririm."

Vetala'yı duyan kral, sessizliğini bozarak konuştu: "Bunların hiçbiri suçlu olamaz. Yılan hiç değil; kendisini yemek için avlamış bir av çaresiz durumda

nasıl suçlu olabilir? Çaylağa bakalım; açlığını gidermek için bulduğu doğal yemeğini taşımakta ne gibi bir kusuru olabilir ki? Ya yiyecek veren ve kesinlikle dürüst insanlar olan çiftin ne gibi bir hatası olabilir? O nedenle brahmanın ölümünden şunu veya bunu sorumlu tutan bir kimse, budala bir kimse demektir."

Kral bunları söyleyince Vetala tekrar omuzundan ayrılmış, doğru kendi yerine gitmiş ve yiğit kral da gene onun peşi sıra gitmiş. Kral şimşapa ağacına varmış ve Vetala'yı tekrar omuzuna almış. Yola koyulur koyulmaz Vetala konuşmaya başlamış: "Kral, sen çok yoruldun, sana ilginç bir öykü anlatacağım, dinle."

HORTLAĞIN ON DÖRDÜNCÜ ÖYKÜSÜ

Tüccarın Kızı ve Hırsız

Tanrı Vishnu'ya ait Ayodhya adında bir şehir varmış; o şehir ki, Vishnu Rakshasa ırkını yok eden Rama olarak bedenlendiğinde, krallığın başkentiydi. Orada Viraketu adında güçlü bir kral yaşarmış; kale surları bir şehri nasıl korursa, o da yeryüzünü düşmandan öyle korurmuş. Bu kralın hükümdarlığı zamanında, bütün tüccarların başı olan, Ratnadatta adında büyük tüccar yaşarmış. Onun, tanrıların rızasını aldıktan sonra, karısı Nandayanti'den Ratnavati adında bir kızı olmuş. Bu zeki kız baba evinde büyürken, bir yandan da tanrı vergisi olan güzelliği, zerafeti ve alçak gönüllülüğü de büyümüş. Kız tam bir kadın olduğunda, yalnızca büyük tüccarlar değil, aynı zamanda krallar da onu babasından istemeye gelmişler. Ancak kız erkeklerden nefret ettiği için tanrı İndra'yı bile koca olarak istemiyormuş. Hatta evlilik ko-

nusunda ısrar edilirse kendisini öldürmeye kararlı olduğunu belirtiyormuş. Bu durum kızını çok seven babasını fazlasıyla üzüyormuş; kızın bu kararı tüm Ayodhya şehrinde duyulmuş.

Bu arada şehrin tüm yurttaşları, sürekli olarak hırsızlar tarafından soyulmaktan şikayetçiymişler. Krala gidip bu dertlerini söylemişler: "Efendimiz, biz her gece hırsızlar tarafından soyuluyoruz; biz onları yakalayamıyoruz, ne olur Siz gerekeni yapınız." Kral, yurttaşların bu isteğini duyunca, şehrin çeşitli yerlerine hırsızları yakalamak için kıyafet değiştirmiş adamlarını gözcü bırakmış.

Ancak onlar hırsızları yakalayamamış ve şehir soyulmaya devam etmiş; bir gece kral bizzat kendi gözcülük etmek istemiş. Silah kuşanmış dolaşırken, kentin bir köşesinde, tek başına şehir surları boyunca yürüyen bir adam görmüş. Adamın hareketlerinde bir ustalık sezinlemiş; ayağını yere çok yumuşak basıyor ve sık sık şüpheli gözlerle arkasına bakıyormuş. Kral kendi kendine mırıldanmış: "Bu adamın şehrimi soyup soğana çeviren hırsız olduğundan hiç kuşkum yok." Sonra ona doğru yaklaşmış. Hırsız kralı görünce ona sormuş: "Kimsin sen?" Kral yanıt vermiş: "Ben bir hırsızım." Hırsız şöyle konuşmuş: "Aferin! Benimle aynı mesleğe sahip olduğun için dostum sayılırsın; haydi evime gel, misafirim ol." Bunu duyan kral kabul etmiş ve onunla yaşadığı yere kadar gitmiş. Burası ormanın içinde, yer altında büyük bir mağara imiş. Mağara çok lüks döşenmiş, ışıl ışıl yanan lambalarıyla ikinci bir Patala'ya benziyormuş; bunun

tek farkı içinde Kral Bali[24] değil hırsız oturuyor olması imiş.

Kral içeri girip bir koltuğa oturduğu sırada, hırsız mağaranın iç odalarından birine gitmiş. O sırada bir kadın köle yaklaşıp krala şöyle demiş: "Saygıdeğer bayım, ölümün ağzına nasıl oldu da gelip girdiniz? Bu herif çok ünlü bir hırsızdır; içerideki odadan buraya geri geldiğinde mutlaka size bir kötülük yapacaktır, bundan emin olun. O bir haindir, onun için buradan derhal uzaklaşın." Bunu işiten kral hemen oradan uzaklaşmış ve saraya gidip hemen o gece kuvvetlerini toplamış.

Ordu savaşa hazır hale gelince, kral gelip hırsızın mağrasının kuşatma altına almış ve harp çalgılarını öttürmüş. Sığındığı yerin kuşatma altına alındığını hisseden cesur hırsız, sır olmaktan çıktığını anlayarak, ölmek pahasına dövüşmek için dışarı fırlamış. Dışarıda, insanüstü bir cesaretle dövüşmüş; elinde kılıç ve kalkan, tek başına fillerin hortumlarını kesmiş, atların bacaklarını kılıçlamış, askerlerin kafalarını uçurmuş. O böyle zarar ziyan verdiği sırada kral kendisi öne atılmış. Usta bir kılıç oyuncusu olan kral, müthiş bir hareketle onun kılıcını düşürmüş sonra da çektiği hançeri. Hırsız silahsız kalınca kral da silahlarını atmış, hemen üzerine atılıp onu yere yıkmış ve onu canlı olarak ele geçirmiş. Bütün çaldıklarıyla beraber hırsızı şehre getirmiş ve onu hapse atmış. Adamlarına da, ertesi sabah kazığa oturtarak idam edilmesini emretmiş.

---

24 Patala yer altı dünyası olup Kral Bali de oranın hükümdarıdır

Sabah trampetler eşliğinde hırsız idam yerine getirilirken, tüccarın kızı Ratnavati, bulunduğu daireden onu görmüş. Adam yaralı ve üstü başı kirli olduğu halde onu görür görmez kız ona aşık olmuş. Sonra gidip babası Ratnadatta'ya söylemiş: "Babacığım, bu idama giden adamı koca olarak seçtim, kraldan onu bırakmasını ister misin? Eğer yapmazsan ben de onunla birlikte öbür dünyaya giderim." Bunu işiten baba demiş ki: "Kızım sen ne söylüyorsun? Daha önce Aşk Tanrısı gibi erdemli, güzel aşıklarını kabul etmedin; şimdi nasıl olur da rezil bir haydut şefini seversin?" Baba her ne kadar bu ve buna benzer sözler sarfetmişse de, kız kararında ısrar etmiş. Nihayet tüccar krala gitmiş ve hırsızı serbest bırakmasına karşılık tüm servetini vereceğini söylemiş. Fakat kral, çok daha fazlasını çaldığını ve kendi yaşamını tehlikeye atarak hırsızı yakaladığı için, yüzlerce altın verse bile onu kendisine veremiyeceğini söylemiş. Baba üzgün eve dönmüş, kız hırsızla birlikte öteki dünyaya gitmeye karar vermiş, hısım akraba ağlaşmışlar; kız yıkanmış ve bir tahtırevanın üstüne oturmuş; sonra o önde, gözü yaşlı baba, anne ve hısım akraba, idam yerine gitmişler.

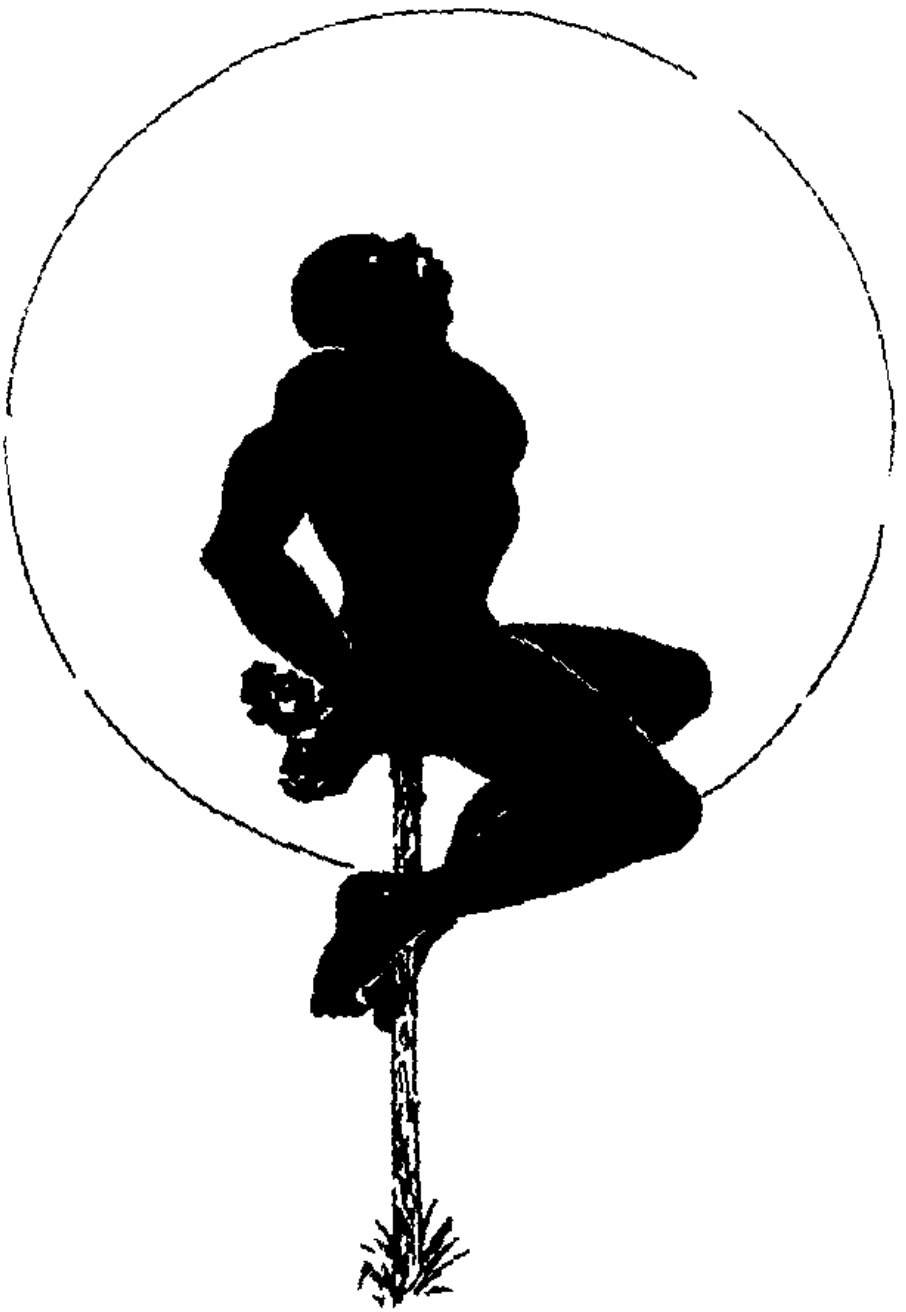
Aynı anda cellatlar tarafından kazığa oturtulan ve yaşamını yavaş yavaş kaybetmekte olan hırsız, kızın akrabalarıyla birlikte oraya geldiğini görmüş. Olup bitenleri çevredeki insanlardan öğrenince bir an ağlamış, sonra kısa bir süre gülmüş ve nihayet kazıkta canını teslim etmiş. Tüccarın erdemli kızı hırsızın cesedini kazıktan almış ve onun için bir cenaze ateşi hazırlatmış.

O anda, cenaze yakma yerinde bulunan ama gözle görülemeyen tanrı Şiva'nın sesi işitilmiş: "Ey inançlı kadın, senin koca seçmenden ve ona gösterdiğin bağlılıktan memnun oldum, dile benden ne dilersen." Bunu işiten kız hemen tanrılar tanrısına tapınmaya ve dua okumaya başlamış ve şu ricada bulunmuş: "Efendimiz, babamın hiç oğlu yok, tek çocuğu benim; onun yaşamına kastetmemesi için ona yüz tane oğul bağışla!" İyi kalpli kız bunu deyince, tanrı tekrar konuşmuş: "Babanın yüz oğlu olacak! Başka bir lütuf daha iste! Sebatlılığınla çok daha fazlasını hak ediyorsun."

Bunu duyan kız "tanrım benden memnunsa, o zaman ölü olan kocam dirilsin ve bundan sonra dürüst bir insan olsun" demiş. Gökyüzünde görülmeyen, sadece sesi duyulan Şiva: "öyle olsun, kocan canlansın ve bundan sonra erdemli bir yaşam sürsün, kral Viraketu da ondan hoşnut olsun" diye karşılık vermiş. Hemen o anda hırsız, sapasağlam ayağa kalkmış.

Tüccar Ratnadatta hem şaşırmış hem de sevinmiş. Kızı Ratvanati, damadı hırsız ve akrabalar, hep birlikte kendi saraylarına dönmüşler. Tüccar, söz verilen çocuklarına kavuşmuş ve bunun onuruna şenlikler düzenlemiş.

Olup bitenleri duyan kral Viraketu, hemen kahraman hırsızı çağırıp, onu ordusuna kumandan yapmış. Böylece hırsız onursuz yaşamı bırakıp, onurlu bir yaşama geçmiş; tüccarın kızıyla evlenmiş ve kral tarafından onurlandırılmış.

Kral Trivikramasena'nın omuzunda oturan Vetala, önceki lanetini hatırlatarak, bitirdiği öyküden sonra gelen sorusunu sormuş: "Söyle bakalım kral, neden kazığa sokulan hırsız, tüccarın kızını, babasıyla birlikte gelirken gördüğünde önce ağladı, sonra güldü?" Kral yanıtlamış: "Hırsız, tüccarın sebepsiz nezaketinin karşılığını ödeyemediği için önce ağladı; sonra da şaşkınlığından güldü, çünkü şöyle düşündü: Hah, kralları redddetmiş bu bayan bana mı aşık olmuş? Doğrusu kadınların kalbi karışık bir labirent!"

Kral bunu söyleyince, Vetala, sihir gücüyle kralın omuzundan ağaçtaki yerine gitmiş ve kral da yine onu almaya gitmiş. Kral Trivikramasena şimşapa ağacına varmış ve Vetala'yı oradan alarak tekrar yola koyulmuş. Kral yolda yürürken Vetala omuzundan konuşmaya başlamış: "Dinle kral, sana başka bir öykü anlatacağım."

HORTLAĞIN ON BEŞİNCİ ÖYKÜSÜ

Sihirli Hap

Nepala krallığında, Şivapura adında bir kent varmış. Bir zamanlar bu kentte Yaşahketu adında dürüst bir kral saltanat sürmüş. O, krallık işlerini veziri Pracnasagara'ya bırakmış, kraliçe Çandraprabha ile eğlenceye dalmış. Zaman içinde bu kralın, kraliçeden ay gibi parlak bir kızı olmuş; kıza Şaşiprabha adını koymuşlar.

Bu kız büyüyüp bir kadın olduğunda, bir bahar günü, bayram kutlamalarını izlemek üzere, hizmetçileriyle birlikte bahçeye gitmiş. Bu bahçenin bir köşesinde Manahsvamin adında, zengin bir adamın oğlu olan bir brahman duruyormuş. O da bayram kutlamalarını izlemeye gelmişmiş ama daha çok kızın çiçek toplayışını, kıvrak kolunu ve güzelliğini izliyormuş; parmaklarıyla bitki saplarını tutuşu büyüleyici imiş. Genç Manahsvamin onu görür görmez kalbi ye-

rinden oynamış ve aşktan çarpılmışa dönmüş. Kendi kendine söylenmiş: "Bu bahar çiçeklerini toplayan, acaba aşk tanrısına ok sağlamak üzere yaratılmış Rati[25] olabilir mi? Yoksa bu, ilkbahar için tapınmaya gelmiş olan orman tanrıçası mı"

O böyle düşünürken, prenses de onu görmüş. Kız, oğlanı görür görmez, onun ikinci bir aşk tanrısı gibi olduğunu düşünerek, çiçeklerini ve duyu organlarını hissetmez olmuş.

Bu ikisi aşktan karşılıklı olarak çarpılmış durumdayken, o anda yüksek sesle bağrışmalar işitilmiş ve her ikiside, başları yukarda kala kalmışlar. Başka bir filin kokusunu alıp çılgına dönmüş bir fil, bağlarını sökmüş, sahibini sırtından atmış, ağaçları ezerek delicesine yoldan geliyormuş. Prensesin hizmetçileri korkudan sağa sola kaçışmışlar; Manahsvamin ise hemen öne atılmış, kızı kollarına almış. Kız utanarak ve korku ile ona sarılmış; oğlan kızı, filin ulaşamayacağı bir noktaya taşımış. Sonra hizmetçiler gelip, soylu Brahman'a teşekkür etmişler ve efendilerini tekrar saraya götürmüşler. Kız giderken, sık sık dönüp kurtarıcısına bakmış. Sonra günlerce kendisini kurtaran bu adamı düşünüp, aşk ateşi ile için için yanıp tutuşmuş.

Bahçeden ayrılan Manahsvamin de, prensesin kendi dairesine girişini gördükten sonra kendi kendine konuşmuş: "Ben onsuz duramam, onsuz ya-

---

25 Aşk Tanrısı Kama'nın iki karısından biri.

şayamam; tek çarem, sihir sanatları ustası kurnaz Muladeva'dır." Böyle düşündükten sonra ve ertesi sabah, sihir ustası Muladeva'yı ziyarete gitmiş. Usta, ortağı Şaşin'le birlikte sihir işleriyle uğraşmaktaymış. Alçak gönüllülükle onu selamlamış ve derdini söylemiş; Usta gülmüş ve halledeceğini söylemiş. Sanatında gerçek bir usta olan Muladeva, ağzına sihirli bir hap koymuş ve hemen yaşlı bir brahman haline gelmiş. Brahman Manahsvamin'e de İkinci bir hap vermiş. O da hapı ağzına koyunca hemen güzel bir kadın biçimine girmiş.

Muladeva brahman, Manahsvamin kadın kılığında, birlikte kızın babası olan kralın toplantı odasına gitmişler ve brahman demiş ki : "Ey kral, benim biricik oğluma eş olarak çok uzak bir yerden bu kızı getirdim; ancak oğlumu bulamıyorum, biryerlere gitmiş olmalı; onu aramam gerek. Bu kızı oğlumu buluncaya kadar himayenizde tutarmısınız, siz tüm dünyayı koruyan efendimiz ?" Kral Yaşahketu, brahmanın bir lanette bulunmasından korktuğu için kabul etmiş ve kızı Şaşiprabha'yı çağırarak ona demişki: "Kızım, bu kızı dairene götür, seninle birlikte yemek yesin, uyusun." Prenses peki demiş ve kadın kılığındaki Manahsvamin'i alarak kendi dairesine gitmiş. Brahman kılığındaki Muladeva oradan ayrılmış, Manahsvamin ise sevdiğinin yanında kalmış.

Birkaç gün sonra prenses yeni arkadaşıyla samimi olmuş ve bir gece, sevdiğinden ayrı olmanın verdiği acıdan bitkin halde kendini yatağa fırlattığı bir sırada, ona yakın bir başka yatakta kadın biçimiyle

yatmakta olan Manahsvamin ona sormuş: "Sevgili Şaşiprabha, neden rengin solgun, neden günden güne zayıflıyorsun ve sevdiğinden ayrı biri gibi kederlisin? Neden seni seven dostuna güvenmiyorsun, hadi anlat bana! Anlatmazsan eğer, ben de bundan böyle hiç yemek yemem bak."

Bunun üzerine prenses bir iç çekip, yavaş yavaş anlatmaya başlamış: "Sana neden güvenmeyeyim, dinle dostum! Bir keresinde bir bahar kutlaması için bahçeye gitmiştim. Orada, bahar ayı gibi taze, ay gibi parlak, ışığıyla bahçeyi süsleyen çok yakışıklı bir brahman gördüm. Gözlerim susuzluktan onun ay yüzünden çıkan nektarları içerken, oraya bağlarından kurtulmuş iri bir fil çıkageldi; kükremesi ve çevreye sıçrattığı salyaları tıpkı mevsim normallerinin üstünde seyreden kara bir bulutu andırıyordu. Hizmetçilerim korkudan sağa sola kaçıştılar; ben korkudan çaresiz bakınırken, o genç brahman beni kollarına aldı ve oradan uzaklaştırdı. Bedeni bedenime değdiğinde sanki sandal ağacının yağı ile yağlanmışım veya tanrısal içkilerle ıslatılmışım gibi hissettim; tarifi olanaksız bir durumdu bu. Bir anda hizmetçilerim geri toplandılar ve beni hiç istemediğim halde sarayıma getirdiler, kendimi cennetten dünyaya atılmışım gibi hissettim. O andan itibaren sevgilimin hayaliyle konuşuyorum, uyanıkken bile bazen onu yanımda sanıyorum. Uyurken ise onu rüyalarımda görüyorum, bana tatlı sözler söylüyor ve benim ilgisizliğimi öpüp okşamaları ile gideriyor. Ama, lanet olsun, onu elde edemiyorum; onunla ilgili hiçbir şey bilmiyorum, hatta adını bile. İşte gördüğün gibi, hayatımın efendisinden ayrı ol-

manın ateşiyle eriyip gidiyorum."

Manahsvamin'in kulakları, prensesin sözlerinden oluşan nektarla dolunca, kadın kılığındaki hali ile çok memnun olmuş ve amacına ulaştığını düşünerek kendini göstermenin sırasının geldiğini anlamış ve ağzındaki hapı çıkartarak gerçek biçimine geri dönmüş ve demiş ki: "Yuvarlak gözlü güzel, bahçede bakışlarınızla kendinize köle edindiğiniz o kişi benim. Tanışmamızın tez kesilmesi ve içine düştüğüm keder, gördüğün gibi kadın kılığına girmeme neden oldu. Ama sevgilim aynlık acısının bir değeri kalmadı, aşk tanrısı Kama artık bundan öteye gidemez." Prenses önünde duran sevgilisine bakmış, ondan bu sözleri işittikten sonra bir kez daha aşkla dolmuş, şaşkınlık ve utanç hissetmiş. Sonra Gandharva usulüyle evlenmişler. Manahsvamin gün boyu hapı ağzında tutup dişi olarak, geceleyin ise ağzından çıkanp erkek olarak iki ayrı biçime gire çıka yaşamaya başlamış.

Aradan zaman geçmiş, kral Yaşahketu'nun kayınbiraderi Mrigankadatta, kızı Mrigankavati'yi,vezir Pracnasagara'nın oğlu olan genç bir brahmana gelin vermiş; kızla birlikte çok büyük çeyiz de vermiş. Kuzeninin evliliği nedeniyle prenses Şaşiprabha da çağrılmış, o da amcasının evine beraberindeki kadınlarla gitmiş. Bu kadınlar arasında, çekici hali ve enfes güzelliğiyle genç brahman Manahsvamin de varmış.

Vezirin oğlu bu dişi yaratığı görünce aşk dokularının etkisiyle derinden yaralanmış. Gelinle birlikte evine gittiğinde herşey boş gelmiş, zira aklı o kızdaymış.Artık onun yüzü gözünün önünden git-

miyor, tutku yılanı tarafından ısırılmış olarak dolaşıyormuş. Kutlamaları bitirmiş insanlar bu duruma şaşırmışlar ve ne olduğunu sormuşlar. Babası Pracnasagara bu durumu duyunca hemen koşmuş gelmiş. Baba, onu bu hayalden uyandırmaya çalışmış ama çok geçmeden sorunun kendi gücünü aştığını anlamış. Derken kral durumu işitmiş, bizzat oraya gelmiş ve vezirinin oğlunun aşktan fena halde çarpılmış durumda olduğunu görmüş; danışmanlarına demiş ki: "Bir brahmanın bana emanet ettiği bir kızı nasıl verebilirim ki? Öte yandan onu elde edemezse bu genç ölecek. Eğer o ölürse babası olan vezirim de ölür ve o ölürse krallığım yok olur, söyleyin bakalım şimdi ben ne yapayım."

Kral bunu deyince tüm danışmanlar demişler ki: "Derler ki bir kralın erdemi onun halkını korumasında yatar. Bu korumanın temeli danışma meclisi, onun da temeli danışmanlardır. Danışman ölürse, koruma kökünden gider, erdem kalmaz. Bundan başka brahman vezirin ve oğlunun ölümüne neden olmakla suç işlemiş sayılırsınız; o nedenle öyle yapmayın. Size ilk gelen brahmanın emanet ettiği kızı verin gitsin; eğer bir süre sonra öfkeyle size gelirse ona bu şekilde açıklarsınız."

Danışman vezirler böyle söyleyince kral kabul etmiş ve kızı vezirin oğluna vermiş. Kadın kılığındaki Manahsvamin'i prensesin dairesinden getirtmiş; o, krala demiş ki: "Ey kral, madem beni, size emanet olan bir başka kişiye veriyorsunuz, sanırım kabul etmeliyim. Siz kralsınız, neyin doğru neyin yanlış ol-

duğunu bilirsiniz. Ancak bu evliliğe bir şartla razı olurum; kocam altı ay kutsal banyo yerlerini gezip dönmek zorunda. Eğer bunu yapamazsa dilimi ısırıp ikiye bölerim, sonra da intihar ederim."

Kadın kılığındaki genç brahman bu şartı öne sürdükten sonra, kral vezir oğluna sormuş, o da şartı kabul ettiğini söylemiş. Hemen süratli bir evlilik töreni hazırlanmış, sonra Mrigankavati ile aynı eve konmuş. Adamın birinci ve ikinci karısı dikkatle korunuyormuş; oğlan da salak gibi kalkmış, sırf isteği-ne ulaşmak uğruna, kutsal yıkanma yerlerini gezmeğe gitmiş.

Kadın biçimindeki Manahsvamin, Mrigankavati ile aynı, evde aynı yatağı ve sofrayı paylaşarak yaşamını sürdürmüş. Bir gece, hizmetçiler dışarıda uyurken, yatak odasında bulunan Mrigankavati, Manahsvamin'e demiş ki: "Dostum, uyuyamıyorum, bana bir öykü anlat." Kadın kılığındaki adam bunu duyunca ona, eski zamanlarda geçen, güneş soyundan gelen soylu kral Ida'nın nasıl Gauri'nin lanetiyle tüm dünyayı etkileyen bir kadın haline geldiğini, nasıl onun Budha ile birbirlerine aşık olduklarını, tapınağın dibindeki çalılıklarda buluşmalarını, oradaki birleşmelerinden nasıl Pururavas'ın doğduğunu anlatmış. Bunu güzelce anlattıktan sonra konuşmasını sürdürmüş: "Bir tanrının karanyla, veya büyü ile ya da haplarla bir erkek bazen bir kadın olabilir; tersi de olabilir; ve bu yolla önemli kişiler bile aşkın etkisiyle birleşebilirler."

Evlenir evlenmez kocasından ayrı kalmanın üzüntüsünü yaşayan körpe güzel, bunu işitince, sözde

rakibi olan gence demiş ki: "Bu öyküden ürperdim, kalbim bir hoş oldu, dostum, bunun anlamı nedir?" Kadın kılığındaki brahman bunun üzerine konuşmasını sürdürmüş: "Dostum, bunlar aşkın sert belirtileridir; bunları ben hissettim, bunu senden saklamayacağım." O böyle deyince Mrigankavati konuşmuş: "Arkadaşım, seni hayatım kadar severim, düşündüğümü neden söylemeyeyim, şimdi tam zamanıdır! Herhangi bir kimse böyle bir hile ile bu saraydan içeri girdi mi?" Büyük hırsızın küçük öğrencisi bunu duyunca, anlamını kavramış ve ona demiş ki: "Sanırım bir ilişki durumu var, o halde sana bir şey söyleyeceğim. Ben tanrı Vishnu'dan bir lütuf gördüm, buna göre istersem geceleyin erkek olabiliyorum ve şimdi senin hatırın için olacağım." Böylece ağzından hapı çıkarmış ve kendisini yakışıklı bir genç erkek olarak sunmuş. Brahman bu yolla, gece erkek gündüz kadın olarak vezirin oğlunun kansı ile yaşamaya devam etmiş. Ancak birkaç gün sonra vezir oğlunun döneceği haberini almışlar ve kızla birlikte evden kaçmaya hazırlanmışlar.

Öykünün burasında, hoca Muladeva, bütün olan biteni duymuş, tekrar brahman biçimine girip, genç brahman kılığındaki dostu Şaşin'le birlikte gitmiş ve kral Yaşahketu'ya demiş ki: "Oğlumu getirdim, şimdi bana gelinimi veriniz." Lanetlenmekten korkan kral düşünmüş ve ona demiş ki: "Brahman, senin gelininin nereye gittiğini bilmiyorum, affet beni; ben suçluyum, bu yüzden oğluna ben kendi kızımı veriyorum." Kral, hırsızlar prensine bunu söyleyince, yaşlı brahman kılığındaki Muladeva, sert bir şekilde

hakkını ister durumda olduğundan, bozuntuya vermemiş ve kralın kızını, oğlu rolünü oynayan dostu Şaşin'e, törenlerle almış. Sonra Muladeva, kraldan başka hiçbir şey istemeden, gelin ve damadı alıp, kendi evine getirmiş.

Orada Manahsvamin ile karşılaşmışlar ve onunla Şaşin arasında, Muladeva'nın önünde müthiş bir tartışmaya girmişler. Manahsvamin demiş ki: "Bu Şaşiprabha bana verilmelidir çünkü daha önce, o bir bakire iken ben onunla evlenmiştim." Şaşin yanıtlamış: "Seni budala, ona sahip olmak için hiçbir nedenin yok. O benim karımdır, çünkü babası herkesin gözü önünde onu bana verdi." İkisi bu şekilde ağız dalaşını sürdürmüşler ve bu tartışmaya kimse bir son verememiş.

"Söyle bakalım kral, kadın bu ikisinden hangisinin olmalıdır?"

Kral Trivikramasena omuzundaki Vetala'ya yanıt vermiş: "Sanırım prenses Şaşin'in yasal karısıdır, çünkü babası onu açıkça ve yasal olarak verdi. Manahsvamin ise onunla bir hırsız gibi, Gandharva usulüyle, hile ile evlendi. Hırsızların başkaları üzerinde yasal hakkı olamaz."

Vetala bunu duyunca hemen omuzundan uçmuş ve kendi yerine gitmiş, kral da onu tekrar almak için şimşapa ağacına gitmiş; Vetala'yı gene omuzuna alıp yola koyulmuş, o sırada Vetala yine konuşmaya başlamış: "Dinle kral, sana soylu bir öykü anlatıyorum."

HORTLAĞIN ON ALTINCI ÖYKÜSÜ

Cimutavahana'nın Özverisi

Yeryüzünde, her türlü mücevherin bulunduğu Himavat diye bir dağ varmış. Bu dağ, tanrı Şiva'nın sevgilileri olan iki tanrıçanın da, yani Gauri ve Ganga'nın da çıkış yeriymiş. Nice yiğitler onun zirvesine çıkmak istemiş ama nafile; bütün dağlardan daha yüksekmiş. Himavat dağının sırtlarında bir Altın Şehir varmış. Bu şehir sanki güneş ışınlarını emip geri yansıtır gibi parıl parıl parlarmış.

Bir zamanlar bu görkemli kentte, Cimutaketu adında bir Vidyadhara kralı yaşarmış. İndra nasıl Meru dağında yaşarsa, o da burada öyleymiş. Onun sarayının bahçesinde, babadan oğula geçen bir İstek Ağacı varmış. Ona "İstekleri Yerine Getiren" derlermiş, başka isim vermezlermiş. Kral, o ağaca yalvararak, daha önceki yaşamında bir Bodhisattva olan bir oğlan çocuğu sahibi olmuş. Onun adı Cimutavahana imiş ve

çok cömert, cesur, bütün canlılara karşı merhametli, ruhsal önderinin emirlerine uyan bir kimseymiş. Büyüdüğü zaman babası, çok iyi niteliklere sahip olduğu için ve danışmanları da önerdiği için, onu tahtına veliaht yapmış.

Cimutavahana veliaht olunca, babasının vezirleri onun iyiliği için gelip şöyle söylemişler: "Prens! Bütün isteklerimizi yerine getiren bu İstek Ağacı'na sürekli olarak tapınmalısın. Çünkü biz bunu yaptığımız sürece, değil düşmanlarımız, tann Indra bile bize zarar veremiyor."

Bu sözleri işiten Cimutavahana, içinden şöyle düşünmüş: "Yazıklar olsun! Büyüklerimiz böyle kutsal bir ağaca sahipler ve ondan gereğince yararlanmayı beceremiyorlar; bir kısmı sadece sıhhat diliyor başka birşey istemiyor; kendilerini de ağacı da rezil etmişler. Ben kendi düşüncemi uygulayacağım."

Soylu prens bu karara vardıktan sonra babasına gitmiş, onun güzel sözlerle gönlünü okşadıktan sonra, kimsenin duymayacağı biçimde babasına demiş ki: "Baba! Sen de biliyorsun ki bu var oluş denizinde gördüğümüz her şey, tıpkı denizdeki dalgalar gibi asılsızdır. Alaca karanlık, şafak ya da kısa süren kazanç gibi göründüğü ile kaybolduğu birdir; ne zaman ve nerede var oldukları belirsizdir. Bu değişim çemberinde en kalıcı şey, bir kimsenin başkalarına yaptığı iyiliktir. Bu, yüzlerce yuga süren bir kutsallık ve ün sağlar. O halde baba, böylesi anlık görüngüler içinde bizim bu bitip tükenmez İstek Ağacını elde tutmaya çalışmamızın anlamı nedir? Hani 'o benimdir, yok be-

nimdir' diye uğraşan atalarınız neredeler? Ağaç nerede onlar nerede? Onların hangisi onu yarattı veya o onlardan hangisini yarattı? O yüzden baba, eğer izin verirsen bu istek ağacını, başkalarına yapılan iyilikle kazanılan sayısız yararlar yönünde kullanmak istiyorum."

Babası "pekala" diyerek izin vermiş. Cimutavahana gitmiş ve İstek Ağacı'na seslenmiş: "Tanrım! Atalarımızın bütün isteklerini yerine getirmiştin; şimdi de benim biricik isteğimi yerine getir! Benim, bütün dünyanın yoksulluktan kurtulduğunu görmemi sağla! Git, şansın bol olsun; seni zenginlik bekleyen bu dünyaya veriyorum." Ellerini kavuşturan Cimutavahana, konuşmasını bitirince, ağaçtan bir ses duyulmuş: "Madem beni bıraktın, o halde ben de giderim." Ağaç bir anda göğe yükselmiş ve oradan dünyaya zenginlik yağdırmış; öyle ki yeryüzünde bir tane bile yoksul insan kalmamış. Bütün canlılara duyduğu büyük merhameti işitilen Cimutavahana'nın ünü her yere yayılmış ve Üç Dünyada da tanınan birisi olmuş.

Bu durum bütün akrabalarının düşmanlık duymasına yol açmış; her türlü belayı savuşturmaya yarayan ağaçtan mahrum kaldıkları için, onun ve babasının kolayca düşmanlarına boyun eğeceğini düşünmüşler. Kafa kafaya verip bir düzen kurmuşlar ve Cimutavahana ile babasının ülkesine göz koyup savaş için tertiplenmişler.

Bunu gören Cimutavahana babasına demiş ki: "Baba, sen silaha sarıldığında karşındakinin yapması gereken nedir? Soylu kişi bu ölümlü pis beden uğruna

akrabalarını öldürerek ülkesine sahip olmak ister mi? O halde hükümdarlığın ne gereği var? Başka bir yere gidelim ve orada, her iki dünyada da mutluluk getirecek olan erdem pratikleri yapalım. Bu bizim zavallı akrabalarımız da göz diktikleri krallığımızda diledikleri gibi yaşasınlar!"

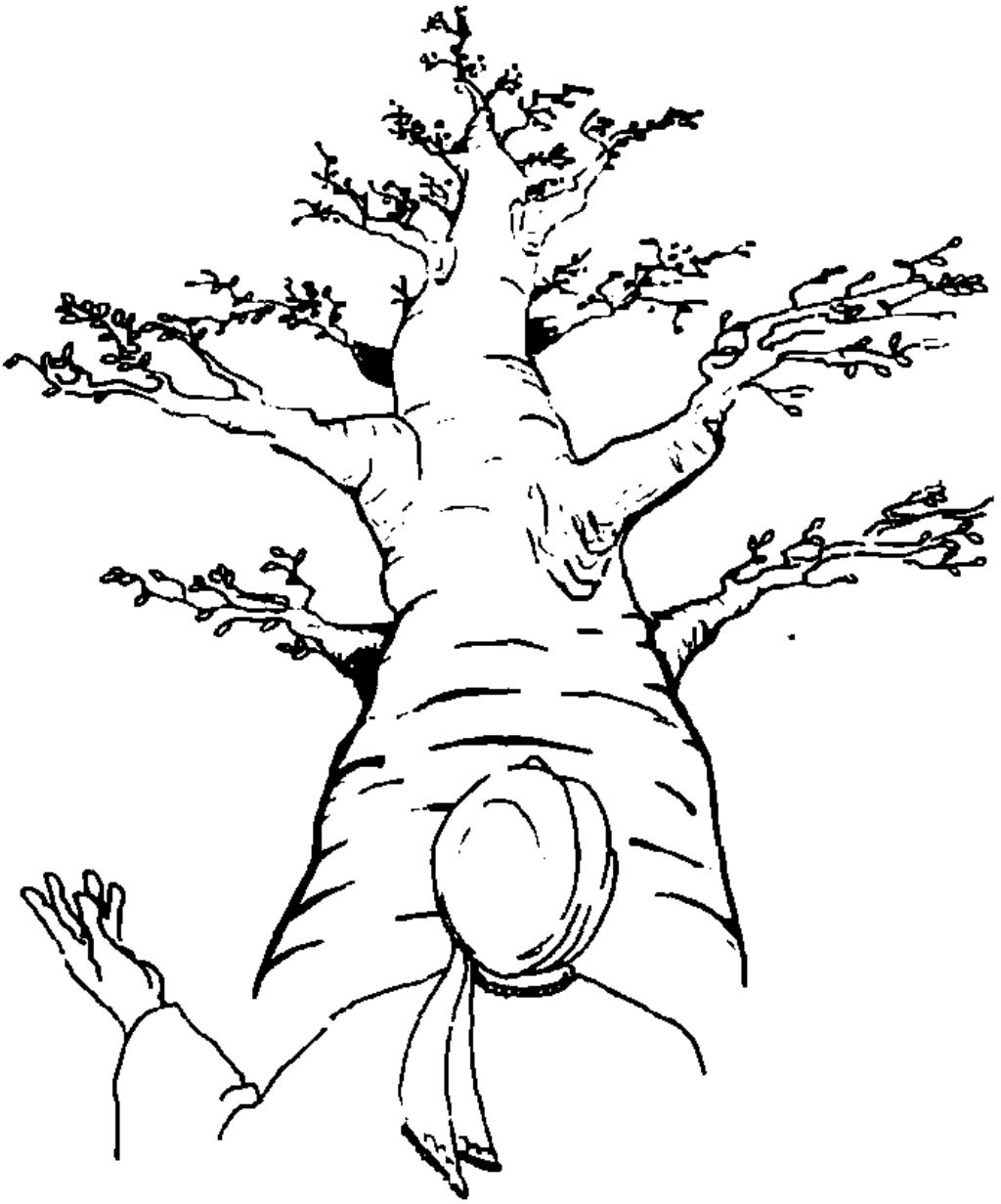
Cimutavahana bunu deyince babası Cimutaketu şöyle söylemiş: "Oğlum! Ben krallığı sadece senin için istiyordum; sen istemedikten sonra bu yaşlı halimle ben ne yapayım?" Baba böyle kabul buyurduktan sonra, Cimutavahana babası ve annesini yanına alarak krallığı terk edip Malaya dağına gitmiş. Orada, ırmağın aktığı ve akıntılarını sandal ağaçlarının gölgelediği vadide bir sığınak yapmış ve orada anne ve babasıyla birlikte zaman geçirmeye başlamış. O dağda yaşayan, Siddha kralı Vişvavasu'nun oğlu Mitravasu ile dost olmuş.

Birgün, bahçede inşa edilmiş olan bir Gauri tapınağı keşfetmiş ve tapınmak amacıyla içeri girip tanrıçanın idolüne yaklaşmış. Tam o sırada, çevresinde hizmetçileriyle, lir çalan ve tanrıça Parvati'yi memnun etmeye çalışan çok güzel genç bir kız görmüş. Geyikler, sanki onun gözlerinin güzelliğinden etkilenmişler gibi, sessiz, onun lirle çaldığı müziği dinliyorlarmış. Kızın, kulak köklerine girecekmiş gibi hareket eden siyah göz bebekleri varmış. Yaratan, yaratırken sanki belinten tutup sıkmış, öylesine ince, narin bir beli varmış; parmakları da çok güzelmiş. Cimutavahana onun güzelliğini gördüğü anda kız sanki gözleriyle adamın içine girip kalbini çalmış. Bahçenin

süsü gibi duran kız da Bahar Tanrısı'na benzeyen oğlanı görünce tutkuyla dolmuş, lir çalmayı unutup sanki bir dostunu görmüş gibi suskun ve aklı karışmış halde kalakalmış.

Cimutavahana kızın hizmetçilerinden birine seslenmiş: "Arkadaşınızın tatlı ismi nedir ve hangi ailenin mücevheridir acaba?" Bunu duyan hizmetçi yanıtlamış: "O, Siddhalar kralı Vişvavasu'nun kızı, Mitravasu'nun da kızkardeşidir, adı da Malayavati'dir." Bu yanıtı veren akıllı kadın, onunla birlikte gelmiş olan çilecinin oğluna da adını ve soyunu sormuş ve sonra Malayavati'ye gelenleri kısaca tanıtıp şöyle demiş: "Dostum, neden buraya kadar gelmiş olan Vidyadharalar prensini davet etmiyorsun? Çünkü o dünyaya değer bir konuktur." O böyle söyleyince, Siddhalar kralının kızı suskun halde, utanarak başını önüne eğmiş. Bunun üzerine hizmetçi, Cimutavahana'ya demiş ki: "Prenses utanıyor, izin verin sizi ben ağırlayayım." Böylece kadın ona arghya çiçeklerinden bir çelenk vermiş. Cimutavahana bu çelengi alır almaz hemen sevgiyle Malayavati'nin boynuna geçirmiş. Kız da sevgi dolu bakışlarla onun boynuna mavi lotüslerden yapılmış bir kolye geçirmiş.

Böylece karşılıklı olarak birbirlerini seçtiklerini gösteren kısa bir tören yapmış olmuşlar. Tam o anda bir hizmetçi gelip siddha kıza seslenmiş: "Prenses, anneniz gelmenizi istiyor, çabuk olun." Bunu duyan prenses, aşk oklarıyla bağlanmış gibi duran bakışlarını gönülsüzce ve üzüntüyle geri çekmiş ve evin yolunu tutmuş. Cimutavahana da, aklı onda kalarak, çi-

le yerine geri dönmüş.

Malayavati annesini gördükten sonra gitmiş ve kendini yatağa atıp, aşk acısından hasta düşmüş. Gözleri, göğsünde yanan aşk ateşinin dumanlarından oluşan bulutlarla doluymuş sanki; gözyaşları sele dönüşmüş, bedeni ise sıcaktan yanıyormuş. Hizmetçiler ne kadar sandal ağacı merhemiyle yağladılar, ne kadar lotüs yapraklarıyla yelpazeledilerse de boşuna, kızda en ufak bir iyileşme olmamış. Derken gün bitmiş, kızarmış gökyüzüyle akşam olmuş ve ay Doğunun gülümseyen yüzüne bir öpücük gibi konmuş; kız ne kadar aşık da olsa, sevgilisine bir elçi göndermeye veya başka bir çözüm yolu denemeye utanıyormuş; öte yandan yaşamak istemez bir hali varmış. Kalbi daralmış ve geceyi o halde geçirmiş; ay onu geceleyin kapanan nilüfer çiçeği gibi olumsuz etkilemiş; sanki etrafında ari bulutu kaplı gibi şaşkınlık bulutlarıyla kaplıymış.

Aynı anda kızdan ayrı düşmekten dolayı acı çekmekte olan Cimutavahana, her ne kadar yatağında yatıyorsa da, aslında Kama'nın ellerine düşmüş gibiymiş. Aşk acısından ne kadar yanıp kızarsa da yüzünde solgun bir renk varmış. Utancından ne kadar sussa da, aşk acısıyla kederli sözler ediyormuş.

Ertesi sabah özlemle dolu olarak, Siddhalar kralının kızını gördüğü yer olan Gauri tapınağına gitmiş. Peşinden onu izlemiş olan çilecinin oğlu, onun aşk ateşiyle yanan yüreğini serinletmeye çalışıyormuş. Malayavati de oraya gelmiş; çünkü aşk ayrılığına dayanamamış ve sessiz bir yere gidip rahatça intihar et-

mek istemiş. Oraya gelmiş olan ağacın arkasındaki sevgilisini görmeyen kız, gözyaşlarıyla dolu olarak tanrıça Gauri'ye şöyle yalvarmış: "Tanrıçam! Sana olan bağlılığım madem bu dünyada Cimutavahana'nın kocam olmasını sağlayamadı, o halde ne olur onun bir sonraki yaşamımda kocam olmasını sağla!" Bunu söyler söylemez, elbisesinin üst kısmından bir ilmik yapmış ve Gauri tapınağının önündeki aşoka ağacının dalına ipi asmış. Kız konuşmuş: "O kadar merhametli olmana rağmen, dünyaca tanınan prens Cimutavahana'yı nasıl oldu da bana vermedin?" O böyle söylerken bir yandan da ipi boynuna geçiriyormuş; tam o anda gökten tanrıçanın sesi işitilmiş: "Kızım, düşüncesizce davranma! Vidyadhara prensi, geleceğin hükümdarı Cimutavahana senin kocan olacak."

Tanrıça'nın bu söylediğini Cimutavahana da duymuş ve yanındaki arkadaşıyla birlikte kıza doğru koşmuş. Çilecinin oğlu olan dostu genç kıza "işte tanrıçanın sana verdiği koca burada" demiş. Ona güzel aşk sözleri söyleyen Cimutavahana da kendi elleriyle kızın boynundaki ilmiği çıkartmış. O anda sanki gökten abı hayat yağmış; Malayavati utangaç gözleriyle yerde çizgiler çiziyormuş. O sırada kızın arkadaşlarından biri aniden çıkıp oraya gelmiş ve sevinçle şöyle söylemiş: "Arkadaşım, çok şanslısın biliyor musun? Bugün prens Mitravasu büyük kral olan babana benim önümde dedi ki: 'Baba, tüm dünyanın saygı duyduğu, İstek Ağacı'nı veren Cimutavahana buraya geldi, bize nezaketle davrandı, o bizim misafirimiz. Biz onun gibi değerli birini bulamayız, o nedenle ben de kızlar incisi olan Ma-

layavati'yi ona vermek istiyorum.' Kral 'peki' dedi, kabul etti ve sonra kardeşin Mitravasu bu iş için ünlü prensin kaldığı çilehaneye gitti. Şimdi sanırım evliliğimizin gerçekleşmesi için bir engel kalmadı, o yüzden hemen saraya dönün ve şanlı prens de kaldığı yere geri dönsün." Prensesin dostu böyle deyince kız yavaşça oradan ayrılmış, sevincinden sık sık arkasına dönüp bakmış.

Cimutavahana da hemen çile yerine geri dönmüş ve görevini yerine getirmek için oraya gelmiş olan Mitravasu'yu dinlemiş, ona izzet ikramda bulunmuş. Sonra, bir şekilde, daha önceki yaşamında Mitravasu'nun dostu, onun kızkardeşinin de kansı olduğunu hatırlamış. Mitravasu memnun olmuş ve Cimutavahana'nın anne ve babasına da haber vermiş, onlar da sevinmişler, sonra görevini yapmış olmanın rahatlığıyla kendi ebeveynlerinin yanına dönmüş. Aynı gün Cimutavahana'yı kendi evine getirtmiş ve düğün hazırlıkları yapılmış. O gün kendi kızkardeşinin Vidyadhara prensi ile olan evliliği gerçekleşmiş. En büyük isteği yerine gelmiş olan Cimutavahana, eşi Malayavati ile yaşamaya başlamış.

Birgün, Mitravasu ile birlikte Malaya dağında dolaşırken, deniz kenarında bulunan bir ormana gelmiş. Orada, kemiklerden oluşan bir yığın görmüş ve Mitravasu'ya demiş ki: "Bu kemikleri, bir araya toplanmış olan hangi yaratıklar yaptı acaba?" Kayınbiraderi Mitravasu bu merhametli insana şöyle söylemiş: "Dinle, sana kısaca bir öykü anlatacağım. Uzun, çok uzun yıllar önce, yılanların anası Kadru,

tehlikeli bir bahis sonunda, Garuda'nın[26] anasını yakaladı ve esir etti. O andan sonra düşmanlık başladı ve Garuda, annesini kurtarmasına rağmen, Kadru'nun oğullan olan yılanları yemeye başladı. Patala'ya[27] sık sık gidiyordu ve onlan ya vurarak, ya da ayaklanyla çiğneyerek öldürüyordu; bazısı da korkudan ölüyordu.

Yılanların kralı Vasuki, bu durumu gördüğü zaman bütün soyun yok olmasından korktu ve Garuda'ya yalvardı ve 'Kuşlann kralı, ben her gün sana, bu güney denizine yemek olarak bir yılan göndereyim; sen de artık Patala'ya girme, yılanları bir çırpıda öldürmenin sana ne yaran var?' diyerek onunla sözlü bir anlaşma yaptı. Yılanlann kralı bunu deyince, güçlü Garuda önerinin kendi yaranna olduğunu görüp kabul etti. O günden sonra Vasuki'nin gönderdiği yılanlar deniz kenarında kuşlarn kralı tarafından yenmeye başlandı. İşte bunlar, Garuda tarafından yenen yılanların zamanla üst üste yığılıp bir dağ gibi birikmesiyle oluşmuş yılan kemiği yığınlandır."

Cesaret ve merhamet hazinesi Cimutavahana bu öyküyü Mitravasu'nun ağzından dinleyince, için için kederlenmiş ve ona şöyle söylemiş: "Tıpkı bir korkak gibi, her gün halkından birini düşmanına sunan kral Vasuki'ye kimse acımamalı. Bin yüzü ve bin ağzı olan bir yaratık olarak Garuda'ya, bir ağzıyla 'önce be-

---

26 Garuda, kuşların kralı, yılan ırkının da baş düşmanıdır. Tanrı Vishnu'nun binek hayvanıdır. Babası Kaşyapa, anası Vinata'dır.

27 Yılanların yer altında bulunan ülkesi.

ni ye' diyememiş mi? Nasıl olmuş da Garuda'nın soyunu kurutmasına razı olmuş; Naga kadınlarının gözyaşları da mı onu harekete geçirememiş? Ya o Garuda, Kaşyapa'nın[28] oğlu ve bir kahraman olmasına ve hele Krishna'nın kutsal taşıtı olmasına rağmen böyle kötü bir işi nasıl yapmış? Ah kara cahillik ah!" Soylu kişi böyle söyledikten sonra, kendi kendine şu karara varmış: "Bu fani bedeni kurban ederek, bu dünyadaki gerçek amaca ulaşmalıyım! Kendimi Garuda'ya kurban ederek, korkmuş durumdaki yalnız bir Naga'yı kurtaracağım için çok mutlu olurum!"

Cimutavahana bu düşüncelerle yürürken, Mitravasu'nun babasından, onları çağırmak için bir muhafız gelmiş; Cimutavahana "sen önden git, ben arkandan gelirim" diyerek Mitravasu'yu göndermiş. O gittikten sonra, merhametli adam tek başına dolaşmayı sürdürmüş ve uzaktan bir ağlama sesi duymuş. Gitmiş bakmış, yüksek bir kaya parçası yanında duran, keder içinde, yakışıklı genç bir adam görmüş. Bir krallığa ait bir görevli, onu getirip henüz oraya bırakmış gitmiş ve genç adam, kendisini oradan ayrılmaya zorlayan yaşlı bir kadını, gönlünü alırcasına ikna etmeye çalışıyormuş.

Merhametten eriyip giden Cimutavahana, oraya gizlenip onun kim olduğunu anlamaya çalışmış. Yaşlı kadın, tekrar tekrar genç adama bakıp, üzerine çöken kederin ağırlığına yenik düşerek, ağlıyormuş ve şu sözleri söylüyormuş: "Aah Şankhaçhuda ah, seni

---

28 Burada Garuda'nın babası olarak gözüken Kaşyapa, kötü ruhluların, nagaların, kuşların ve bütün canlıların yaratıcısı olduğu için, Yaratıcı Tanrı Pracapati gibi görülüyor. Bu yüzden Garuda ayıplanıyor

böyle acılar içinde mi görecektim! Ah, biricik canım! Vah evladım! Ailemizin tek çocuğu, seni bir daha nerede göreceğim? Yüzündeki ay kaybolduğunda baban da keder karanlığına gömülecek; sonra o, ömrünün yaşlılık çağını nasıl görebilir? Güneşin ışıklarından bile rahatsız olan bedenin Garuda'nın ışınlarına nasıl dayanacak? Yılanlar dünyasında o kadar çok yılan varken, şu talihime bak ki bu yılanların kralı tuttu, benim biricik evladımı buldu, vay başıma gelenler!" O böyle ağlarken, oğlu ona demiş ki: "yeterince üzgünüm anne, neden beni daha fazla üzüyorsun? Eve dön, bu seni son selamlayışım, çünkü Garuda birazdan burada olacak." Yaşlı kadın bunu duyduğunda kederli gözlerini ufka doğru çevirmiş ve avazı çıktığı kadar bağırmış: "Mahvoldum, oğlumu kurtaracak yok mu?"

Bütün bunları orada işiten ve gören, Boddhisattva parçası Cimutavahana, derinden etkilenerek kendi kendine mırıldanmış: "Anladığım kadarıyla bu Şankhaçhuda adında mutsuz bir yılan, kral Vasuki onu buraya Garuda'ya yem olarak göndermiş. Şu yaşlı kadın da onun annesi; biricik oğlunun peşinden buralara kadar gelmiş ve kederinden ağlıyor. Şimdi eğer bu ölümlü bedemini vererek şu zavallı Naga'yı kurtaramazsam bana yazıklar olsun! Hayata gelişimin hiçbir anlamı yok demektir."

Cimutavahana bu düşüncelerle kalkmış, yaşlı kadına yaklaşarak demiş ki: "Ana, oğlunu ben kurtaracağım." Garuda geldi sanarak korkmuş, paniklemiş ve "beni ye Garuda, beni ye!" diye bağırmaya baş-

lamış. Şankhaçhuda uyarmış: "Ana, korkma. Bu Garuda değil. Bu ortalığı ay gibi aydınlatan kişiyle korkunç Garuda arasında büyük fark var." Şankhaçhuda bunu deyince, Cimutavahana demiş ki: "Ana, ben oğlunu kurtarmaya gelmiş bir Vidyadhara'yım. Elbiseler içine gizlenip aç Garuda'ya kendi bedenimi vereceğim. Oğlunu al ve sen evine git."

Yaşlı kadın bunu işitince demiş ki: "Asla, sen daha yüksek anlamda benim oğlumsun, çünkü böyle bir anda bu kadar merhamet gösterdin." Cimutavahana yanıt vermiş: "Siz ikiniz benim bu konudaki isteğimi engellememelisiniz." O böyle ısrar edince Şankhaçhuda ona demiş ki: "Doğrusu, soylu adam, merhamet dolu kişiliğinizi gösterdiniz, ancak sizinkine karşılık kendi bedenimin kurtulmasına razı olamam; çünkü bu sıradan bir taşı kurtarmak için bir mücevheri harcamaya benzer. Dünya sadece kendine acıyan, benim gibi insanlarla dolu, ancak sizin gibi bütün canlılar için merhamet besleyen insanların sayısı çok azdır; ayrıca, değerli insan, ayı bir nokta ile kirletir gibi, temiz Şankhapala soyunu kirletmeyi içime sindiremem."

Şankhaçhuda bu sözlerle onu vazgeçirmeye çalışırken, annesine dönüp demiş ki: "Ana, geri dön, bu vahşi yerden ayrıl. Ölümün gösterişli yatağı gibi korkunç olan, bu yılanların pıhtılaşmış kanlarıyla lekelenmiş infaz kayasını görmüyor musun? Ama şimdi deniz kıyısına, Gokarna'ya[29] tapınmaya gidiyorum,

29 Gokarna "İnek Kulaklı" anlamına gelir ve burada tanrı Şiva'nın bir biçimine işaret eder.

Garuda buraya gelmeden hemen geri dönerim." Şankhaçhuda bunları söyledikten sonra, keder içindeki annesinden nazikçe ayrılmış ve Gokarna'ya tapınmaya gitmiş.

Cimutavahana, o anda eğer Garuda gelecek olursa, kendisini feda etmeye karar vermiş. Çok geçmeden ağaçların, yaklaşmakta olan kuşların kralının kanatlarının yarattığı rüzgarla yerlere eğildiğini görmüş ve insanı korkutan bir çığlık işitmiş. Garuda'nın gelmekte olduğunu anlamış ve kendi yaşamını başkası uğruna feda etmeye karar vererek, kurban kayasının üstüne çıkmış. Deniz rüzgarla çalkalanmış ve Garuda'nın mücevher gibi parlak gözleri, adamın muhteşem cesaretine şaşkınlıkla bakarak yaklaşıyormuş. Göğü örterek gelen Garuda, aşağı doğru dalış yapmış ve kahramanı gagasıyla yakalayıp o kayalıktan uzağa götürmüş. Onu yemek için Malaya dağının tepesine çıkarmış; Cimutavahana'nın tacının mücevheri başından yere düşmüş, havada giderken damla damla kanları yere saçılmış. Garuda, Vidyadhara soyunun ay gibi parlak prensini yerken, o kendi kendine şöyle söylemiş: "Bedenim her yaşamımda başkası için feda olsun; eğer beni başkalarına iyilik yapmaktan alıkoyan olursa ne cenneti göreyim, ne de kurtuluşa ereyim." O böyle deyince gökten çiçek yağmuru yağmaya başlamış.

O anda üzerinden kan damlayan tacın mücevheri Malayavati'nin önüne düşmüş. Kız onu görür görmez ürpermiş ve hemen kocasının tacından olduğunu anlamış; kayınpederine ve kayınvalidesine de gös-

tererek ağlamaya başlamış. Onlar da evlatlarının tacının mücevherine bakmışlar ve bunun ne anlama geldiğini düşünmeye başlamışlar. Sonra kral Cimutaketu ve kraliçe Kanakavati, meditasyon yapıp doğa üstü güçler kullanarak durumu saptamışlar ve gelinlerini de yanlarına alarak Garuda ve Cimutavahana'nın bulunduğu yere gitmişler. Aynı anda Gokarna'ya tapınmaktan dönen Şankhaçhuda, dehşetle kurban kayalığının kanlar içinde olduğunu görmüş. İyi kalpli adam ağlamaya başlamış: "Eyvah, mahvoldum, ben ne büyük günah işledim! Şüphesiz büyük kahraman, kalbindeki merhamet yüküyle kendisini benim yerime Garuda'ya verdi. Hemen düşmanımın onu nereye taşıdığını bulmalıyım. Eğer onu sağ bulursam, onursuzluk çamuruna batmaktan kurtulabilirim." Bunu söyler söylemez kan izlerini takibe başlamış ve onları bulmuş.

Aynı anda Cimutavahana'yı midesine indirmeye çalışan Garuda, onun mutlu olduğunu görünce aniden durmuş ve kendi kendine demiş ki: "Garip! Bu benzersiz bir kahraman olmalı, çünkü onu yememe rağmen o hayatını kaybetmediği gibi bir de zevk alıyor. Sanki vücudu zırh kaplı gibi yırtılmıyor. Sanki kendisine iyilik ediyormuşum gibi bana sevgiyle bakıyor. O halde bu bir yılan değil; o bir ermiş olmalı. Onu yemeyi bırakıp ona kim olduğunu sorayım." Garuda böyle derinden düşünürken, Cimutavahana ona seslenmiş: "Kuşların kralı, neden vazgeçtin? Vücudumda et ve kan var, sen de henüz doymuş değilsin, o halde yemeyi sürdürsene!" Kuşların kralı bunu işitince merakı daha da büyüyerek sormuş: "Soylu kişi, sen bir

yılan değilsin, o halde söyle bana kimsin sen?" Ancak Cimutavahana ona şöyle yanıt vermiş: "Ben gerçekten bir Naga'yım; senin sorduğun soru anlamsız! Kendi cinsinin gereğini yerine getir, yapılması gerekeni yapmamak aptalca bir davranış olmaz mı?"

O, Garuda'ya bunları söylerken, Şankhaçhuda çıkagelmiş ve uzaktan Garuda'ya seslenmiş: "Vinata'nın oğlu, acele edip günaha girme. Senin yaptığın ne büyük bir cahilliktir! O bir yılan değil ki; bak, sana layık olan yılan benim." Bunları söylerken Şankhaçhuda koşup ikisinin arasına girmiş ve konuşmasını şöyle sürdürmüş: "Neden şaşırdın; başlığımı ve çatal dilimi görmüyor musun? Bu Vidyadhara'nın büyüleyici görünüşünü kavrayamıyor musun?" Şankhaçhuda bunları söylerken Cimutavahana'nın anne ve babası koşarak oraya gelmişler ve çocuklarını parçalanmış görünce bağırmışlar: "Olamaz, oğlum! Eyvah, eyvah, Cimutavahana, başkası için yaşamını feda eden merhametli insan! Ey Vinata'nın oğlu, bu düşüncesiz davranışı nasıl oldu da yaptın?"

Bunları duyan Garuda çok üzülmüş ve demiş ki: "Ne! Cahilliğimden Bodhisattva olarak bedenlenmiş bir kişiyi mi yedim? Bu gerçekten o, üç dünyada da tanınan, yaşamını başkaları için veren Cimutavahana! O şimdi ölü ve zaman artık benim ateşe girme zamanımdır. Günah ağacının meyvesi herzaman tatlı olur!" Garuda'nın bu düşüncelerle aklı başından gittiği sırada Cimutavahana ailesine bakarak, takatsiz kalmış bedeniyle yere düşüp ölmüş.

Anne ve baba acı ile ağlaşırlarken Şankhaçhuda da dikkatsizliğinden dolayı kendini suçlayıp durmuş. Fakat Cimutavahana'nın karısı Malayavati, yüzünü göğe doğru çevirmiş ve kendisini daha önce sunduğu lütfuyla sevindirmiş olan tanrıça Ambika'ya[30] gözyaşlanyla dolu bir sesle yeniden yakarmış: "Ey tanrıça Gauri, sen o zaman bana bütün Vidyadhara kralların dan üstün bir hükümdan koca olarak vereceğini söylemiştin, şimdi sözünden niçin dönüyorsun?" O böyle deyince, Gauri ortaya çıkmış ve "kızım ben sana yalan söylemedim" demiş ve hemen testisindeki yaşam suyuyla Cimutavahana'yı ıslatmış. Bu, müthiş kahramanın eskisi gibi görkemli, yarasız beresiz ayağa kalkmasını sağlamış.

Doğrulmuş ve tanrıçanın ayaklarına kapanmış, sonra hepsi aynı şeyi yapmış ve tanrıça ona demiş ki: "Evladım, bedenini feda edişinden çok hoşlandım, şimdi seni kendi ellerimle yağlıyor[31] ve bütün Vidyadharalara hükümdar yapıyorum, bu görevin bir kalpa[32] sürsün." Bu sözlerle Gauri, testisindeki suyla Cimutavahana'yı ıslatmış, kendisine tapınıldıktan sonra görünmez olmuş. Bunun üzerine o anda gökten çiçek yağmuru başlamış, gökten tanrıların neşeyle çaldıkları davulların sesleri işitilmiş.

Garuda, diz çöküp Cimutavahana'ya şöyle demiş: "Hükümdarım, siz benzersiz bir kahraman, müthiş cömert bir insan olarak bu olağanüstü işi yaptınız; üç

---

30 Şiva'nın karısı Parvati'nin bir adı.
31 Bir kimse hükümdar olacağı zaman özel yağlarla yağlanırdı.
32 Tanrı Brahma'nın bir günü ve gecesi, yani 8.640.000.000 insan yılı.

dünyada da hayretle karşılanan ve Brahma'nın yumurtasının duvarlarında yazılan bir işti bu; sizi çok beğendim. Lütfen bana emredin, istediğiniz bir şeyi yerine getireyim." Garuda böyle deyince, cesur yürekli kahraman konuşmuş: "Bir daha asla yılanları yeme, daha önce yemiş olduğun ve sadece kemikleri kalmış olan yılanların hepsi de yaşama geri dönsün." Bunun üzerine Garuda "tamam, bugünden itibaren bir daha asla yılan yemeyeceğim, tanrı esirgesin! Daha önce yediğim yılanlar da yaşama geri dönsünler" demiş.

Sonra daha önce yenip de sadece kemikleri kalmış olan yılanlar, yarasız beresiz yaşama geri dönmüşler. Derken tanrılar, yılanlar ve ermişler neşeyle bir araya toplanmışlar ve Malaya dağının şanı üç dünyada da duyulmuş. Bütün Vidyadhara kralları Gauri'nin bu lütfunu ve Cimutavahana'nın garip öyküsünü işitmişler ve hemen gelip onun önünde diz çökmüşler. Garuda gittikten sonra onlar onu Himalaya dağlarına götürmüşler. Yanında mutlu akrabaları, dostları varmış. Soylu hükümdarın taç giyme töreni bizzat tanrıça Gauri tarafından yapılmış. Orada Cimutavahana, annesi, babası, Mitravasu, Malayavati ve evine gidip dönmüş olan Şankhaçhuda ile birlikte Vidyadhara kralı olmanın onuruyla ve kahraman işlerinin sağladığı zenginlikle mutlu ve uzun yaşamış.

Bu soylu ve ilginç öyküyü anlatan Vetala, kral Trivikramasena'ya başka bir soru daha yöneltmiş: "Söyle bana, bu ikisinden yani Şankhaçhuda ve Ci-

mutavahana'dan hangisi cesaret yönünden daha üstündür? Daha önceki uyarılarımı unutma." Kral, Vetala'nın bu sorusunu duyunca sessizliğini bozmuş, lanetten korkusundan yumuşakça yanıtlamış: "Cimutavahana'nın bu davranışı hiç de şaşırtıcı değildir, çünkü o bu erdemi birçok bedenlenmeden sonra elde etmiş; fakat Şankhaçhuda'nın davranışı gerçekten övgüye değerdir, çünkü ölümden kurtulmuş olduğu halde ve düşmanı Garuda, kendisine başka bir kurban bulduğu halde o geldi ve ısrarla kendi bedenini ona sundu."

Vetala bu yanıtı alınca, kralın omuzundan ayrılmış ve yeniden kendi yerine gitmiş, kral da tekrar onu almak için peşinden gitmiş. Cesur kral Trivikramasena bir kez daha şimşapa ağacına yaklaşıp, oradan Vetala'yı alıp omuzuna yerleştirmiş. Yola çıktıklarında Vetala omuzuna tünemiş ve konuşmaya başlamış: "Dinle kral, yorgunluğunu gidermek için sana şu öyküyü anlatayım."

HORTLAĞIN ON YEDİNCİ ÖYKÜSÜ

Güzel Unmadini

Ganj nehri kenarında Kanakapura adında bir kent varmış; burasının sınırları erdemle çizilmişmiş ve kötü ruh Kali'nin oraya girmesi olanaksızmış. Orada Yaşodhana adında bir kral yaşarmış. O, tıpkı kayalık bir sahil gibi, yeryüzünü kötülük denizinden korurmuş. Herkesi memnun eden bu kralın kahramanlığı, güneş ve ayın toplamı kadar parlakmış; ülke toprakları hiç azalmazmış. Komşusuna saldırma konusunda hünersiz ama Şastraları[33] anlama konusunda hünerli imiş. Suç işlemekte zavallı, hazine ve askeri güçlerde ise atakmış. Halkı onun günahtan uzak, sadece onursal konularda hırslı, başkalarının kadınlarına bakmayan, cesareti bütün, cömert ve sevgi dolu biri olduğunu söyler dururmuş.

---

33 Dinsel ve bilimsel bilgiler. Vedalara ek olarak yazıldığı düşünülen, sayısı 14 veya 18 olarak belirtilen bilgiler.

Bu ülkenin başkentinde büyük bir tüccar varmış. Onun Unmadini adında, bekar bir kızı varmış. Ona bakan herkes, güzelliğinden çarpılıp deliye dönermiş. Aşk Tanrısı'nın kendisi bile onun güzelliğinden sersemlermiş. Bu kız büyüyüp erişkin olduğunda, politik davranmayı seven tüccar babası, kral Yaşodhana'ya gitmiş ve ona demiş ki: "Kralım, evlilik çağına gelmiş üç dünyanın incisi güzel bir kızım var; size danışmadan onu kimseye vermeye kıyamıyorum. Zira dünyadaki bütün mücevherler Efendimize aittirler; lütfen bana onu kabul ya da reddetme inceliğini gösteriniz."

Kral bunu duyduğu zaman, gereken inceliği göstererek, danışman brahmanlarını kızın uygun olup olmadığını anlamaları için göndermiş. Brahmanlar gitmişler ve kızın muhteşem güzelliğine hayran kalıp tedirgin olmuşlar; şaşkınlıktan kurtulup kendilerine geldiklerinde şöyle düşünmüşler: "Eğer kral bu kızı alırsa krallık çöker; çünkü bu kızı gördüğünde kral akıl dengesini yitirir ve krallığıyla ilgilenemez. O nedenle krala, kızın iyi belirtiler taşıdığını söylemeyelim." Bu şekilde aralarında karar verdikten sonra krala gitmişler ve ona yalandan "kızın kötü belirtileri var" demişler. Kral buna uyarak, tüccarın kızını eş olarak almamış.

Daha sonra Unmadini, kralın emirleriyle tüccar babası tarafından, Baladhara isimli ordu komutanına verilmiş. Kız kocasıyla evinde mutlu yaşamış, yalnız kralın kendisinde uğursuz belirtiler gördüğünden dolayı almadığını düşünüp, kendisini onuru kırılmış hissetmiş.

Zaman geçmiş, uzun sivri dişli yaseminler kalın

nilüfer çiçeklerini bozarak ortaya çıktığında, bahar aslanı kış filini öldürerek gelmiş. Salkım salkım çiçekler yelesi, mango tomurcukları pençesi, ormanda oynaşıp duruyormuş. İşte bu mevsimde kral yaşodhana bir filin üstüne binmiş ve kendi kasabasının bahar bayramını izlemeye gitmiş. Derken uyarıcı bir davul sesi işitilmiş ve tüm kadınlar kendilerini göstermek üzere dışarı çağrılmışlar.

Unmadini bu çağrıyı işittiğinde, kendisini reddederek küçük düşüren kraldan öc alacağını düşünerek, hemen kendi evinin terasından kendisini göstermiş. Kral, Ateş Tanrısı'nın fırlattığı bir alev gibi görünen, baharın kışkırttığı ve Malaya dağlarından gelen bir rüzgar gibi yüzüne çarpan güzelliği gördüğünde tam anlamıyla şok olmuş. Kama'nın zafer oklarından biri kalbini delmiş gibi yüreğinde bir sızı hissetmiş ve onun güzelliğine bakarken birden bayılıvermiş. Hizmetçiler onu ayıltmaya çalışmışlar; saraya geri döndüklerinde, kızın bir süre önce kendisine eş olarak sunulan fakat kendisinin reddetmiş olduğu kız olduğunu öğrenmiş. Kral, kendisine kızın kötü belirtiler taşıdığını söyleyen adamlarını ülkesinden kovmuş ve gece gündüz kızı düşünüp kendi kendine şöyle söylemiş: "Aah! Şu Ay ne kadar budala ve utanmaz! Onun tertemiz yüzü buradayken o doğmaya devam ediyor; dünyanın gözlerine bir ziyafet!" Böyle düşünerek aşk ateşiyle yanmış tutuşmuş ve günden güne erimiş gitmiş. Utandığı için kimseye kederinin nedenini söyleyememiş ama kendisine ne olduğunu soran güvenilir hizmetçilerine sonunda anlatmış. Onlar krala demişler ki: "Niçin kendinizi üzüyorsunuz?

O sizin emirlerinize tabidir, neden onu kendinize alıvermiyorsunuz?" Ancak erdemli hükümdar onların bu önerilerini dinlememiş.

Derken ordu komutanı Baladhara haberi duymuş ve candan bağlı olduğu krala gelip kendini onun ayaklarına fırlatarak şu ricada bulunmuş: "Kralım, bu kadını başkasının karısı olarak değil, kendi cariyeniz olarak görünüz, lütfen karımı kabul buyurunuz. Ya da onu tapınakta bırakayım, sonra da sizin onu almanızda bir sakınca kalmamış olur, ha kralım?" Ordu komutanı krala böyle ısrar edince kral ona öfkeyle şu karşılığı vermiş: "Bir kral olarak ben böyle erdemsiz bir işi nasıl yaparım? Eğer ben doğruluk yolundan ayrılırsam, kim kendi işine sadık kalır? Ve bana bağlı olmanla birlikte sen, nasıl böyle gelecek yaşamında büyük felakete yol açacak anlık bir zevki bana önerebiliyorsun? Sen yasal karını bıraksan bile ben bu suçu işleyemem, benim durumumdaki biri böyle etik bir hatayı nasıl yapar? Benim için en iyi yol ölümdür." Bu sözlerle kral, ordu komutanının önerisini geri çevirmiş, çünkü soylu insanlar, erdem yolundan ayrıldıkları anda yaşamlarını kaybederler. Aynı şekilde yiğit kral, yurttaşlarının ve toplanmış olan tüm ülke halkının yalvarışlarını da dinlememiş.

Böylece kralın bedeni kara sevdanın ateşine yenik düşmüş ve geriye adından ve şanından başka birşey kalmamış. Öte yandan ordu komutanı da kralın öldüğü düşüncesine daha fazla dayanamamış ve kendini onun cenaze ateşine atmış; zira sadık izdeşlerin davranışları anlaşılmazdır.

Kral Trivikramasena'nın omuzunda oturmakta olan Vetala, bu müthiş öyküyü bitirince, yine krala sormuş: "Şimdi söyle bana kral, bağlılıkta bu ikisinden hangisi daha üstündür; general mi yoksa kral mı? Daha önce söylediğimin geçerli olduğunu da unutma!" Vetala böyle söyleyince kral sessizliğini bozmuş ve ona yanıt vermiş: "Bu ikisinden sadakatte üstün olan kraldır." Vetala sitem etmiş: "Fakat kral, generali niçin üstün görmüyorsun söyler misin? O iyice alıştığı kanını, bütün büyüleyiciliğine rağmen sevgisinden özveride bulunarak krala sundu; kral ölünce de kendini onunla birlikte yaktı; kral ise, hakkında hiçbir şey bilmediği kanını geri çevirdi."

Vetala böyle söyleyince kral gülmüş ve şöyle demiş: "Şunu kabul etmek gerekir ki, iyi aileden gelen ordu komutanı, efendisi uğruna davranmaktan başka bir şey yapmamıştır. Çünkü hizmetçiler efendilerine, yaşamlarını vermek uğruna bağlıdırlar. Krallar ise kibirle şişmişlerdir, filler gibi kontrolsüzdürler ve zevk bağlılığı karşısında ahlak bağlarını koparırlar. Kendilerinden emindirler; kral olduklarında başlarından aşağı dökülen kutsama suları, adeta akıllarını da başlarından alır gider. Krallık şemsiyesi onları güneş ışınlarından korur gibi gerçeğin ışıklarından korur ve rahatlık rüzgarının çarptığı gözleri doğru yolu seçemez. Nahuşa ve benzerleri gibi krallar, tüm dünyayı bile ele geçirseler, akılları Mara tarafından çelindiği için, felakete doğru sürüklenirler. Ancak bu kral, şemsiyesi tüm dünyanın üzerinde olduğu halde, şans tanrıçası gibi dönüveren Unmadini karşısında kendisini kaybetmedi; sonradan yanlış yaptığını an-

ladığında da yaşamına bütünüyle son verdi. Bu yüzden ikisinden kendine daha hakim olarak onu görüyorum."

Vetala kralın bu açıklamasını duyunca, görünmez gücüyle kralın omuzundan kaybolmuş ve kendi yerine dönmüş. Kral çabucak onu izlemiş ve yine yakalamış; çünkü büyük insanlar, zor bile olsa, başladıkları işi yarım bırakmazlar.

Kral Trivikramasena aynı gece, ateşten dilleriyle et yiyen şeytanlar gibi olan cenaze ateşlerinin dolu olduğu mezarlıktaki şimşapa ağacına geri dönmüş.

Orada umulmadık bir şekilde, ağaçta asılı birbirine benzeyen birçok ceset görmüş ve her birinin içinde bir Vetala bulunuyormuş. Kral kendi kendine söylenmiş: "Bunun anlamı nedir? Bu aldatıcı Vetala, vakit kaybettirmek için şimdi de bunu mu yapıyor? Şimdi şu cesetlerden hangisini alacağımı bilemiyorum ki? Eğer bu gece işimi tamamlamadan geçerse kendimi ateşe atacağım; bu utancı daha fazla taşıyamam." Ancak, kralın kararlılığını gören Vetala, onun cesaretinden hoşlanarak bu hilesini gidermiş. Kral ağaçta sadece tek bir ceset kaldığını görünce, onu almış, omuzuna koymuş ve bir kez daha yola çıkmış. Zorlukla yürürken Vetala tekrar konuşmuş: "Kral, dayanıklılığın korkunç! Öyleyse sana bir öykü daha anlatayım."

HORTLAĞIN ON SEKİZİNCİ ÖYKÜSÜ

Kumarbaz Brahman

Bhogavati ve Amaravati'den daha önemsiz, Uccayini adında bir kent varmış. Burası, uzun ve yorucu çileciliklerden sonra olağanüstü güzellikteki Gauri'yi elde etmiş olan tanrı Şiva'nın, oturmak için uygun bulduğu bir yer imiş. Burada, seviyeli olmak üzere birçok zevk varmış; bu kentteki hanımlar çok dürüstmüş, eğrilik sadece kaşlarında, döneklik yalnızca gözbebeklerinde imiş. Karanlık, yalnız geceleri olurmuş; yalan, sadece şairlerin soyut mısralarında; çılgınlık da sadece fillerde olurmuş. Soğukluk ise tehlikeli durumlarda, sandal ağacının özsuyunda ve ayda bulunurmuş.

Bu kentte, Devasvamin adında bilgili bir brahman yaşarmış. Sunduğu birçok kurban ile büyük zen-

---

34 Alaka, tanrı Kuvera'nın Himalaya dağlarının doruklarında yer alan şehridir. Kuvera zenginliğiyle ünlüdür.

ginlik elde etmiş ve Çandraprabha adındaki kral tarafından da ödüllendirilmiş. Zamanla bu brahmanın Çandrasvamin adında bir oğlu olmuş. Bu çocuk büyüdüğü zaman, ne kadar eğitim görse de, sadece zarla oynanan kumar oyununa ilgi duymuş. Birgün, bu brahmanın oğlu, yani Çandrasvamin, kumar oynamak için büyük bir kumarhaneden içeri girmiş. Kumarhanede gözleri felfecir okuyan insanlar zar atıyorlarmış. Salon, kavga eden kumarcıların sesleriyle çınlıyormuş ve şöyle diyorlarmış: "Benim servetini alamayacağım kimse yoktur! Alaka'nın[34] efendisi Kuvera'yı bile üterim ben." Oğlan içeri girip kumarbazlarla zar atmaya başlamış, her şeyini, elbiselerini ve ödünç aldığı paraları da kaybetmiş. Biriken borcunu ödeyeceğini söylemiş ama ödeyemeyince kumarhanenin sahibi tarafından bir güzel sopa yemiş. Her yerine sopalarla vurulmuş olan brahmanın oğlu, taş gibi hareketsiz kalakalmış; görünüşü ölü gibi imiş.

Bu durumda iki üç gün kaldıktan sonra, kumarhanenin sahibi öfkelenerek, salondaki kaşarlanmış kumarbazlara şöyle söylemiş: "Bu herif taş kesilmiş numarasına yatıyor, bu pisliği götürüp bir kuyuya atın, size para veririm."

Kumanhaneci böyle deyince kumarbazlar Çandrasvamin'i uzak bir ormana götürüp bir kuyu aramaya başlamışlar. yaşlı bir kumarbaz diğerlerine demiş ki: "Bu herif zaten ölü sayılır, onu şimdi bir kuyuya atmanın ne alemi var? Onu buraya bırakalım ve onu kuyuya attığımızı söyleyelim." Hepsi bu öneriyi kabul etmiş ve söylediği gibi yapmışlar.

Kumarbazlar Çandrasvamin'i orada bırakıp kendi yollarına gitmişler. Oğlan ayağa kalkmış ve yakınlarda bulunan boş bir Şiva tapınağına girmiş. Biraz gücünü toplamış ve kederle şöyle düşünmüş: "Off! Kendime fazla güvendim ve kumarbazların hileleriyle soyuldum, şimdi böyle çıplak, sopayla dövülmüş ve kir toz içinde nereye gideyim? Eğer beni görürlerse babam, akrabalarım ve dostlarım ne der? İyisi mi şimdi burada kalayım, gece olunca gider, kendime yiyecek birşeyler ararım." O böyle aç ve çıplak bunlan düşünürken, güneş ısısını azaltmış ve dağın arkasından batmış.

O sırada oraya, vücudu külle sıvanmış, saçlan keçeleşmiş ve elinde üç uçlu mızrağıyla tanrı Şiva'ya benzeyen bir Paşupata[35] çilecisi gelmiş. Çandrasvamin'i görünce ona demiş ki: "Kimsin sen?" Bunun üzerine Çandrasvamin.onun önünde eğilmiş ve ona başından geçenleri anlatmış. Çileci ona şöyle söylemiş: "Sen benim çile yerime gelmiş davetsiz bir konuksun, açlıktan bitip tükenmişsin. Hele şimdi kalk, yıkan ve benim dilenerek kazandığım yiyeceklerden biraz ye." Çileci böyle deyince Çandrasvamin karşılık vermiş: "Saygıdeğer efendim, ben bir brahmanım, nasıl olur da sizin sadakalarınızdan yerim?"

Sihir gücüne sahip olan konuksever çileci, bu söz üzerine kulübesine girmiş ve istediği an ortaya çıkan Hüner'ini beyniyle çağırmış. Hüner ortaya çıkmış ve "senin için ne yapabilirim?" demiş. Ermiş ona şu emri

---

35 Sözcük, "Hayvanların Efendisi" anlamına gelen Paşupati'den türemedir. Burada Şivacı bir çileciye işaret ediyor

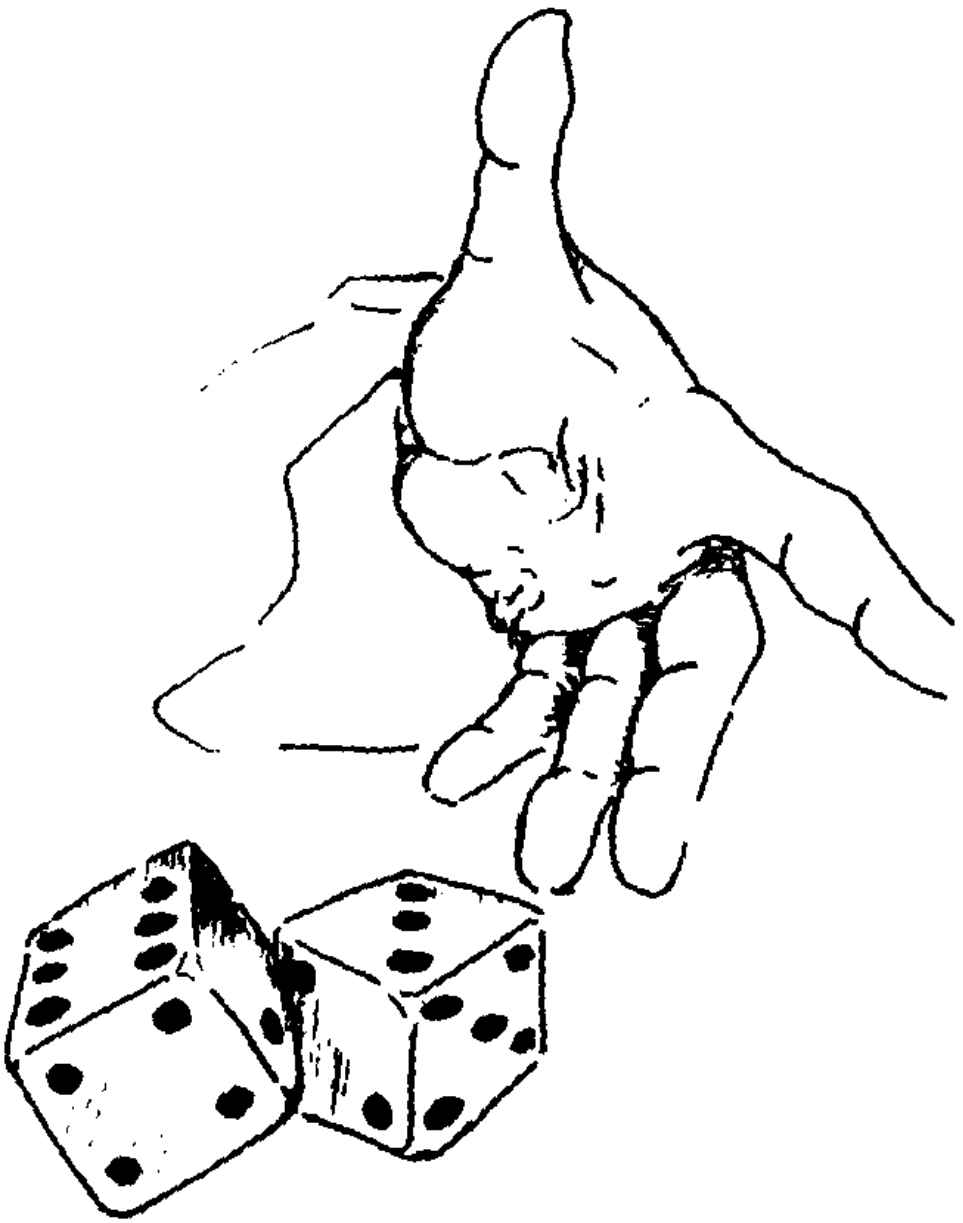
vermiş: "Misafirim için eğlence düzenle!" Hüner "emredersiniz" demiş. Çandrasvamin, önünde altın bir şehir görmüş; şehrin bir bahçesi, bahçesinde de kadın hizmetçiler varmış. Kadınlar şehirden çıkıp, şaşkın haldeki Çandrasvamin'e yaklaşmışlar ve ona demişler ki: "Kalkın efendimiz, gelin, yemek yiyin ve yorgunluğunuzu giderin." Sonra onu içeri almışlar, yıkamışlar ve yağlamışlar; üzerine görkemli giysiler vermişler ve onu bir başka büyüleyici eve götürmüşler. Orada, onların başı gibi duran genç ve her yönüyle güzel bir bayan görmüş; sanki yaratıcı, neler yapabildiğini merak edip de yaratmış. Kadın onu karşılamak için doğrulmuş ve onu oturduğu tahtın yanına yerleştirmiş. Oğlan, onun göksel yemeğine ortak olmuş ve beş çeşit meyveyle süslenmiş tabaklardan meyveler yemiş.

Ertesi sabah uyandığında sadece Şiva tapınağının durduğunu görmüş, şehirden, göksel kadından ve hizmetçilerden eser yokmuş. Sonra çileci kulübeden çıkmış ve gülümseyerek gece iyi eğlenip eğlenmediğini sormuş. Çandrasvamin ümitsizlikle şöyle konuşmuş: "Saygıdeğer efendim, lütfunuzla geceyi yeterli ölçüde mutlu geçirdim; ama şimdi o göksel kız olmadan yaşamam çok zor." Bunu işiten müşfik çileci gülmüş ve şöyle demiş: "Burada kal; bu gece de aynı şeyleri yaşayacaksın." Çileci böyle söyleyince Çandrasvamin kabul etmiş ve ermişin lütfuyla her gece aynı eğlence ortaya çıkmış ve o da aynı biçimde eğlenmesini sürdürmüş.

Sonunda oğlan bunun sihir gücüyle olduğunu

anlamış ve birgün güçlü çileciye şöyle dil dökmeye başlamış: "Saygıdeğer efendim, eğer bana gerçekten acıyorsanız, gücü bu kadar büyük olan şu Hüner'i bana da kazandırınız." O böyle ısrar edince çileci ona demiş ki: "Sen bu Hüner'i kazanamazsın; çünkü bu ancak su altında kazanılabilir. Aday suyun altında dualar okur, Hüner onu şaşırtmak için hayaller yaratır öyle ki aday başarılı olamaz. Orada kendini yeniden doğmuş görürsün, sonra çocuk, sonra genç, sonra adam olup evlenirsin ve sonra birgün oğlun oldu sanırsın. Orada yanlış hayallerin etkisiyle bir kimseyi düşman, bir kimseyi dost sanırsın. Bu doğumu ve Hüner'i kazanmak için sihir ayini yaptığını hatırlamazsın. Ancak her kim, yirmi dört yıl yaşadığını sanır, hocasının hüneriyle bilincine kavuşur, güçlü bir ruhla gerçek yaşamını hatırlar ve bütün zanlarının hayalin etkisi olduğunu anlar, işte o kişi onun etkisiyle ateşe bile girse, Hüner'i kazanır ve suyun içinden çıkarak gerçek yaşama döner. Eğer hüner, uygun olmayan bir kişiye verilmek istenmişse ve o öğrenci bu Hüner'i kazanamamışsa, o zaman hoca da Hüner'i kaybeder. Hüner bende olduğu sürece sen isteklerine kavuşuyorsun, niçin bunu kazanmakta ısrar ediyorsun ki? Bak, bu gücü ben kaybetmediğim sürece sen de eğlenceni kaybetmezsin."

Çileci istediği kadar konuşsun, Çandrasvamin ona demiş ki: "İstenilen herşeyi yapacak gücüm var, sen hiç endişelenme." Çileci Hüner'i ona vermeyi kabul etmiş. İyi kişi yalvaran insanların isteklerini geri çevirebilir mi? Paşupata çilecisi nehir kenarına gitmiş ve ona demiş ki: "Evlat, bu büyüyü yaparken şu al-

datmaya dikkat et: Ben sihir gücümle senin bilincine kavuşmanı sağlayacağım ve sen kendi hayalinde gördüğün ateşe girmelisin. Ben sana yardımcı olmak için nehir kenarında kalacağım." Saf bir kişi olan çilecilerin prensi, ağzını suyla çalkalayıp, saflaşmış olan Çandrasvamin'e büyü işlemini yeteri kadar anlatmış.

Derken Çandrasvamin hocasının önünde yerlere keder eğilip, gözüpek bir şekilde nehre dalmış; hocası kıyıda beklemeyi sürdürmüş. Oğlan, suyun altında büyüleri tekrarlarken, hayal gücüyle yanıltılmış ve tüm doğumunu unutmuş. Kendini başka bir kasabada yeniden doğmuş olarak görmeye başlamış. Bir brahmanın oğluymuş ve yavaş yavaş büyümüş. Hayalinde kendine brahman ipi takılmış, gerekli metinleri ezberlemiş ve bir kadınla evlenmiş, acı tatlı yanlarıyla evlilik yaşamını sürdürmüş; sonra bir oğlu olmuş; bu kasabada çeşitli işlerle yaşamaya devam etmiş, oğluna sevgiyle köle olmuş, karısına bağlanmış, ebeveynlerine ve akrabalarına düşkün olarak yaşamış durmuş.

O böyle gerçek yaşamından daha gerçek bir yaşammış gibi hayalden yaşarken, hocası olan çileci, uygun zamanda yapılması gereken uyandırıcı büyüyü uygulamaya sokmuş. Oğlan aniden uyanmış, kendisini ve çileciyi hatırlamış ve sihir yoluyla sözde olan olayların farkına varmış; ateşe girmek isteği duymuş, çünkü bu amacına ulaşmak için gerekliymiş. Ama ne var ki çevresini, onu önlemek için yaşlılar, dostları, akrabaları ve brahman rahipler sarmış. Onlar

onu caydırmak için her yolu deniyorlarmış; o ise göksel zevkleri kazanmak isteğiyle, akrabalarıyla birlikte bir cenaze ateşinin hazırlandığı nehir kenarına gitmiş. Orada yaşlı anne ve babasını, kederden ölmek üzere olan karısını ve ağlaşan küçük çocuklarını görmüş; şaşkına dönüp kendi kendine şöyle konuşmuş: "Eğer ateşe girersem akrabalarım ölecekler, ben ise hocamın verdiği söz gerçek mi değil mi bilmiyorum. O halde ateşe girsem mi yoksa girmesem mi? Ama hocamın sözleri yalan olamaz çünkü şu ana kadar söylediği herşey yerine geldi. Öyleyse memnuniyetle ateşe gireyim." Brahman Çandrasvamin bu düşünceleri aklından geçirdikten sonra ateşe girmiş.

Şaşkınlıkla ateşin kar kadar soğuk olduğunu hissetmiş. Hayal sona erdiğinden nehirden çıkmış. Kıyıda hocasını görmüş, onun ayaklarına kapanmış. Hocası sorduğunda ona bütün deneyimlerini ve en sondaki soğuk ateş hissini anlatmış. Hocası ona demiş ki: "Evlat, korkarım bu büyü sırasında bir hata yaptın, yoksa ateş niçin sana soğuk gelsin? Bu Hüner'i kazanırken böyle bir şey olmaması gerekirdi."

Çandrasvamin hocasının bu uyarısını şöyle yanıtladı: "Efendim, ben bir hata yapmadığımdan eminim."

Bunun üzerine hoca, kesinlikle anlamak için Hüner'i beyin gücüyle çağırmış, fakat o, ne ona gelmiş ne de öğrencisine! Böylece her ikisi de Hüner'i kaybetmiş olmuş ve oradan üzgün ayrılmışlar.

Bu öyküyü anlatan Vetala, önceki uyarısını yaparak kral Trivikramasena'ya bir soru daha sormuş: "Kral, benim şüphemi gider, neden emredildiği gibi yapıldığı halde her ikisi de Hüner'den oldu?" Cesur kral, Vetala'nın bu sorusuna şu yanıtı vermiş: "Büyünün efendisi, vaktimi boşa harcadığını biliyorum, gene de sana yanıt vereceğim. Kişi, güç bir töreni doğru uygulasa da, aklı sağlam, cesareti tam ve tereddütü sıfır olmadıkça başarıya ulaşamaz. Bu işte ise ruhsuz genç brahman tereddüt etti, hocası yardım ettiği halde büyü tutmadı ve hoca da büyü üzerindeki yeteneğini kaybetti çünkü onu, layık olmayan bir kişiye öğretmeye kalkıştı."

Kral bunu deyince, güçlü Vetala yine omuzundan kayboImuş ve kendi yerine gitmiş, tabii kral da onu geri almak için peşinden gitmiş. Kral onu şimşapa ağacından indirip omuzuna koymuş ve yola çıkmış. Vetala yine konuşup şöyle demiş: "Dinle kral, sana çok güzel bir öykü anlatacağım."

HORTLAĞIN ON DOKUZUNCU ÖYKÜSÜ

Hangisi Baba?

Vakrolaka adında, tanrıların şehrine eşdeğerde bir şehir varmış; orada Suryaprabha adında, İndra gibi güçlü bir kral yaşarmış. O, tıpkı tanrı Vishnu gibi, yeryüzünü kurtarmış ve uzun süre kolunda taşımış, her zaman yük taşımaya elverişli bedeniyle bütün insanları sevindirmiş.[36] Bu kralın ülkesinde insanlar ancak gözlerine duman kaçtıklarında ağlarlarmış; karasevdaya düşmüş yaşayan ölüler hariç, hiç ölümden sözedilmezmiş. Bekçilerin ellerinde saf altından sopalar bulunurmuş. Kral her yönüyle zengin bir insanmış, lakin tek bir kederi varmış; o da bir çok karısı olduğu halde hiç oğlunun olmaması imiş.

Bu sırada, Tamralipti kentinde Dhanapala adında zengin mi zengin bir tüccar yaşamaktaymış. Onun

---

36 Vishnu'nun domuz biçimli bedenlenişi kastediliyor

Dhanavati adında bir kızı varmış; bu kızın güzelliği, bir lanet sonucu yeryüzüne gönderilmiş bir Vidyadhari[37] gibi imiş. Kız erişkin bir kadın olduğunda tüccar ölmüş; kral korumadığı için, akrabaları da onun malına mülküne elkoymuşlar.

Tüccarın Hiranyavati adlı karısı, özenle sakladığı kendi mücevher ve takılarını alarak, gece başlarken kızı Dhanavati ile birlikte kocasının akrabalarından uzaklaşmak için kaçmış. Dışarda gecenin karanlığı, içinde ise keder karanlığı, elinden tuttuğu kızıyla kasabanın dışına çıkmış. Koyu karanlıkta giderken, şans eseri, kazığa çakılmış bir hırsıza omuzuyla çarpmış. Adam henüz ölmemişmiş ve çarpmanın etkisiyle acısı depreşmiş, bağırmış: "Ah! yaralarıma tuz süren kim?" Tüccarın karısı seslenmiş: "Kimsin sen?" Adam yanıt vermiş: "Ben yakalanıp kazığa geçirilmiş bir hırsızım; kazığa geçirildim ama henüz son nefesimi vermedim; kötü insan benim gibi olur. Peki siz sayın bayan, siz kimsiniz ve böyle nereye gidiyorsunuz?" Tüccarın karısı olanı biteni ona anlatmaya başlamış; o arada doğu yönünden ortaya çıkan ay onun güzel yüzünü aydınlatıyormuş.

Bütün her yer aydınlandığı zaman hırsız, tüccarın kızı Dhanavati'yi görmüş ve annesine demişki: "Benim senden bir ricam var; sana bin altın veririm; gel şu kızını bana ver." Kadın gülmüş ve demiş ki: "Ondan ne istiyorsun?" Hırsız yanıtlamış: "Şu anda ölmek üzereyim ve benim hiç oğlum yok; biliyorsun oğulsuz kişi mutluluk dünyalarını kazanamaz. Eğer

---

37 Vidyadhara'nın dişisidir. Bkz. Sözlük.

önerimi kabul edersen, benim bu kızdan olacak oğlum benim soyumu sürdürmüş olacak; işte isteme nedenim budur, tabii eğer kabul edersen." Tüccarın dul karısı bunu işittikten sonra bu teklifi aç gözlülükle kabul etmiş. Gidip bir yerden su getirmiş ve onu hırsızın eline dökmüş ve "kızımı sana veriyorum" demiş.

Hırsız kızla işini bitirdikten sonra, tüccarın dul karısına şöyle söylemiş: "Git ve şu banyan ağacının dibini kaz, orada bulacağın altını al; ben öldüğüm zaman cesedimi yakıp uygun törenleri yerine getir, kemiklerimi de kutsal bir suya at, sonra kızınla birlikte Vakrolaka şehrine git. Orada, kral Suryaprabha yönetimindeki halk mutlu yaşıyor; siz de orada kederden, tasadan uzak, kimsenin zulmüne uğramadan istediğiniz gibi yaşarsınız." Bunu söyleyen hırsız, kadının getirdiği son yudum suyu da içtikten sonra, çakılı olduğu kazıkta yaşama veda etmiş.

Tüccarın dul karısı gidip banyan ağacının dibindeki altınları almış ve kızıyla birlikte kocasının bir arkadaşının evine gitmiş. Kadın oradayken hırsızın cesedini yaktırtmış ve kemiklerini kutsal bir suya atmış; diğer seramonileri de yerine getirmiş. Ertesi gün gizli hazineyi yanına alıp, kızıyla birlikte yola koyulmuş. Uzun bir yolculuktan sonra Vakrolaka şehrine ulaşmış. Orada Vasudatta isimli bir tüccardan bir ev satın alıp kızı Dhanavati ile birlikte orada yaşamaya başlamış.

O sırada aynı şehirde Vishnusvamin adında bir hoca yaşıyormuş. Onun Manahsvamin adında çok yakışıklı bir brahman öğrencisi varmış. Bu oğlan, her

ne kadar soylu bir aileden gelse ve iyi eğitim görmüş olsa da, gençlik tutkularına kapılmaktan kurtulamamış ve Hamsavali isminde bir hayat kadınına aşık olmuş. Kadın ise beş yüz altın istemekteymiş ve o bu parayı bulamadığından sürekli keder içinde dolaşıyormuş.

Birgün tüccarın kızı Dhanavati, onu sarayının terasından görmüş ve görür görmez de onun yakışıklılığına vurulmuş; kocası olan hırsızın söyledikleri aklına gelmiş ve yanında duran annesine ustalıkla şöyle söylemiş: "Anne, şu genç brahmanın tazeliğine ve güzelliğine bak, ne kadar büyüleyici, sanki yeryüzüne düşen abı hayat yağmuru." Tüccarın dul karısı bunu duyunca, kızının genç brahmana aşık olduğunu düşünmüş ve aklından şunları geçirmiş: "Kızım kocasına nesil vermek için onun emirlerine uyuyor, ama şunu buraya çağırmanın ne zararı olur ki?" Bu düşüncelerden sonra, güvenilir bir kadın hizmetçiyi, brahmanı alıp kızına getirmesi için göndermiş.

Hizmetçi kadın gitmiş ve brahmana hanımının isteğini iletmiş; genç ve çapkın brahman ona şöyle söylemiş: "Eğer Hamsavali'yi elde etmem için gereken beşyüz altını bana verirlerse, ben de oraya gider bir gece kalırım." O hizmetçiye böyle deyince hizmetçi gitmiş ve bu isteği tüccarın dul karısına bildirmiş, kadın hemen parayı hizmetçiyle göndermiş. Manahsvamin parayı alınca, hizmetçiyle birlikte dul kadının kızı Dhanavati'nin özel dairesine gitmiş ve tek başına içeri girmiş. Orada, ay ışığına bakan keklik gi-

bi, kendisini bekleyen dünya güzeli kızla buluşmuş ve onu memnun etmiş; geceyi orada geçeirdikten sonra ertesi sabah gizlice oradan ayrılmış.

Tüccarın kızı Dhanavati ondan hamile kalmış ve zamanı gelince bir oğlan doğurmuş; onun iyi işaretler taşıdığı şimdiden görülüyormuş. Kız ve annesi oğlanın doğumuna çok sevinmişler; sonra gece olduğunda tanrı Şiva onlara rüyalarında görünmüş ve şöyle demiş: "Bu çocuğu beşiğiyle birlikte götür ve bin altınla birlikte sabah erkenden kral Suryaprabha'nın kapısına bırak. Bu yolla bütün istekler yerine gelecektir." Tüccarın dul karısı ve kızı, Şiva'dan bu emri aldıktan sonra uyanmışlar ve birbirlerine gördükleri rüyayı anlatmışlar. Tanrı Şiva'ya inandıkları için, çocuğu ve altınları alıp, hepsini kral Suryaprabha'nın sarayının kapısı önüne koymuşlar.

Aynı anda tanrı Şiva, oğul isteğiyle yanıp tutuşan kral Suryaprabha'ya da rüyasında görünmüş ve şu emri vermiş: "Kalk kral, birisi sarayının kapısına güzel bir bebek ve bir parça altın bıraktı, git beşikle birlikte onu al." Şiva krala bunu deyince, kral sabah erkenden uyanmış ve o anda nöbetçiler gelip krala aynı şeyi söylemişler. Kral bizzat kendisi dışarı çıkmış ve sarayın kapısında bir yığın altınla birlikte bir oğlan çocuğu görmüş. Oğlanın uğurlu işaretleri varmış, elleri ve ayakları çizgiyle çizilmiş, şemsiye, bayrak gibi semboller varmış. Kral "Şiva bana layık bir çocuk verdi" demiş ve bebeği kollarına alıp sarayına girmiş. Bir ziyafet düzenleyip sayısız ölçüde zenginlik dağıtmış. Kral Suryaprabha oniki gün boyunca müzik

dinlemiş, dans etmiş ve başka eğlenceler düzenlemiş. Sonra çocuğa Çandraprabha adını koymuş.

Prens Çandraprabha zamanla, hem boyca hem de karakterce gelişmiş ve bu özellikleriyle kendisini büyütenleri sevindirmiş. Nihayet yeryüzünün yükünü taşıyacak düzeye erişmiş; cesaretiyle, cömertliği, bilgisi ve diğer başanlarıyla halkının desteğini almış. Babası Suryaprabha onun bu durumunu görünce onu krallığının başına geçirmiş ve kendisi yaşlı bir adam olduğundan, son görevlerini yapmak üzere Varanasi'ye çekilmiş. Politika yaparak yeryüzünü yönetmek zorunda olan oğlundan ayrılıp, Varanasi'de kendini çileci yaşamına vermiş ve böyle yaşarken de yaşama veda etmiş.

Dindar kral Çandraprabha, babasının ölümünü işittiği zaman ağlamış ve gereken törenleri yaptırttıktan sonra vezirlerine şöyle söylemiş: "Babama borcumu nasıl ödeyebilirim? Doğrusu ona kendi ellerimle birşey yapmak isterdim. Bu kemikleri alacağım ve gerektiği şekilde Ganj nehrine atacağım; sonra Gaya'ya gidip tüm atalar ruhu adına bir cenaze pastası ısmarlayacağım; daha sonra da, ta doğu denizine kadar tüm kutsal sulara hac ziyareti yapacağım." Kral böyle söyleyince vezirler ona demişler ki: "Efendimiz, kralar böyle şeyler yapmazlar, çünkü krallığın birçok zayıf yönü vardır ve bir an için bile başıboş bırakmaya gelmez, o nedenle babanıza borcunuzu başkalarının aracılığıyla ödemelisiniz. Omuzlarınızdaki sorumluluğu bırakıp kutsal suları dolaşmaktan size ne? Daima sıkı korunan krallann, birçok tehlikeler içeren hac

yolculuklarına çıkması doğru değil." Vezirlerinin bu sözlerini işiten kral Çandraprabha onlara yanıt vermiş: "Endişelenmeyin! Babam için yapmak zorundayım! Henüz genç ve kuvvetliyken kutsal suları ziyaret etmeliyim. Ne zaman ne olacağını kim bilir, vücut bir anda yok oluyor. Ben dönene kadar krallığımı siz korumalısınız." Kralın böyle kararlı olduğunu gören vezirler suskun kalmışlar. Kral yolculuk hazırlıklarına başlamış.

Derken, uğurlu bir günde, kral yıkanmış, ateşe sunaklar sunmuş, brahmanlara hediyeler vermiş ve bir çileci kılığına bürünüp, atlar koşulmuş olan bir arabaya binerek hac yolculuğuna başlamış. Derebeyleri, Racputları ve ülkenin diğer yurttaşlarını güçlükle ikna etmiş ve bunların hepsi istemedikleri halde onu sınıra kadar geçirmişler; böylece kral Çandraprabha, ülkesinin işlerini vezinlerine bırakarak, çevresinde özel din adamlarından oluşan bir grupla yola çıkmış. Karşılaştığı değişik kıyafetli insanları ilgiyle izlemiş, değişik diller duymuş ve yolculuğu boyunca ilginç şeylerle karşılaşmış; birçok ülkeler geçtikten sonra Ganj'a varmış. Suyunda oluşturduğu halkaları insanı cennete taşıyan bir merdivene benzeyen nehir suyuna gözlerini dikip bakmış; Himalaya'dan doğan bu suyun Ambika[38] gibi olduğu söylenirmiş ve kökü ta Şiva'nın saçlarına[39] uzanırmış; ona kutlu ermişler ve Ganalar[40] tapınırmış. Kral arabasından inmiş ve nehirde yıkanmış; dinsel gelenek uyarınca Kral Sur-

38 Tanrı Şiva'nın karısı Parvati'nin bir adı.
39 Efsaneye göre Ganj nehri Şiva'nın saçlarından doğar.
40 Tanrı Şiva'nın hizmetçisi olan topluluktur. Ganaların başı Ganeşa'dır.

yaprabha'nın kemiklerini suya atmış.

Hediyeler dağıtıp, Şraddha törenini[41] uyguladıktan sonra arabasına binmiş ve yola çıkmış; bir süre sonra Prayaga şehrine varmış. Kutsal yağın dumanıyla ateşinin birbirine karışmasına benzeyen ve insanların iyiliği için parıltıyla birbirene kavuşan Ganj ve Yamuna nehirlerinin bulunduğu bu yerde, ermişler tarafından kutsanmış. Kral Çandraprabha orada oruç tutup çeşitli dinsel işler yapmış, yıkanmış, sadaka dağıtmış Şraddha töreni düzenlemiş, sonra Varanasi'ye gitmiş. Burada tapınaklar, tepelerinde dalgalanan ipek bayraklarıyla uzaktan, "gelin ve kurtuluşa erişin" der gibiymiş.

Bu şehirde üç gün oruç tutup çeşitli yiyecekler sunarak Şiva'yı tapınmış ve sonra Gaya'ya doğru yola çıkmış. Ormanlarda yolculuğunu sürdürürken gördüğü, meyvelerinin ağırlığıyla yerlere eğilmiş ve üzerinde kuşların tatlı tatlı şarkı söylediği ağaçlar, her adımda onun önünde eğilip dua eden ağaçlar gibi görünüyormuş. Rüzgarlar, orman çiçeklerini eğmekle onu onurlandırmak ister gibiymiş. Böylece ormanlık alanları geçtikten sonra kutsal Gaya tepelerine varmış. Orada brahmanlara pekçok hediyeler sunarak bir şraddha töreni düzenlemiş ve sonra kutsal ormana girmiş. Tam babası için hazırladığı kurban töreni pastasını sunacakken, Gaya kıyısından pastayı almak için üç adet insan eli uzanmış. Bunu gören kral çok şaşırmış ve brahmanlarına sormuş: "Bu da ne demek? Pastayı hangi ele vermem gerekir? Brahmanlar şöyle

41 Ölü akrabalar ardından yapılan seramoniler.

demişler: "Kral, bu demir çivi bulunan el kesin bir hırsızın elidir; şu süzgeç[42] tutan el de bir brahman elidir; şu üçüncüsü de yüzük ve uğurlu işaretlere bakılırsa, bir kralın elidir. Doğrusu biz kekin hangi ele konulacağını ve bunun anlamını bilebilmiş değiliz." Brahmanlar krala bunu söyleyince o da ne karar vereceğini şaşırmış.

Kralın omuzundaki Vetala, bu müthiş öyküyü bitirince, kral Trivikramasena'ya sormuş: "Şimdi kek hangi ele konulmalı? Efendi hazretleri buyursunlar bakalım; ve önceki koşulları unutma."

Hukuku iyi bilen kral Trivikramasena Vetala'dan bunu işitince sessizliğini bozmuş ve yanıt vermiş: "Kutsal kekin hırsızın eline verilmesi gerekir, çürkü Çandraprabha onun, anlaşma sonucu dünyaya getirilmiş oğludur; o diğer ikisinin oğlu değildir. Brahman da kadınla birleşti ama o babası olarak düşünülemez, çünkü kendini para için bir geceliğine sattı. Öte yandan uğruna dinsel törenler yaptığı kral Suryaprabha da babası olarak düşünülebilirdi; çünkü zenginliğini oğlu için kullandı, onu büyüttü. Beşikle birlikte bırakıldığında altınlar da vardı ve bu onun yetişmesi için kral Suryaprabha'ya verilmişti. Doğrusu kral Çandraprabha'nın babası, annesi tarafından eline su dökülen, çocuğun olması için girişimde bulunan ve bu uğurda tüm servetini ortaya koyan hırsızdır. Bu nedenle kutsal kek hırsızın eline konmalıdır; benim

---

42 Soma bitkisini süzmek için, süzgeç kullanılırdı. Bu süzgeci brahmanlar kullandığı için böyle söylüyor.

düşüncem budur."

Kral bunları söyleyince Vetala omuzundan uçmuş ve kendi yerine gitmiş; kral Trivikramasena da yeniden onu almaya gitmiş. Kral, Vetala'yı Şimşapa ağacından indirmiş ve omuzuna koyarak yola çıkmış. yolda yürürken Vetala omuzundan ona seslenmiş: "Kral, bu inatçılığının anlamı nedir? Git, gecenin tadını çıkar; o kötü dilenci için beni taşıman senin için uygun değil. Gene de ısrarla sürdürmek istiyorsan tamam; ama o zaman şu öyküyü dinle bakalım."

HORTLAĞIN YİRMİNCİ ÖYKÜSÜ

Brahman Çocuk

Çitrakuta adında bir şehir varmış. Burada halkın bölünmüş sınıfları, asla kendi sınırlarını aşmazmış. Orada Çandravaloka adında bir kral yaşarmış. O, kralların incisi imiş; ona bağlı insanların gözünde yaşam suyu gibi kıymetli imiş. Bilge kişiler onun yiğitliğine, cömertliğine ve güzelliğine övgüler yağdırırlarmış. Bu genç prensin kalbinde tek bir keder varmış; herşeyi olduğu halde kendine uygun bir karısı yokmuş.

Birgün kral, bu kederini dağıtmak için ata binmiş, adamlarının eşliğinde avlanmak üzere büyük bir ormana gitmiş. Orada, güneş ışınlarıyla karanlık göğü nasıl aralarsa, onun gibi oklarıyla yaban domuzu sürülerini öldürüp yol açmış. Arcuna'dan[43] üstün gücüyle sarı yeleli korkunç aslanları oklarıyla şişleyip

43 Mahabharata Destanı'nın kahramanıdır. Her tür savaş tekniğini bilen, çok güçlü bir savaşçıdır

onları oklardan yataklarında yatırırmış. İndra gibi gücüyle, şimşek gibi gönderdiği okları, dağ gibi Şarabhaların[44] kanatlarını kopartıp yere düşürürmüş. Kral kendini ava öyle kaptırmış ki, tek başına ormanın içlerine girmek sevdasına kapılmış ve atını sertçe topuklayarak o yöne sevketmiş. Bu topuk vuruşundan biraz fazla etkilenen at, kamçı vuruşundan da etkilenerek, rüzgar gibi bir hızla bir anda on yocana[45] yol almış ve kralı şaşkınlık içerisinde bir başka ormana götürüvermiş.

At orada durmuş, yönünü şaşırmış olan kral yorgun argın dolaşmış ve nihayet geniş bir göl bulmuş. Gölün rüzgarla eğilip kalkan çiçekleri, sanki 'gel gel' der gibi, onu çağırıyormuş. Göle yaklaşmış, eyerini çıkartarak atı rahatlatmış, onu yere yatırıp yıkamış ve su vermiş ve sonra bir ağacın gölgesine bağlayarak bir parça ot vermiş. Sonra kendisi yıkanmış, su içmiş ve epeyce rahatlamış; gözlerini gölün çevresindeki hoş manzaralarda gezdirmiş ve gölün bir kenarında, bir aşoka ağacının dibinde bir ermişin muhteşem güzellikteki kızını görmüş; kızın yanında arkadaşı da varmış. Kızın, ağaç kabuğundan bir elbisesi ve çiçeklerden yapılmış kolyeleri onu daha da güzelleştiriyormuş. Saçları çilecilik usulüne göre örülü imiş ve bu zarif yönü ile fazlasıyla göz kamaştırıyormuş. Aşk oklarının menziline girmiş olan kral, kendi kendine konuşmuş: "Bu kim olabilir? Acaba gölde yıkanmaya gelmiş olan Savitri[46] olabilir mi? Yoksa Şi-

44 Ormanda yaşayan, kükreyişiyle bütün canlıları korkutan mitolojik bir canlıdır.
45 Bir yocana yaklaşık onüçbuçuk kilometredir.
46 Bu sözcükle burada "Güneşin Kızı" Savitri kastediliyor olsa gerek.

va'nın kollarından sıvışıp giden ve kendini yeniden çileciliğe veren Gauri mi? Ya da gündüz kaybolduğu halde, kendince söz verip, gündüz kendini gösteren ayın güzel yüzü mü? İyisi mi yaklaşıp öğreneyim" böyle düşünen kral, kıza yaklaşmış.

Onun yaklaştığını gören kız, onun yakışıklılığından şaşkınlaşmış gözleriyle bakarken, örmekte olduğu çiçekleri bırakmış ve kendi kendine konuşmuş: "Böyle bir ormana yolu düşmüş bu adam da kim? O bir Siddha mı, yoksa bir Vidyadhara mı? Doğrusu güzelliği tüm dünyanın gözünü doyurabilir." Bu düşünceler kafasından geçtikten sonra doğrulmuş ve çekingen gözlerle ona bakmış.

Nazik ve hünerli kral ona yaklaşmış ve şöyle söylemiş: "Güzel kız, senden uzaklardan gelmiş ve sana bakmaktan başka bir şey istemeyen bir canı ağırlayıp eğlendirmeni beklemiyorum; fakat çileci yaşamına bağlı olanların bulunduğu yerden buraya nasıl geldiniz?" Kral böyle deyince orada oturmakta olan kızın becerikli hizmetçisi kral ile ilgilenmeye başlamış.

Arzuyla dolan kral, etkileyici bir tonda konuşmuş ve şöyle söylemiş: "Değerli hanımefendi, sizin bu arkadaşınız hangi uğurlu ailenin süsüdür? Onun, kulağa abı hayat gibi gelen adı nedir acaba? Ve çilecilere uygun bir disiplinle, bir çiçek gibi narin bu bedeniyle bu vahşi ortamda neden acı çekiyor?" Kızın arkadaşı kralın bu konuşmasına şöyle yanıt vermiş: "Bu kız, büyük çileci Kanva'nın Menaka'dan doğma kızıdır; o çile yerinde büyümüştür ve adı da Indivaraprabha'dır.

Bu göle babasının izniyle yıkanmak için geldi ve babasının çile yeri de buraya çok uzak bir mesafede değil."

Kız bunları söyleyince kral memnun olmuş, atına binerek, çileci Kanva'nın çile yerine doğru yola koyulmuş; bu arada onunla kızı ile ilgili konuşacaklarını düşünüyormuş. Atını çile yerinin dışında bırakmış; içi, keçeleşmiş saçları, ağaç kabuğundan elbiseleriyle ağaçlara benzeyen çilecilerle dolu çile yerine, alçakgönüllülükle girmiş. Ermiş Kanva, etrafı diğer çilecilerle çevrili halde orada oturuyormuş; bu hali etrafı diğer gezegenlerle çevrili ay gibi imiş. Kral ona yaklaşmış ve ayaklarına kadar eğilip selamlamış. Ermiş onu ağırlayıp yorgunluğunu gidermiş ve vakit kaybetmeden demiş ki: "Oğlum Çandravaloka, sana bir tavsiyede bulunacağım. Biliyorsun ki bu dünyada yaşayan her canlı ölümden korkar. Öyleyse neden sebepsiz yere şu zavallı geyikleri öldürüyorsun? Tanrı silahı korku içindeki canlıları korumak için verdi. O halde sen de düşmanlarını yok edip halkını doğrulukla yönet ve bu geçici yaşamı, tanrının verdiği savaş atlarıyla, savaş filleriyle koru. Yöneticilikten tat al, hediyeler bağışla, ününü tüm dünyaya yay; ama bu zalim ölüm sporunu yapma, bu çirkin avlanma işine bir son ver. Katil, kurban ve atın yanyana olduğu bu zararlı işin kime ne faydası var? Pandu'nun[47] ba-

47 Mahabharata Destanı kahramanları olan beş kardeşin babaları olan Pandu, cinsel birleşmede bulunan iki ceylanı öldürmüştü. Mamafih gerçekte erkek ceylan, canı aşk yapmak istemiş olan ve bu maksatla kılık değiştirmiş olan bir ermiştir. Bu ermiş ona beddua etmiş ve kendisi gibi aşk esnasında öleceğini söylemiş. Bu nedenle Pandu, bir çileci yaşamı benimsemiş ve cinsel zevklerden vazgeçmiş.

şına gelenleri sen duymadın mı?"

Akıllı kral Çandravaloka, ermiş Kanva'nın bu uyarısını memnuniyetle karşılamış ve ona şöyle söylemiş: "Saygıdeğer efendim, bana bir ders verdiniz, bu benim için büyük bir lütuftur. Bundan sonra avlanarak canlıların yüreğine korku salmayacağım." Bunu işiten ermiş dedi ki: "Senin bu kararın beni sevindirdi, şimdi dile benden ne dilersen." Bu anı beklemekte olan kral hemen demiş ki: "Madem benden memnun kaldınız, ındivaraprabha'yı bana veriniz." Kralın bu isteği üzerine ermiş kızını vermeyi kabul etmiş. Kız da o anda zaten yıkanmaktan dönüyormuş. Bu kız çilecinin bir Apsaras'dan[48] olma kızıymış. Çilecilerin kanları, kızı bir güzel süslemişler ve evlilik törenini gerçekleştirmişler. Kral Çandravaloka atına binmiş ve karısını da alıp yola çıkmış; çilecilerin hepsi de, iki gözü iki çeşme, onları çile yerlerinin bitim yerine kadar uğurlamışlar. Kral gün boyu yol almış ve yorgun güneş, dağların arkasından kaybolmuş. Ardından karanlığın menekşe rengi giysisine bürünmüş, aşk taşıyan, ceylan gözlü gece ortaya çıkmış.

O sırada kral, yol üzerinde bir aşvattha ağacına[49] rastlamış. Ağaç bir göl kenarındaymış ve göl, iyi insanların kalbi gibi temizmiş. Burasının sık dallar ve yapraklarla gölgelik ve çimenlik bir yer olduğunu gören kral, geceyi burada geçirmeye karar vermiş. Atından inmiş, ona ot ve su vermiş ve gölün kumlu kıyısına yatırmış; sonra su içip tatlı rüzgarla serinlemiş

---

48 Peri kızı.

49 Bu ağaç altında atlar dinlendiği için bu ismi alıyor. Aşva "at", stha "durmak" demek. Atlar için uygun bir barınak

ve çilecinin kızıyla, ağacın altında bulunan çiçeklerden yapılmış yatağa yatmış. O anda ay ortaya çıkmış, karanlığın örtüsünü sıyırarak, Doğunun kızarmış yüzünü öpmeye başlamış. Göğün her yönü karanlıktan kurtulmuş, ayın ışıkları her yanı öyle bir sarmış kuşatmış ki, kibir kendisine sığınacak bir yer bulamamış. Ayın ışıkları sarmaşıklardan yapılmış barınağın açık yerlerinden sızmış ve bir kandil gibi ağacın dibindeki alanı aydınlatmış.

Ertesi sabah kral yataktan kalkmış, sabah duasından sonra, ordusuna kavuşmak için karısıyla birlikte hazırlanmış. Geceleyin güzel nilüfer çiçeklerinin yanaklarını öpen ay, şimdi parlaklığını yitirmiş, korkudan batı dağının derinliklerine kaçmış gibi duruyormuş. Çünkü güneş, kızgın kırmızı, sanki onu öldürmek ister gibi, ayın uzun parmaklarına kılıcını kaldırmış vuracak gibiymiş. O sırada oraya kapkara bir dev brahman cini çıka gelmiş: Saçları şimşek gibi sarı imiş ve fırtına bulutuna benziyormuş. Kendine bağırsaklardan bir çelenk yapmışmış, boynunda saçlardan oluşan bir ip varmış. Bir insanın beyninden çıkmış eti çiğniyormuş ve kafatasının içindeki kanı içiyormuş Canavar uzun sivri dişlerini dışarı çıkartarak iğrenç bir kahkaha atmış; ağzından öfkeyle ateş kusmuş ve krala şöyle tehdit savurmuş: "Alçak! Şunu bil ki ben Cvalamukha adında bir brahman devim ve bu aşvattha ağacı benim evimdir. Ona tanrılar bile giremezken sen ne cüretle benim evime giriyor ve orada karınla eğleniyorsun. O halde sana hakettiğin cezayı vereceğim. Ey pis herif, senin kalbini çıkarıp yiyeceğim ve kanını da içeceğim!"

Kral bu korkunç tehdidi duyunca, karısının kortuğunu görerek ve canavarın alt edilmez olduğunu bildiğinden alçakgönüllülükle şöyle söylemiş: "Cahillikle size karşı işlediğim suç yüzünden özür dilerim; ben sizin korumanıza sığınmak için evinize girmiş bir misafirim. Size, tıka basa doyabileceğiniz bir insan getirerek yardım edebilirim. Lütfen sakin olun ve öfkelenmeyin." Brahman dev, kralın bu konuşması üzerine sakinleşmiş ve "peki, öyle olsun bakalım" demiş. Sonra şöyle söylemiş: "Eğer şu şartları yerine getirirsen, bu hareketini göz ardı edebilirim. yedi yaşlarında, zeki bir brahman çocuk bulmalısın; onun, senin uğrunda ölümü göze alacak soylu bir karakteri olmalı. Anne ve babası, çocukları kurban edileceği zaman, onu yere yatırmalı ve ellerini ve ayaklarını sıkıca tutmalı. Bugünden itibaren gelen yedinci günde, bu özelliklerdeki bir kurbanı, bizzat kendi kılıcınla öldürüp bana sunmalısın. Bu şartlara uyarsan iyi; yok uymam dersen, o zaman Kral, seni de bütün sarayını da bir anda yok ederim, haberin olsun." Bunları işiten kral, korkudan hemen şartları kabul etmiş ve brahman dev, bir anda ortadan kaybolmuş.

Kral Çandravaloka atına binmiş ve çok kederli bir ruh hali içinde, ordusunu aramaya koyulmuş. Kendi kendine demiş ki: "Eyvahlar olsun, avlanma ve aşktan karışmış aklımla aynı Pandu gibi kendi sonumu hazırladım; ne kadar budalayım! Bu Rakshasa'nın istediği gibi bir kurbanı nasıl bulubilirim ki? Bu arada kendi kasabama varıp ne olup bittiğine bakayım." Böyle düşünürken kendisini aramaya çıkmış olan ordusuyla karşılaşmış, sonra karısıyla birlikte Çitrakuta

şehrine girmiş. Onun kendisine uygun bir eş bulduğunu gören bütün krallık mutlu olmuş, ancak kral günün kalan kısmını herkesten gizlediği bir kederle geçirmiş.

Ertesi gün olan biteni gizlice vezirlerine anlatmış ve içlerinden akıllı bir vezir ona demiş ki: "Üzülmeyin Kralım, ben arayıp size böyle bir kurban bulacağım, bu dünyada ne mucizeler oluyor."

Vezir kralı bu sözlerle rahatlattıktan sonra, en kısa sürede, altından yedi yaşında bir çocuk heykeli yaptırtmış ve onun kulaklarını mücevherlerle süsleyip onu bir arabanın üstüne koymuş ve arabayı kasaba kasaba, köy köy dolaştırmış, çobanlara bile göstermiş. Bu çocuk heykeli bu şekilde dolaştırılırken vezir onun önünde, davul vuruşlan eşliğinde sürekli olarak şu ilanı yapıyormuş: "Eğer yedi yaşında bir brahman çocuk, halkın yararı için, isteyerek kendini bir brahman deve sunarsa ve eğer onun anne ve babası bu çocuğun kurban edilmesine izin verirse, öldürülürken onun el ve ayaklarını tutarlarsa, kral bu şartlara uyan ve ailesine yarar getiren bu çocuğa bu altın heykeli mücevherleriyle birlikte verecek; ayrıca yüz tane köy bağışlayacak."

Derken bu ilanı, krallığın bağışlarıyla geçinen brahmanlardan, yedi yaşında çok cesur ve beğenilen bir brahman çocuk işitmiş. Bu çocuk, bebekliğinden beri eşe dosta iyilik yaparmış; bu özelliğini bir önceki yaşamından alıyormuş. Doğrusu bu çocuk, kralın halkında bulunan erdemin bedenlenmiş biçimi gibiymiş. Bu çocuk gelip ilanı bildirenlere şöyle demiş: "Ben

kendimi feda edebilirim, ama önce gidip anne ve babama söylemeliyim, daha sonra size dönerim." O böyle söyleyince adamlar sevinmişler ve gitmesine izin vermişler. Oğlan eve gitmiş ve ellerini birbirine kavuşturup anne ve babasına yalvararak konuşmuş: "Ben toplumun yararı için bu ölümlü bedenimi feda etmek istiyorum; şimdi bana izin verin ve sizin yoksulluğunuz da bir sona ersin. Çünkü ben kendimi sunduğumda kral bana, benim altından yapılmış heykelimi ve mücevherleri verecek, ayrıca yüz köy verecek, ben de onları size vereceğim. Bu yolla size olan borcumu ödeyeceğim, ayrıca halka iyilik yapmış olacağım; böylece sizin yoksulluğunuz bitecek ve siz de benim yerimi alacak bir çok çocuk yapacaksınız."

O böyle konuşunca çocuğun anne ve babası şöyle demişler: "Sen ne söylüyorsun oğlum? Seni rüzgar mı çarptı? Kafayı mı üşüttün? Eğer bunlar değilse nasıl böyle konuşabiliyorsun? Kim zengin olmak için çocuğunun ölümünü ister? Hangi çocuk bedenini feda eder?" Çocuk, anne ve babasının bu sözlerine şöyle yanıt vermiş: "Benim aklım başımda; siz benim sözüme kulak verin. Bu anlatılamaz derecede kirli ve nefret dolu beden, bu acı yuvası nasıl olsa bir gün yok olacak. Bilge kişiler tek ölümsüz olan bu evrende en büyük yararın ölümlü bedenle sağlanan şey olduğunu söylerler. Bütün yaratıklara iyilikte bulunmaktan daha güzel ne olabilir? Eğer anne ve babama bağlılığımı gösteremeyeceksem, bu bedenimin ne kıymeti kalır?" Bu ve buna benzer sözlerle cesur çocuk, gözü yaşlı anne ve babasını kararını uygulamaya ikna etmiş. Sonra kralın adamlarına gitmiş,

onlardan altın heykeli ve yüz köy sözünü alıp, onları anne ve babasına vermiş. Sonra kralın adamları önde, anne babası arkasında, Çitrakuta'daki kralın yanına gitmiş.

Kral Çandravaloka, tılsımlı gibi duran yiğit çocuğu görünce çok sevinmiş. Onu, çiçek çelenkleriyle süslemiş, hoş kokulu merhemlerle yağlamış, bir filin sırtına oturtmuş ve anne ve babasını da alarak Brahman devin oturduğu yere gitmiş.

Sonra din adamı, aşvattha ağacının yanına bir daire çizmiş ve gerekli törenleri uygulamış, ateşe bir adak sunmuş. Brahman dev Cvalamukha ortaya çıkmış, büyük bir kahkaha atıp Vedalardan dualar okumaya başlamış. Görünüşü çok korkunçmuş; sık sık esneyip hırıldıyormuş içtiği kanlarla sarhoş haldeymiş. Gözleri kırmızı kırmızı imiş ve vücudunun gölgesi her yönü kaplıyormuş. Kral Çandravaloka, onun önünde eğilmiş ve şöyle konuşmuş: "Ey tapınılacak kişi, size sözverdiğim gibi bugün yedinci gün ve ben size kurban edilmek üzere bir insan getirdim; lütfedin ve bu kurbanı kabul edin efendim." Kral bunları söyleyince Brahman dev, diliyle ağzının köşelerini yalayarak brahman çocuğa bakmış.

O anda soylu çocuk, mutluluk içinde, kendi kendine demiş ki: "Kendimi kurban etmekle sağlayacağım yarar beni cennete taşımasın veya başkalarının işine yaramayan bir kurtuluşa ulaşamayayım; bu kurban, doğumdan doğuma bütün herkesin yararına olsun!" O bu istekte bulunur bulunmaz gökyüzünde bir kalabalık oluşup aşağıya çiçekler yağdırmaya baş-

lamış.

Çocuk, Brahman devin önüne konmuş, anne ellerinden, babası da ayaklarından tutmuş. Kral kılıcını çekmiş ve onu öldürmeye hazırlanmış; o anda çocuk yüksek sesle bir kahkaha patlatmış. Brahman dev dahil, oradaki herkes yaptığı işi bırakmış ve ellerini kavuşturup, çocuğun yüzüne bakarak önünde eğilmişler.

Vetala bu eğlendirici ve romantik öyküyü bitirince, kral Trivikramasena'ya şu soruyu sormuş: "Şimdi söyle bakalım Kral, çocuğun ölüme gitmek üzere olduğu böyle korkunç bir anda gülmesinin nedeni neydi? Bunu çok merak ediyorum doğrusu; eğer biliyor da söylemiyorsan kafanı yüz parçaya bölerim, ona göre."

Kral yanıt vermiş: "Çocuğun gülmesinin nedeni şudur: Şunu iyi bilirsin ki zayıf bir canlı tehlikeyle karşılaştığı zaman kendisini kurtarması için anne ve babasını çağırır. Eğer anne ve babası yoksa, o zaman kralın korumasına sığınır; eğer kral da yardım edemiyorsa, özel korumasında olduğu ilahi varlığa seslenir. Ama şimdi şu durumda, hepsi de orada olduğu halde, onlardan beklenenin tam aksi yönünde davranmaktalar. Çocuğun anne ve babası zenginlik hırsıyla onun ellerini ve ayaklarını tutuyorlar. Kral kendi yaşamını kurtarmak için onun ölmesine razı ve onu koruması gereken tanrısal varlık olan Brahman dev onu yemek üzere. Çocuk kendi kendine diyor ki: 'Şu ölümlü, çirkin ve acıyla dolu beden için yoldan çıkmış

olanlara bak! Bunlar, Brahma, İndra, Vishnu, Şiva ve diğer tanrıların kesinlikle ölmesi gerektiğini bu dünyada bedenin sürekliliğini neden isterler ki?' Brahman çocuk hem sevinçten hem de hayretten gülüyor; sevinçten gülüyor çünkü amacına uluştu, hayretten gülüyor çünkü karşısındakilerin olağanüstü derecedeki cehaletlerini izliyor."

Kral bunları söyleyip susmuş ve Vetala hemen sihir gücüyle görünmez olup omuzundan ayrılıp kendi yerine gitmiş. Kral ise, bir an bile tereddüt etmeden onun peşine düşmüş; doğrusu büyük insanların kalpleri, büyük denizler gibi, sarsılmaz ve güvenlidir.

Kral Trivikramasena gidip Vetala'yı şimşapa ağacından yeniden almış ve onu omuzunda taşımaya başlamış. Yolda yalnız yürürken Vetala krala seslenmiş: "Dinle kral, sana bir zoraki bağlılık öyküsü anlatayım."

HORTLAĞIN YİRMİ BİRİNCİ ÖYKÜSÜ

Güçlü Tutkular

Vişala adında bir ülke varmış. Burası tanrı İndra'nın ikinci ülkesi gibiymiş. Sanki yaratan onu, cennetten gelen erdemli insanlar için yapmış. İşte bu şehirde, kral Bali'den üstün, iyi insanların örneği, Padmanabha adında mutlu bir kral yaşarmış. Bu kralın hükümranlığı sırasında, bu şehirde Arthadatta adında, Zenginlik Tanrısından bile zengin bir tüccar yaşamış. Onun Anangamancari adında bir kızı olmuş. Bu kız sanki yaratıcı tarafından göksel perilere benzerliğini göstermek için dünyaya gönderilmiş gibi güzelmiş. Tüccar bu kızı, Tamralipti şehrinde yaşayan seçkin bir tüccarın Manivarman adlı oğluna vermiş. Ancak adam tek çocuk olan kızına çok düşkün olduğundan. kızı oğlanın evine değil, oğlanı kendi evlerine almış. Ancak Anangamancari'nin kocası Manivarman, karısına hastaya verilen ilaç gibi acı gelen tatsız bir in-

sanmış. Sevimli kız ise, cimriye verilen zor kazanılıp biriktirilmiş para gibi tatlıymış kocasına.

Birgün Manivarman, anne ve babasını özlemiş ve Tamralipti'deki evine onları görmeye gitmiş. Birkaç gün geçtikten sonra sıcak mevsim başlamış ve güneşin keskin ışınları evinden uzak yolcuların yolculuğunu engeller hale gelmiş. Rüzgarlar yasemin ve boru çiçeklerinin kokularıyla esiyormuş ve baharın gidişi nedeniyle dört bir yönden sıcak sıcak iç çeker gibiymiş. Sıra sıra tozlar rüzgarla kalkıp göğe yükseliyormuş tıpkı ısınmış yeryüzünden bulutlara giden elçiler gibi. Yolcuların yavaş yavaş sıcaktan tükenmesi gibi günler de yavaş yavaş tükenmiş ve yolcular ağaç gölgesi arar olmuşlar. Solgun ay ışığıyla geçen geceler, baharın uzaklaşmasıyla kısalmış.

Bu mevsimde bir gün, bu tüccarın kızı Anangamancari evlerinde yakın arkadaşıyla yüksek bir pencereden bakıyormuş. Sandal ağacının yağı gibi beyazmış ve üzerinde ipekten ince zarif elbiseler varmış. O esnada Kamalakara adında oradan geçmekte olan, kralın din adamının oğlu olan genç brahmanı görmüş. Oğlan, küllerden doğan ve Rati'yi[50] bulmaya giden Aşk Tanrısı'na benziyormuş. Kamalakara da yukarıda ay küresi gibi duran güzel kızı görünce içi mutlulukla dolmuş ve kumuda çiçeklerinden bir demet gibi olmuş.[51] Birbirlerini gördükleri zaman her ikisi de, Kama'nın güçlü emriyle, çok etkilenmişler. İ-

50 Aşk Tanrısı Kama'nın iki karısından biri

51 Ay kumuda çiçeklerinin patronudur; güneş ise kamala (nilüfer çiçeği)nin patronudur. Oğlanın adı olan Kamalakara, "nilüfer çiçekleri demeti" anlamına geliyor. İlginç bir söz oyunu yapılıyor.

kisi de tutku tarafından zaptedilmiş, utangaçlıklarını bir kenara atmışlar ve aşk çılgınlığının fırtınası akıllarını çok uzaklara uçurmuş. Kamalakara'nın arkadaşı, onun aşktan çarpıldığını görünce, güçlükle de olsa, onu çekip kendi evine götürmüş.

Anangamancari onun adını merak etmiş ve hiç istemediği halde, sırdaşıyla birlikte ağır ağır içeri girmiş. Sonra fena halde aşk ateşiyle çarpıldığını hissetmiş ve sevgilisini düşünerek yatağında yuvarlanmış; ne bir şey görmüş ne de duymuş. Utanma ve korku içinde iki üç gün geçmiş. Ayrılığın acısına dayanamayıp zayıflamış, solmuş ve olanaksız gibi gözüken sevgiliyle birleşememe düşüncesi yüzünden intihar etmeye karar vermiş. Bir gece, bütün hizmetçiler uyurken, ışınlarını parmak gibi pencereden sokan ayın etkisiyle, dışarı çıkmış ve bahçesindeki ağacın dibindeki havuza doğru gitmiş. Orada duran ve aile tanrıçaları olan Çandi heykeline yaklaşmış. Onu babası büyük bir görkemle yaptırmışmış. Kız tanrıçanın önünde eğilmiş ve ona yakararak şöyle söylemiş: "Madem Kamalakara'yı bu yaşamımda koca olarak kazanamadım, bari gelecek yaşamımda kocam olsun!" Kız heyecanla tanrıçanın önünde bu sözleri söylemiş ve elbisesinin üst kısmından bir idam ipi hazırlayıp, onu bir aşoka ağacına bağlamış.

O anda aynı odada uyumakta olan kızın sırdaşı uyanmış ve arkadaşını yanında göremeyince onu aramak için bahçeye çıkmış. Orada onu boynuna idam ipi geçirirken görünce "dur, dur" diye bağırmış ve koşup kızın ipini kesmiş. Anangamancari koşup ipini

kesen arkadaşını görünce büyük bir keder içinde yere yığılmış. Arkadaşı onu yatıştırmış ve kederinin nedenini sormuş; o da bir çırpıda herşeyi anlatmış ve konuşmasını şöyle sürdürmüş: "İşte görüyorsun dostum Malatika ben anne ve babamın gözetimi altındayım ve sevdiğim adamla birleşebilmem için küçücük bir şansım bile yok; ölüm benim en büyük mutluluğumdur." Anangamancari Aşk Tanrısının oklan altında işkence çekerken söylediği bu sözlerden sonra, kederine yenik düşmüş ve bayılmış.

Dostu Malatika bağırmış: "Eyvah, Aşk Tanrısı Kama'nın emrine dayanmak ne kadar zor; şu arkadaşım her zaman baştan çıkan kadınların durumuna gülerdi." Bu sözlerle ağlarken Anangamancari'yi soğuk suyla ovalamış, yelpaze ile hava yapmış. Onun ateşini düşürmek için, lotüs yapraklarından bir yatak yapmış ve kalbinin üzerine buz gibi soğuk bir kolye koymuş. Anangamancari, iki gözü iki çeşme, dostuna şöyle söylemiş: "Dostum, kolye ve diğer yaptıkların benim derindeki ateşimi söndüremez ama aklınla beni yatıştırabileceğin bir yol var. Eğer hayatımı kurtarmak istiyorsan beni sevdiğimle birleştir." O böyle deyince Malatika sevgiyle konuşmuş: "Dostum, gece şimdi hemen hemen sona erdi, fakat yarın sevgilini buraya getirir, onunla buluşmanı sağlarım. Şimdi kendine gel ve evine gir." O böyle söyleyince Anangamancari mutlu olmuş, boynundaki kolyeyi çekip dostuna hediye olarak vermiş ve ona demiş ki: "Şimdi evine git, yarın erkenden sevgilinin evine gidersin, şansın açık olsun!" Bu sözlerden sonra arkadaşını göndermiş ve kendi de evine girmiş.

Ertesi gün sabah erkenden Malatika, kimseye görünmeden, Kamalakara'nın evine gitmiş ve onu bahçede ararken bir ağacın dibinde durduğunu görmüş. Adam aşk ateşiyle yandığından, sandal ağacı suyuyla ıslatılmış lotüs yapraklarından yapılmış yatakta kıvranıp duruyormuş; güvenilir dostlarından biri de muz yaprağı yelpazeleyerek onu rahatlatmaya çalışıyormuş. Kız kendi kendine "acaba onun aşk hastalığı dostuma duyduğu aşkınki mi?" diye merak edip oraya bir yere gizlenmiş ve gerçeği öğrenmek için beklemeye başlamış.

O anda Kamalakara'nın arkadaşı ona demiş ki: "Bir an için gözlerini şu güzel bahçeye çevir ve kalbini serinlet. Kedere kapılma." Genç brahman bunu duyunca demiş ki: "Dostum, kalbim tüccarın kızı Anangamancari tarafından çalındı, şimdi göğsüm boş, ben nasıl kalbimi serinletebilirim? Aşk tanrısı kalbimin çalandığını görünce beni kendine okluk olarak kullanıyor; benim mutlaka o kızı bulmam gerek."

Genç brahman böyle söyleyince şüphesi ortadan kalkan Malatika mutlu olmuş ve ortaya çıkıp ona doğru yaklaşmış ve konuşmuş: "Mutlu olun bayım, Anangamancari beni size gönderdi. Size onun mesajını iletiyorum: 'Bu erdemli bir insanın nasıl bir davranışıdır ki güzel bir kızın gönlüne zorla giriyor, kalbini çaldıktan sonra ortadan kaybolup kendini göstermiyor?' Gerçekten de kalbini çaldığın kız, kendini sana teslim etmek istiyor. Çünkü gece gündüz iç çekerek yanıyor; yanan kalbinin ateşinden adeta dumanlar çıkıyor. Göz damlası gibi akan siyah göz yaş-

lan, lotüs benzeri yüzünün kokusuna gelen arılara benziyor. Şimdi eğer istiyorsan ben her ikiniz için de uygun olan şeyi söyleyeceğim."

Malatika bunu deyince Kamalakara yanıt vermiş: "Değerli hanım, sizin bu sözleriniz yani sevdiğimin beni sevdiğini gösteren sözleri, beni rahatlatmakla birlikte, onun mutsuz bir halde olması beni çok korkutuyor. Bizim tek sığınağımız sizsiniz, en iyisini siz bilirsiniz." Malatika konuşmuş: "Bu gece Anangamancari'yi evlerinin bahçesine getireceğim, siz de dışarıda beklemelisiniz. Sizi içeri sokmanın bir yolunu bulacağım, ondan sonra birbirinizi dilediğiniz gibi görebilirsiniz." Malatika bu sözlerle genç brahmanı sevindirdikten sonra amacına ulaşmış olarak oradan ayrılmış ve gidip Anangamancari'yi de sevindirmiş.

Derken güneş yarattığı, aşk alacakaranlığı ile batmış ve biten günün ardından gelen gece, alna yapıştırılan süs beneği gibi ayı gök yüzüne yapıştırarak süslemiş. Beyaz kumuda çiçekleri, açık ağızlarıyla neşeyle gülüyor ve sanki "talih nilüfer çiçeklerini bıraktı ve bize geldi" der gibi bakıyorlarmış. Sabırsızlıkla dolu Kamalakara süslenmiş ve Anangamancari'nin evlerinin bahçe kapısına doğru yaklaşmış. Malatika, günü zor geçirmiş olan Anangamancari'yi bahçeye getirmiş. Onu bahçenin ortasındaki kameriyeye oturtmuş ve Kamalakara'yı getirmeye gitmiş. Adam gelip koyu yeşillik arasında onu görünce, yorgun yolcunun bir gölge yer bulduğunda sevindiği gibi sevinmiş.

Ona doğru ilerleyince, tutkusu utancına üstün gelen kız koşup aşkla kollarını boynuna dolamış ve

kekeleyerek "neredesin? Artık seni yakaladım" demiş ve duyduğu aşın heyecandan nefesi kesilmiş ve oracıkta ölmüş. Rüzgarla kopmuş bir sarmaşık gibi yere yığılıp kalmış. Aşkın yolu ne garip, sonuçları ne kadar acı tanrım! Kamalakara, yıldırım çarpması gibi korkunç bahtsızlık karşısında "tanrım, nedir bu?" demiş ve duygularını yitirmiş bir halde yere düşmüş. Kısa bir süre sonra kendine gelip, sevgilisini kollarına almış ve onu kucaklayıp öpmüş ve çok ağlamış. Kederinden o kadar gerilmiş ki, kalbi buna dayanamayıp ortadan ikiye ayrılmış. Malatika onların cesetleri başında ağlarken gece sona ermiş. Ertesi gün olanları bahçıvanlardan öğrenen her iki tarafın akrabaları, utanç, merak, keder ve şaşkınlık içinde oraya gelmişler. Üzüntülü yüzlerle epey bir zaman ne yapacaklarını bilememişler. Kötü kadınlar keder yaratırlar ve ailelerinin bela kaynağıdırlar.

Bu sırada Anangamancari'nin kocası Manivarman, karısını görmenin özlemiyle dolu olarak, babasının Tamralipti kentindeki evinden gelmiş. Kayınpederinin evine geldiğinde olanları duymuş ve koşup bahçeye gelmiş ve ağlamaktan gözleri kör olmuş. Orada karısı başka bir adamla yatmaktaymış ve keder ateşiyle yanan adam bir anda son nefesini vermiş. Derken bağırıp çağıran insanlar büyük gürültü yapmışlar ve bunu duyan tüm şehir halkı, şaşkınlık içinde orada toplanmış.

Derken, çok eskiden beri Anangamancari'nin babası tarafından hep bu bahçeye çağrılmış olan Tanrıça Çandi'ye, Ganaları şöyle yakarmışlar: "Tanrıça, bu

tüccar Arthadatta bahçeye senin heykelini yaptırmıştı ve her zaman sana tapınmıştı, o nedenle onu bu kederli anında bağışla, ona acı." Şiva'nın sevgilisi, keder gideren tanrıça Ganaların bu yakarışını duyunca, yerde yatan üç ölüyü de diriltmiş ve onları tutkusuz kılmış. Onlar da uykudan uyanır gibi kalkmışlar ve hiç bir aşk tutkusu hissetmemişler. Bu mucizeyi gören insanlar çok sevinmişler; Kamalakara, utançtan boynu bükük evine gitmiş. Arthadatta da utanan kızını alıp kocasıyla birlikte evlerine girmiş.

Gece yürümekte olduklan yolda bu öyküyü anlatan Vetala, kral Trivikramasena'ya yine bir soru sormuş: "Söyle bana Kral, tutkudan körleşmiş bu üçünden en aşın sevdaya düşmüş olan hangisidir? Bilip de söylememen durumunda başına gelecekleri biliyorsun."

Kral Vetala'nın bu sorusuna şu yanıtı vermiş: "Bana öyle geliyor ki bu üçünden en çok sevdalı olan Manivarman'dır. Çünkü birbirine ümitsizce aşık olmuş iki insanın zamanla gelişen aşkdan sonunda ölmüş olmalan, anlaşılabilir bir durumdur. Fakat Manivarman gerçekten en aşın aşık sayılır, çünkü kansını başka bir erkekle birlikte ölü bulduğu halde, bu duruma öfkeleneceği halde büyük aşkının yarattığı kederle öldü."

Kral bunu söyleyince güçlü Vetala tekrar omuzundan kaybolmuş ve kendi yerine gitmiş; kral da onun peşinden gitmiş.

Kral Trivikramasena yine Vetala'yı şimşapa ağacından indirmiş, omuzuna koymuş ve tek başına yaptığı yolculuğu kaldığı yerden sürdürmüş. Yolda Vetala ona demiş ki: "Kral, sen iyi ve cesur bir kişisin, o halde şu eşsiz öyküyü dinle."

HORTLAĞIN YİRMİ İKİNCİ ÖYKÜSÜ

Dört Kardeş

Bir zamanlar yeryüzünde Pataliputra kentinin efendisi olan Dharanivaraha adında bir kral yaşamış. Brahman yönünden zengin olan bu kralın ülkesinde, sırf brahmanlara ayrılmış Brahmasthala adında bir yer varmış. Bu yerde Vishnusvamin isminde bir brahman bulunuyormuş. Onun kendine yaraşır çok iyi bir karısı varmış. Zamanla ondan dört oğlu olmuş. Oğlanlar Veda eğitimlerini tamamlamış, çocukluklarını da geride bırakmışlar ki önce Vishnusvamin, sonra da karısı ölüp cennete gitmişler.

Geride kalan çocuklar acınacak duruma düşmüşler, zira onları koruyacak bir hamileri kalmadığı gibi, hısım akraba tüm sahip olduklarını ellerinden almış. Onlar da kafa kafaya verip düşünmüşler: "Burada geçinecek hiç birşeyimiz kalmadı, en iyisi Yacnasthala kasabasındaki dedemizin evine gitmek!"

Böyle karar verdikten sonra yola çıkmışlar, dilenerek geçirdikleri birkaç günden sonra dedelerinin evine varmışlar. Dedeleri ölmüşmüş, ancak dayıları onlara yiyecek verip evlerine almışlar. Oğlanlar Veda ezberleyerek o evde yaşıyorlarmış; lakin bir süre sonra fakirlikleri yüzünden onları küçümseyen dayıları, onların ne yiyecekleri ne giyecekleri ne de herhangi bir ihtiyaçlarıyla ilgilenmez olmuşlar.

Akrabalarının bu çirkin davranışlarından kalpleri kırılan çocuklar aralarında gizli gizli konuşuyorlarmış; en büyükleri diğerlerine demiş ki: "Evet kardeşlerim, biz ne yapabiliriz ki? Kader ağlarını örüyor; kimse bu dünyada istediğini yapamaz. Mesela bugün dalgın bir halde dolaşırken bir mezarlığa gelmişim. Orada yerde yatan ölmüş bir adam gördüm. Tüm organları gevşemiş öylece yatıyordu. Onu gördüğümde onun bu durumuna imrendim ve şöyle düşündüm: 'Şu adam ne kadar şanslı; keder yükünü üzerinden atmış, yatmış dinleniyor!' Bu düşünceleri aklından geçirdikten sonra ölmeye karar verdim ve ağaca bağladığım bir ipin yardımı ile kendimi asmaya çalıştım. Bilincimi kaybettim, ama soluğum hâlâ bedenimdeydi; ben bu durumdayken ip koptu ve yere düştüm. Bilincim yerine geldiğinde, merhamet sahibi bir adamın elbisesiyle beni yelledığini gördüm. Adam bana dedi ki: 'Dostum, sen aklı başında bir kişiye benziyorsun, neden böyle yaşamından vazgeçiyorsun? İyi işlerden sevinç, kötü işlerden acı doğar; Bunların yegâne kaynağı budur. Eğer sıkıntın acıya yol açıyorsa, iyi işler yap. Nasıl olur da senin gibi biri cehenneme götürecek bir yol olan intiharı seçer?' Adam bu sözlerle

beni ikna etti ve sonra çekti gitti. Ben de intihardan vazgeçip buraya geldim. İşte görüyorsunuz ki eğer Kader istemiyorsa ölmek bile olanaksız. Şimdi ben kutsal bir suya gitmeye karar verdim, bir daha bu yoksulluk belasını çekmemek için vücuduma orada çile uygulayacağım."

Ağabeyleri böyle söyleyince, genç oğlanlar demişler ki: "Ağabey, neden akıllı olduğum halde sırf yoksulum diye kendine acı çektiriyorsun? Zenginliğin sonbahar bulutu gibi gelip geçici olduğunu bilmiyor musun? İnsan ne kadar iyi korursa korusun bilmez misin ki talihe de, dönek bir kadına da güvenemezsin; ikisinin sevgisi de sahtedir ve sahibine her an düşmanca bir tutum sergileyebilir. O nedenle akıllı kişi, eve zengin dönebileceği bir yaşamı sağlayacak güçlü bir başarı yolu bulmalı." Ağabey kardeşlerinin bu sözlerinden etkilenmiş ve aklını başına toplayarak sormuş: "Biz ne gibi bir başarı yolu elde edebiliriz ki?" Kardeşler şöyle söylemişler: "Tüm yeryüzünü araştıralım ve bir sihir gücü kazanalım." Bu karara vardıktan sonra, bir buluşma yeri belirleyip, dört kardeş doğu, batı, güney ve kuzey olmak üzere dört ayrı yöne dağılmışlar.

Aradan uzunca bir süre geçtikten sonra, kararlaştırdıkları yerde bir araya gelmişler ve birbirlerine ne öğrendiklerini sormuşlar. Bir tanesi demiş ki: "Ben şöyle bir sihir öğrendim: Bulduğum herhangi bir hayvana ait bir miktar kemik parçasını birleştirip, o hayvanın etini onun üzerine oluşturabiliyorum." Kardeşinin bu sözünü işiten ikinci kardeş de şöyle

söylemiş: "Eğer kemik üzerine et yerleştirilmişse, ben de onun üzerine o hayvanın deri ve kılını yerleştirmeyi biliyorum." Üçüncüsü konuşmuş: "Et, deri ve kıl eklendikten sonra ben de o hayvanın organlarını yerli yerince yaratabiliyorum." Dördüncüsü de şöyle söylemiş: "Hayvanın organları da yerleştiyse, ben de ona hayat vermeyi biliyorum."

Böyle konuşan kardeşler, becerilerini denemek için, bir parça kemik bulmak amacıyla ormana gitmişler. Orada tesadüfen bir aslana ait kemikler bulmuşlar ve onların hangi hayvana ait olduğunu bilmeden sanatlarını icraya başlamışlar. Birinci, kemikleri etle kaplanmış; ikinci ona uygun deri ve kılları yerleştirmiş; üçüncü, gerekli olan bütün organları yerleştirince ortaya bir aslan çıkmış; dördüncü de ona yaşam vermiş. Kalın yelesi, uzun sivri dişleri ve çengel gibi pençeleriyle pek korkunç olan aslan kükreyerek ileri atılmış. Yaratıcılarını bir bir oracıkta parçalayarak, karnını tıka basa doyurduktan sonra ormana geri dönmüş. Böylece brahmanlar aslan yaratmakla ölümcül bir hata yapmış olmuşlar; zira böyle zararlı bir hayvanı canlandırmakta bir insanın ne gibi bir zevki olabilir ki?

Demek ki eğer talih yardım etmiyorsa, zorlukla elde edilen bu başarı, gerçekte zenginlik değil ölüm getirebilir. Çünkü şu genel bir kuraldır ki, cesaret ağacı ancak çevresi politika sanatıyla çevrili olup, kökü zedelenmeden akıl suyuyla sulanırsa meyve verebilir.

Yolda yürümekte olan kralın omuzunda oturan Vetala, öyküsünü bitirdikten sonra sormuş: "Kral, bu kendilerini öldüren aslanı yaratan dört kardeşten hangisi suçludur? Hemen bana yanıt ver ve önceki söylediğim belanın geçerli olduğunu da unutma."

Vetala'nın sözlerini işiten kral kendi kendine demiş ki: "Bu yaratık benim sessizliğimi bozup kaçmak istiyor. Bunu biliyorum ama ne yapayım gider gene yakalarım." İçinden böyle geçirdikten sonra Vetala'ya cevap vermiş: "İçlerinde suçlu olan, aslana hayat verendir. Çünkü diğerleri, et, deri, kıl ve organları yerleştirirken, tam olarak hangi hayvan olduğunu bilmiyorlardı; bu nedenle onlar suçlu sayılmazlar. Fakat dördüncü adam, onun aslan olduğunu göre göre, becerisini uygulayacağım diye ona hayat verdi ve herkesin ölümüne neden oldu."

Vetala kralın bu sözü üzerine omuzundan ayrılmış ve sihir gücüyle kendi yerine uçmuş; Kral da yeniden onu almaya, peşinden gitmiş.

Soylu kral Trivikramasena yaklaşıp Vetala'yı şimşapa ağacından indirmiş ve Vetala kendini çeşitli şekillere soksa da, kral onu hiç dinlememiş; onu omuzuna koyup sessiz yola çıkmış. Vetala ona seslenmiş: "Kral, yaptığın iş sana göre olmadığı halde sen müthiş bir azimle uğraşıyorsun; o halde senin yorgunluğunu gidirmek için sana bir öykü anlatayım da dinle."

HORTLAĞIN YİRMİ ÜÇÜNCÜ ÖYKÜSÜ

Gençleşen Çileci

Kalinga bölgesinde, dürüst insanların oturduğu, İndra'nın cennetteki şehrine benzeyen güzellikte bir şehir varmış: Şobhavati. Burası, idare etmeyi iyi bilen kral Pradyumna tarafından yönetiliyormuş. Burada insanlar baskı ve şiddetten uzak yaşarmış. Kötülük nedir bilmez, hep bilgi sağlayacak şeylerle ilgilenirlermiş.

Bu şehrin Yacnasthala denilen bir bölgesi kral tarafından brahmanların yaşamasına ayrılmışmış. O bölgede yaşayan, Vedaları ezberlemiş Yacnasoma adında çok zengin bir brahman varmış. O kutsal bir ateş yakıp hem tanrıları hem de misafirleri onurlandırmaktaymış. Gençlik yıllarından sonra kendine eş değerde bir kadınla yaptığı evlilikten tek bir oğlu olmuş. Oğlan baba evinde büyümekteymiş ve diğer brahmanlar onu Devasoma diye çağırıyorlarmış. Oğ-

lan alçak gönüllü, bilgili, çok iyi niteliklere sahip bir genç olarak onsekiz yaşına geldiğinde ateşli bir hastalıktan aniden ölmüş. Yacnasoma ve karısı onun cansız bedenine sarılıp ağlaşarak öylece kalmışlar ve uzun bir süre cesedinin yakılmasına izin vermemişler.

Derken yaşlı insanlar toplanıp, bu brahmanı şöyle azarlamışlar: "Brahman, sen bu dünyanın sudaki kabarcık gibi kaybolan bir serap olduğunu bilmiyor musun? Şu krallara bak, dünyayı ordularıyla doldurmuşlar ve sürekli eğleniyorlar; kendilerini ölümsüz sanıyorlar. Saraylarının teraslarında mücevherle kaplı sedirlerde oturup, yüksek sesle müzik dinliyorlar. Vücudlarını sandal ağacının merhemi ve diğer faydalı sıvılarla ovduruyorlar ve çevreleri hep kadınlarla dolu. Bu krallar bile et yiyen alevlerden kurtulamazlar; mezarlıktaki cenaze yakılan yerde tek başlarına yatarlar, elleri ve ayakları kuruyup buruşur, sonra da çakallar tarafından kemirilir; çok çok az kişi bu kaderden kaçabilir. Sen aklı başında birisin, söyle bize, bu cesede sarılıp durmanın ne anlamı var?" Bu ve benzeri sözlerle onu ikna etmeye çalışmışlar.

Nihayet akrabaları zorlukla onu oğluna sarılmaktan vazgeçirmişler; sonra cansız bedeni alıp bir sedyenin üstüne konmuşlar; yüksek sesle ağlayarak ölü yakılan yere taşınmışlar; birçok insan üzüntüyle gözyaşı dökmüş.

O sırada, o mezarlıktaki bir kulübede yaşamakta olan, doğaüstü güçlere sahip bir Paşupata çilecisi varmış. Adı Vamaşiva imiş. Vücudu yaşlılık ve aşırı çileden çok zayıf bir haldeymiş, damarları korkudan dı-

şarı çıkmış gibi tek tek gözüküyormuş. Her yeri külle beyazlaşmış kıllarla kaplıymış. Keçeleşmiş saçları şimşek gibi sarı imiş ve bu haliyle tanrı Şiva'ya benziyormuş. Bu çileci uzuktan ağlaşmaları duyunca, birlikte yaşadığı talebesine demiş ki: "Kalk! Git bak bakalım, mezarlıktaki bu büyük gürültünün sebebi nedir, daha önce hiç bu kadar büyüğünü duymamıştım, sonra hemen geri gel ve bana anlat."

Talebe, dilendikleriyle yaşamakta olan, aptal, hırsız ve bencil bir tiptir; hocasının azarlamalarından bıktığı için, hocası ona bu emri verdiğinde şişinerek ona şöyle yanıt vermiş: "Gitmiyorum! Kendin git, benim şimdi dilenme zamanım." Hoca bunu duyunca: "Seni aptal, seni mide düşkünü! Daha günün yarım saati geçti ne dilenme zamanıymış bu?" demiş. Kötü kalpli talebe iyice öfkelenip hocasına: "Seni işe yaramaz yaşlı yaratık! Bundan sonra senin taleben değilim, sen de benim hocam değilsin. Ben artık başka bir yere gidiyorum; bu kabı da sen kendin taşı," diye yanıt vermiş.Sonra değneğini ve su kabını önüne koymuş, çekilip gitmiş.

Çileci o giderken gülerek kulübesinden dışarı çıkmış ve brahman gencin yakılmakta olduğu yere gelmiş. Ermiş çiçeği burnunda genç için ağlayan kalabalığı görünce, yaşlılıktan bunaldığı için ve sihirli güçleri bulunduğundan onun bedenine girmeye karar vermiş. Hemen oraya yaklaşmış, önce yüksek sesle ağlamış, sonra hemen uygun el kol hareketleri ile dans etmiş. Genç olmayı çok isteyen çileci, daha sonra da kendi bedeninden ayrılmış ve sihir gücüyle genç

brahmanın bedenine girmiş. Cenaze tahtasının üstünde yatan genç brahman, yaşama dönmüş ve esneyerek yattığı yerden doğrulmuş. Akrabaları ve orada toplanmış olanlar bunu görünce "yaşasın! yaşıyor, yaşıyor" diye bağırmışlar.

Büyük bir büyücü olan çileci, genç brahmanın bedeninden konuşarak şu yalanı uydurmuş: "Biraz önce öteki dünyaya gittim, Şiva benim hayatımı bağışladı ve benim Paşupata çilecisi gibi yaşamam gerektiğini söyledi. Şimdi ıssız bir yere gidip bu sözü yerine getirmeliyim, aksi halde yaşamam mümkün değil; haydi siz gidin, ben de gideyim." Bunları orada toplanmış olanlara söylemiş; neşe ve keder duygularıyla aklı karışmış bir halde onları evlerine göndermiş. Kendisi de kalkmış, önceki bedenini alıp bir dereye atmış; sonra büyük büyücü, gençleşmiş olarak bir başka yere gitmek üzere uzaklaşmış.

Gece yolculuğu sırasında öyküsünü bitiren Vetala, krala sormuş: "Söyle bakalım kral, bu güçlü büyücü, başka bir bedene girerken neden önce ağladı, sonra dans etti? Bunu bilmeyi çok istiyorum."

Bilge kral Vetala'nın bu sorusu üzerine, lanetten de korktuğu için, sessizliğini bozmuş ve şu yanıtı vermiş: "Bu çilecinin duygularıyla ilgilidir. Üzüldü, çünkü bıraktığı beden büyüdüğü ve yıllarca kullandığı, sihir gücünü onunla kazandığı, çocukken anne ve babasının okşadığı bedendi. Bu yüzden şiddetle ağladı, zira birinin bedenine duyduğu sevgi, derin bir duygudur. Öte yandan sevindi ve dans etti, çünkü ye-

ni bir bedene sahip oluyordu; bu bedenle daha büyük sihir güçleri elde edebilirde; doğrusu gençliği kim istemez?"

Cesedin içindeki Vetala, kralın bu konuşması üzerine omuzundan ayrılmış ve şimşapa ağacına gitmiş. Cesur kral da yeniden onun peşine düşmüş; zira kararlı insanlar güçlü dağlar gibi sağlamdır; kalpa sonuna kadar hiç sarsılmadan baki kalırlar.

Cesur kral Trivikramasena, korkunç geceye aldırmaksızın, dişi bir Rakshasa gibi karanlık mezarlığa girmiş ve cenaze ateşlerinin göz korkutucu parlaklığı arasından şimşapa ağacına yaklaşmış ve yeniden Vetala'yı oradan alıp omuzuna koymuş.

Gene yolda giderken, daha önce olduğu gibi, Vetala krala seslenmiş: "Hey kral, sen gidip gelmekten yorulmadın ama ben yoruldum; o nedenle sana zor bir soru soracağım, beni iyi dinle."

HORTLAĞIN YİRMİ DÖRDÜNCÜ ÖYKÜSÜ

Baba-Oğul, Ana-Kız

Dekkan'da küçük bir bölgede krallık yapan Dharma adında bir kral varmış. O çok erdemli bir insanmış, ancak onun ayağını kaydırmak isteyen birçok akrabası varmış. Onun Malava ülkesinden gelen, Çandavati adında bir karısı varmış. Bu kadın, soylu bir aileden gelen, erdemli bir hanımmış. Bu kralın bu kadından Lavanyavati adında bir kızı olmuş.

Kızı evlilik çağına geldiğinde akrabaları kral Dharma'yı tahtından etmiş, ülkesini de aralarında bölüşmüşler. Kral bir gece, karısı ve kızı ile beraber krallığını terketmiş; yanına çok değerli mücevherler alarak, kayınpederinin oturduğu yer olan Malava'ya doğru yola çıkmış. Aynı gece karısı ve kızıyla beraber Vindhya ormanına varmış. Ormana girdiğinde, onları himaye eden gece, gözyaşlarına benzeyen sabah çiğleriyle elveda demiş. Sonra güneş doğudaki dağdan ı-

şınlarını yaymaya başlamış. Onu, eşkiya dolu bu ormana girmeyin diye uyaran bir el gibiymiş güneşin ışıkları. O, karısı ve kızıyla birlikte yolculuğu sürdürmüş. Ayakları kuşa otlarından yara bere içinde kalmış; sonra bir Bhilla[52] köyüne ulaşmış. Burası ölüm ülkesi gibi erdemden uzak, komşusunun canını, malını almış insanlarla doluymuş.

Uzaktan kralın üstündeki elbiseleri ve mücevherleri gören Şavara yerlileri, ellerinde silahlarla, soymak üzere krala doğru koşmaya başlamışlar. Bunu gören kral Dharma, karısı ve kızına şöyle seslenmiş: "Barbarlar sizi ele geçirmeden hemen şu yönden ormana kaçın." Kral böyle deyince, kraliçe Çandavati ve kızı Lavanyavati, korkularından ormanın içlerine doğru kaçmışlar. Cesur kral, elindeki kalkan ve kılıçla, ok yağmuru gibi saldıran Şavara yerlilerinin birçoğunu öldürmüş. Kabilenin şefi bütün köyü krala saldırmaya çağırmış ve yerliler, tek başına kalan kralın kalkanını parçalayıp kendisini de öldürmüşler; sonra eşkiya topluluğu mücevherlerle birlikte oradan ayrılmış. Ormanda sık çalılıklar arasına gizlenmiş olan Çandavati, uzaktan kocasının öldürüldüğünü görmüş; panik içinde kızıyla birlikte karanlık ormanların içinde kaçarak ilerlemiş. Gün ortasında sıcaktan bunaldıklarında, gezginleri taklit ederek, gölgelik yerdeki ağaçların serin köklerine uzanmışlar. Böylece bir aşoka ağacının gölgesinde bulunan bir lotüs gölünün kenarında, kraliçe, kızıyla birlikte üzgün ve yorgun oturmuş.

---

52 Vindiya tepelerinde yaşayan vahşi dağ kabilesi ve bu kabileden olan.

O sırada oraya at üzerinde bir adam ve oğlu çıkagelmiş. Adamın adı Çandasimha imiş ve hanımların topraktaki ayak izlerini görünce oğlu Simhaparakrama'ya şöyle söylemiş: "Bu yerdeki sevimli ayak izlerini izleyelim; bu hanımları bulduğumuz zaman istediğini kendine seçebilirsin." Çandasimha böyle deyince oğlu Simhaparakrama ona şöyle söylemiş: "Ben şu ayağı küçük olanı eş olarak isterim, çünkü biliyorum ki genç olan ve bana uygun olan odur. Şu ayağı büyük olan ise daha yaşlı olandır ve o da sana uygun düşer." Oğlunun bu sözlerini işiten baba der ki: "Sen neler söylüyorsun? Annen henüz cennete gitti, iyi bir eşi ben henüz kaybettim, başka birini nasıl isteyebilirim?" Çandasimha'nın oğlu bunu işitince babasına demiş ki: "Baba, böyle söyleme, zira bir erkeğin evi, kadınsız boştur. Bu konuda Muladeva'nın güzel sözlerini duymadın mı? 'Eğer evinde bir güzel beklemiyorsa dönüşünü, ona ev demezler; o zincirsiz bir hapishanedir.' O nedenle babacığım, senin için belirlediğim bayanı eş olarak seçmezsen ölümüm senin elinden olacak."

Çandasimha oğlunun bu sözleri üzerine öneriyi kabul etmiş ve adımları izleyen oğlunun peşine takılmış. Gölün kenarına varmışlar ve orada incik boncukla süslü esmer kraliçe Çandravati'yi ağacın gölgesinde otururken bulmuşlar. O, gün ortasında gece yarısı göğüne benziyormuş, kızı Lavanyavati ise her yeri ışıldatan saf ay ışığı gibi imiş. O ve oğlu istekle yaklaşmışlar ve kadın onların hırsız olduğunu düşünerek korkuyla irkilmiş.

Ancak kraliçenin kızı ona demiş ki: "Anne, korkma; bunlar hırsız değil; bu nazik ve iyi giyimli kişiler buraya av için gelmiş iki soylu olmalılar." Kraliçe gene de tereddüt etmiş; Çandasimha atından inmiş ve bayanlara şöyle söylemiş: "Sakın korkmayın; biz buraya size sevgi ile bakmaya geldik; bize güvenin ve korkusuzca bize kim olduğunuzu söyleyin, siz Şiva'nın korkunç gözüyle Kama'nın yüzünü yaktığında korkuyla ormana kaçan Rati ve Priti'ye[53] benziyorsunuz. Nasıl oldu da siz ikiniz kimsenin yaşamadığı bu ormana düştünüz? Siz bu halinizle mücevherlerle süslü saraylara layıksınız. Güzel kadınların kucağında durmayı hak eden ayaklarınızın, bu dikenli yollarda yürüdüğünü düşünmek bizleri kahretti. Söylemesi garipti, sizin yüzünüzden düşen tozlar rüzgarla gelip bizim yüzümüzdeki parlaklığı yok etti. Sizin çiçek gibi yumuşak bedenlerinizde oyun oynayan güneşin öfkeli ışınları, bizleri yaktı. Lütfen bize başınızdan geçenleri anlatın; çünkü biz çok üzgünüz, sizi vahşi hayvanlarla dolu ormanda görmeye dayanamıyoruz."

Çandasimha sözünü bitirince, kraliçe ah etmiş; utanç ve kederle öyküsünü anlatmış. Çandasimha onların bir koruyucusu olmadığını görünce kadını ve kızını rahatlatmış ve tatlı sözlerle onları ailelerinin birer üyesi olmaya ikna etmiş. Adam ve oğlu, kraliçe ve kızını atlarına bindirmişler ve zengin sarayların bulunduğu Vittapapuri'ye doğru yola çıkmışlar. Kraliçe, sanki ikinci bir yaşam yaşar gibi, çaresiz bu karara boyun eğmiş. Yabancı bir ülkede felakete düşmüş ko-

---

53 Aşk tanrısı Kama'nın karılarının adlarıdır.

rumasız bir kadın başka ne yapabilir ki? Derken Çandasimha'nın oğlu Simhaparakrama, ayağı küçük olduğu için Çandravati'yi eş olarak almış. Çandasimha ise, ayağı büyük olduğu için, onun kızı Lavanyavati'yi eş olarak almış. Çünkü ayak izlerini gördüklerinde öyle kararlaştırmışlardı; doğrusu verdiği sözden kim döner?

Böylece ayak ölçülerinin yarattığı hata ile kız, babanın karısı; anne de oğlun karısı haline gelmiş. Bu yüzden kız, kendi annesinin kaynanası, anne de kendi kızının gelini olmuş. Zamanla her iki tarafın kızları ve oğulları olmuş; sonra onlarında kızları ve oğulları olmuş. Çandasimha ile Simhaparakrama, kendi ülkelerinde karıları Lavanyavati ve Çandravati ile birlikte yaşamlarını sürdürmüşler.

Vetala, geceleyin yolda gitmekte olan kral Trivikramasena'ya bu öyküyü anlattıktan sonra da sorusunu sormuş: "Şimdi söyle bakalım kral, bu oğul ve babanın, ana ile kızdan olma çocuklarının birbirlerine göre akrabalık durumları nedir? Biliyorsan söyle. Yok biliyor da söylemiyorsan önceki lanetim başına gelecektir."

Kral Vetala'nın bu sorusunu işittikten sonra, problemi kafasında defalarca düşünmüş, ancak bir sonuca ulaşamamış ve sessiz yolda yürümeyi sürdürmüş. Sonra cesedin içinde duran kralın omuzuna tünemiş olan Vetala ona gülmüş ve şöyle söylemiş: "Ha ha ha! kral bu bilmece gibi sorunun cevabını bulamıyor. Böyle memnun, sessiz bir şekilde hızlı adımlarla ilerliyor. Bu kahramanlık timsali şahsı daha faz-

la aldatamayacağım doğrusu; şu dilencinin hilelerini önlemek içinde bu yeterli değildi zaten. Şimdi şanlı bir geleceğin beklediği bu kralı başarıya ulaştırmak için, o kötü kalpli dilenciye bir oyun oynayacağım."

Vetala böyle düşündükten sonra krala şöyle söylemiş: "Kral, karanlık gecede korkunç mezarlığa defalarca gidip geldiğin halde, en ufak bir kararsızlık göstermedin. Gösterdiğin bu müthiş cesaretten büyük mutluluk duydum. Şimdi içinden çıkacağım bu cesedi götür; senin iyiliğin için söyleyeceklerimi dinle ve benim istediğim gibi davran. Kendisi için bu insan cesedini taşıdığın o kötü kalpli dilenci, hemen beni çağıracak ve beni onurlandıracak. Seni kurban etmek isteyen alçak adam sana 'kral, sekiz uzvun yere değecek şekilde yüzü koyun yere yat' diyecek. O zaman, büyük kral, o çileciye şöyle söyle : 'Sen önce nasıl yapacağımı göster, sonra ben eksiksiz yapayım.' Sana yüzü koyun nasıl yatacağını göstereyim derken o kendisi yere yatacak. İşte o anda kılıçla hemen onun başını kes. Böylece onun elde etmek istediği ödül olan Vidydharalar hükümranlığını sen elde etmiş olacaksın. Onu kurban ederek yeryüzünü sevindir! Aksi halde o dilenci seni kurban edecek. Bu nedenden ötürü uzun bir süre seni engellemeye çalıştım. Şimdi git, şansın açık olsun!" Vetala bunları söyledikten sonra, kralın omuzundaki cesetten ayrılmış.

Sonra kral, kendisini seven Vetala'nın dediği şekilde davranmış. Artık Kshantishila'yı düşmanı olarak görüyormuş. Ancak onun yanına keyfi yerinde olarak gitmiş. Dilenci banyan ağacının altında oturuyormuş.

Çerçeve Öykü

Böylece kral Trivikramasena, omuzunda cesetle dilenci Kshantişila'nın yanına gelmiş. Adam karanlık gecede, bir ağacın altında bekliyormuş. Sarı kemik tozundan bir daire yapıp içini kanla boyamış ve dört yöne içi kanla dolu testiler koymuşmuş. İnsan yağından yapılmış kandiller yanıyor, ateş kurbanlarla besleniyormuş. Herşey bir kurban törenine uygun biçimde hazırlanmışmış ve çileci, kendi tanrısına tapınmakla meşgulmüş.

Kral ona doğru gitmiş ve dilenci onun cesedi getirdiğini görünce memnun olmuş ve yerinden doğrularak demiş ki: "Büyük Kral, bana yapılması zor bir lütufta bulundun. Böyle bir zamanda böyle bir yerde büyük bir yükü üzerine aldın. Gerçekten senin, başkasının işini üzerine alan ve sarsılmaz bir cesareti olan bütün soylu krallar içinde en iyisi olduğunu söylerler; ve akıllı kişiler, büyük kişilerin büyüklüklerinin böyle olduğunu, yaşamları tehlikeye girse bile yapmak zorunda oldukları işten dönmediklerini söy-

lerler."

Bu sözleri söyleyen dilenci, işin sonunun geldiğini düşünerek cesedi kralın omuzundan alıp yere indirmiş. Onu yıkamış, yağlamış ve çevresine bir çelenk koyarak o dairenin içine koymuş. Kollarını, bacaklarını külle sıvamış ve saçına kurbanla ilgili bir düğüm atmış; ölünün elbiselerini kendi üzerine giymiş. Böyle hazırlık yaptıktan sonra bir süre meditasyona dalmış. Sonra güçlü Vetala'yı sihirli sözlerle çağırarak, onun cesede girmesini sağlamış ve ona tapınmış. Ona bir argha[54] kabı olarak kullanılan kafatası içinde insan dişleri sunmuş ve ona çiçekler ve hoş kokulu merhemler sürmüş. İnsan gözlerinden hoş kokulu dumanlarla onu hoşnut etmiş ve ona insan eti sunmuş. Bu şekilde tapınmasını bitirince yanıbaşındaki krala demiş ki: "Ey kral, sekiz organın yere değecek biçimde yüzüstü yere yapış ve isteklerini lütufuyla karşılayacak olan, buraya gelmiş yüce varlığa saygı göster."

Kral bunu işitince Vetala'nın sözlerini hatırlamış ve dilenciye demiş ki: "Efendim, bunun nasıl yapılacağını bilmiyorum, şayet önce siz gösterirseniz ben de ona göre aynısını yaparım." Dilenci bunun üzerine, göstereyim diye, kendini yere atmış ve o anda kral, bir kılıç darbesiyle adamın başını kesmiş. Kalbini çıkartmış ve adamın kalbini ve başını Vetala'ya sunmuş.

Oradaki evsahibi hayaletler, herbir yandan se-

---

54 Tanrılara vekilsel kişilere sunulan çok taze insan kanı. Genellikle su, pirinç ve durva otu da eklenir.

vinçle el çırpmışlar ve Vetala krala cesedin içinden seslenmiş: "Kral, dilencinin göz diktiği Vidyadharaların hükümdarlığı senin kısmetine düştü. Ama önce eğlen, çünkü sana epey zorluk çıkarttım, dile benden ne dilersen!" Vetala böyle deyince kral ona demiş ki: "Madem benden memnunsun, isteyeceğim herşey kabul olunacak demektir, yoksa boşa konuşmuş olursun. Şunu isterim: Bu yirmidört soru ve yanıtlı öykü ile bu bitiş öyküsü olan yirmi beşinci, bütün dünyada ünlü ve onurlu bir yer alsın!" Kral bunu isteyince Vetala şöyle söylemiş: "Tamam! Ama şöyle olacak; kişisel bir seçkinlik katacağım buna. Bu yirmidört öykü ve yirmi beşinci bitiş öyküsü, birlikte, "Hortlağın yirmi beş öyküsü" başlığı altında dünyaya ün salacak ve yeryüzünü onurlandıracak. Her kim bunun bir satırını saygıyla okuyacak ya da her kim bunu okunurken dinleyecek olursa, o hemen üzerindeki lanetten kurtulacaktır. Yakshalar, Vetalalar, Kushmandalar, cadılar, Rakshasalar ve bu tür yaratıklar bu okunduğu zaman güçlerini yitirecekler." Vetala böyle söyledikten sonra, insan cesedinden ayrılmış ve doğaüstü gücüyle istediği başka bir yere gitmiş.

Sonra, Tanrı Şiva, diğer Tanrılarla birlikte, memnun olmuş bir halde, ortaya çıkmış ve krala şöyle söylemiş: "Aferin oğlum, çünkü sen bugün Vidyadharaların hükümdarlığına göz dikmiş iki yüzlü ermişi öldürdün! Seni önce Mleççha[55] olarak bedenlenmiş Asuraları öldürmen için Vikramaditya[56] olarak,

---

55 Arî olmayan, barbar topluluklar. Bunlar Hindu değerlerine karşı duran Sanskrit bilinmeyen kast dışı kişilerdir

56 "Kahramanlık Güneşi" anlamına gelir

kendimden bir parça olarak yarattım. Şimdi de küstah bir kötü adamı yenmen için seni Trivikramasena adında kahraman bir kral olarak yarattım. Öyleyse yeryüzünü, adaları ve ülkeleriyle yönetimin altına al ve Vidyadharaların yöneticisi ol! Göksel zevklere doyduktan sonra onlardan bıkacaksın ve sonunda mutlaka benimle birleşeceksin. Şimdi ismi 'yenilmez' olan bu kılıcı al, onunla istediğin herşeyi elde edeceksin!" Tanrı Şiva böyle söyleyip, müthiş kılıcı vermiş ve kralın kendisine dindarca sözler ve çiçeklerle yaptığı tapınmadan sonra ortadan kaybolmuş.

Sonra kral Trivikramasena, olup biten bu işlerden ve sona eren geceden sonra, kendi şehri Pratishthana'ya gitmiş. Orada, kahramanlıklarını işitmiş olan sevinç içindeki halkı, onu gururla karşılamış ve kral bütün günü banyo yaparak, hediyeler dağıtarak, müzik dinleyip dans ederek ve benzeri eğlenceler düzenleyerek geçirmiş, bol bol da tanrı Şiva'ya tapınmış. Birkaç gün içinde kral, Şiva'nın kılıcının gücüyle, bütün düşmanlarından temizlenmiş olan yeryüzünün egemeni olmuş ve sonra, Şiva'nın görevlendirmesiyle, Vidyadharalar üzerinde yüksek hükümdarlık hakkını elde etmiş. Uzun süre hükümdarlık yaptıktan sonra, nihayet kutsal sevgili olan tanrı Şiva ile birleşmiş.

KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Vetalapançavimşati'nin üç temel çevirisindeki öykülerinin sırasını göstermektedir. Marathi versiyonunda öykülerin dizimi tamamen Hindi versiyonundaki gibidir.

Somadeva, Kathasaritsagara (Sanskrit)	Hindi	Tamil
1. Prens, Vezirin Oğlu ve Padmavati	1	1
2. Mandaravati ve Üç Aşığı	2	2
3. İki Bilge Kuş	4	6
4. Viravara ve Ailesi	3	7
5. Somaprabha ve Üç Aşığı	5	4
6. Değişen Başlar ve Kız	6	5
7. Sattvaşila, Kral ve Su Perisi	8	8
8. Üç Hassas Genç	23	3
9. Prensin Dört Sınıftan İsteklisi	7	9
10. Sözüne Bağlı Kız	9	10
11. Üç Hassas Kadın	10	11
12. Kadın Düşkünü Kral	11	12
13. Talihsiz Brahman	12	16
14. Tüccarın Kızı ve Hırsız	13	17
15. Sihirli Hap	14	18
16. Cimutavahana'nın Özverisi	15	19
17. Güzel Unmadini	16	20
18. Kumarbaz Brahman	17	13
19. Hangisi Baba?	18	23
20. Brahman Çocuk	19	21
21. Güçlü Tutkular	20	14
22. Dört Kardeş	21	15
23. Gençleşen Çileci	22	22
24. Baba-Oğul, Ana-Kız	24	24
25. Bitiriş Öyküsü	25	-

KÜÇÜK SÖZLÜK

APSARAS: Su perileridir. Sularda yaşarlar ve göz açıp kapayıncaya kadar ortadan kaybolurlar. Zar oyunlarından hoşlanırlar. Gandharvaların karısıdırlar. Çok güzeldirler. İnsanlarla aşk yaşarlar. Şekil değiştirme yetenekleri vardır. Tanrılar bazen insanları baştan çıkarmaları için gökyüzünden onları gönderirler.

ASURA: Tanrıların düşmanları olan yaratıklar. Bunlar Danavalar ve Daityalarla bir tutulurlar. Vedalarda tanrı İndra birçok Asura öldürür. Epik dönemde de tanrılar Asuralarla çarpışır. Örneğin tanrıça Durga Asura Mahisha'yı öldürür. Asuraların ülkesi yer altındaki Patala'dır. Fakat yeryüzünde ve gökyüzünde pek çok kaleleri ve kasabaları vardır.

ASURA MAHİSHA: Tanrıça Durga'nın öldürdüğü, öküz biçimindeki kötü ruhun adıdır.

BHAİRAVA: Hindistan'ın kuzey ve orta bölgeleriyle, Benares ve Bombay'da tanrı Şiva'ya "Bhairava" adı verilir.

BHUTA: Çok çeşitli hayaletlere verilen genel bir isimdir. Rakshasalara ve Pişaçalara benzerler. Bhuta sözcüğü, "varlık, yaratık" anlamlarının yanı sıra "hayalet" anlamına da gelir. Bhutalar geceleri mezarlıklarda dolaşır, ağaçların içine saklanır, cesetleri canlandırırlar.

BODHİSATTVA: Buddhalıktan bir önceki aşamadır. Bu terim Hinduizme ait değildir. Buddhist dünya görüşünü yansıtır. Masallarda bir insanın Bodhisattva olduğu söylenmekle o kişinin çok iyi kalpli olduğu anlatılmak istenir.

BRAHMAN: Sınıflı Hint toplumu, dört ana kasttan oluşur: Brahmanlar, Kshatriyalar, Vaişyalar ve Şudralar. Bunlardan "din adamları" olan brahmanlar, en üstün ve ayrıcalıklı sınıfı oluşturur. Başka görevlerde de bulunabilirler. Örneğin kralların danışmanları olarak gözükürler.

BRİHASPATİ: Adı "duanın efendisi" anlamına gelir. Kişileştirilmiş din ve dindarlığı sembolize eder. Güzel konuşur, dinsel törenlerde dua okur. Bir diğer adı Brahmanaspati'dir. Bazen Agni ile özdeşleştirilir.

ÇAKORA: Bir keklik türü (Perdix rufa). Ayın ışıklarıyla yaşadığı söylenir. Bu kuşun gözlerinin zehirli yiyeceklere bakınca kızardığı söylenir.

ÇAKRAVAKA: Çakra kuşu (Anas casarca). Bu kuşun dişisi ve erkeğinin ayrı düştükleri zaman gece boyunca ağladıkları düşünülür. Masallarda birbirine kavuşamayan sevgililer bu kuşa benzetilir.

ÇANDİ: "öfkeli" anlamına gelir. Tanrıça Durga'nın bir adıdır.

ÇİTRARATHA: Ünlü bir Gandharva'dır. Onun zengin bahçesine Çaitraratha adı verilir.

DANAVA: Tanrıça Durga tarafından öldürülen yaratıklar. Asuralara benzeyen ve tanrıların düşmanları olan yaratıklardır. Durga'nın öldürdüğü Danavalardan biri de Ruru'dur. En önemlisi ise Asura Mahisha'dır.

GANDHARVA: Vedalarda görüldüğü için, Hint mitolojisinin en eski unsurlarından sayılır. Gök katlarında otururlar. Apsaraslar sevgilileridir. Hekimlik yaparlar. Gösterişli giysiler giyer, parlak silahlar taşırlar. Çok iyi müzisyen ve dansçıdırlar.

GAURİ: "Sarı" veya "Parlak" anlamına gelir. Şiva'nın karısının bir adıdır. Gauri adına çeşitli tapınaklar bulunmaktadır.

İNDRA: Veda döneminin en büyük tanrısıdır. Yağmurlu, fırtınalı gökyüzünü simgeleyen, Ari toplumun savaşçı tanrısıdır. Hindu dönemde Brahma, Vishnu ve Şiva popüler olmadan önce, en büyük tanrı İndra idi. Sonradan ikinci plana düştü. Gökte yaşayan Vidyadharaların başıdır. Bazen büyü ve lanetle yaşayan Gandharvaları cezalandırır.

KALİ: Tanrıça Kali, tanrı Şiva'nın kandökücü karısıdır. Siyah derili, sekiz-on kollu, kafataslarından yapılmış kolye taşıyan, kan içen, adına insanlar kurban edilen, korkunç bir tanrıçadır.

KALPA: Tanrı Brahma'nın birgün ve bir gecesi, yani 8.640.000.000 yıl.

KAMA: Aşk tanrısıdır. Adı "istek" anlamına gelir. Oklarıyla insanları vurarak onları aşık eder. İki karısı vardır: Rati ile Priti. Tanrı Şiva bir keresinde karısına ilgi gösterdiği için Kama'yı üçüncü gözü ile yakmıştır. Aşk tanrısı Kama çok yakışıklı biri olarak bilinir.

KRİSHNA: "Kara" anlamına gelir. Tanrı Vishnu'nun bedenlenmiş halidir. Mahabharata ve Harivamşa destanlarının kahramanıdır. Beş pandu kardeşin dos-

tudur. Yadava soyunun kralıdır. Bhagavadgita'yı okur. Çobanların başıdır. Birçok çoban kadın sevgilisi vardır.

KUVERA: Kubera da denir. Zenginlik tanrısıdır. Kuzey bölgesinin koruyucusu ve zenginliğin efendisidir. Tanrı Brahma ona göksel taşıt Puşpaka'yı vermiştir ve onu tanrılarla eşit kılmıştır. Kuvera'nın ünlü koruluğunun adı Çaitraratha'dır. Ravana onun kardeşidir.

LAKSHMİ: Talih Tanrıçası'dır. Vishnu'nun karısıdır. Diğer adı Şri'dir. Lakshmi tanrılarla Asuralar savaşırken çalkalanan okyanustan doğan güzel bir bayandır. Elinde nilüfer çiçeği tutar. Ve çok güzel bir bayandır.

MARA: Aslında Buddhist terimdir. Fakat Hindular da kullanır. Ölüm anlamının yanısıra aşk anlamına da gelir. Bu açıdan aşk tanrısının bir adıdır. Ancak edebi ürünlerde insanları tutkularıyla doğru yoldan saptırmaya çalışan bir yaratıktır. Bu yönüyle Buddha'nın baş düşmanıdır.

NAGA: Yılan tanrılar. İnsan yüzlü ve yılan kuyruklu olarak düşünülürler. Aşağı dünyada yer alan Patala'da yaşarlar. Onlardan korkulmasına rağmen onlara saygı duyulur. Ve kötü ruh olarak kabul edil-

mezler. Dişileri çok güzeldir. Yılanların baş düşmanı Garuda'dır.

PARVATİ: Tanrı Şiva'nın karısıdır. Adı "dağ" anlamına gelir. Ganeşa'nın annesidir. Uysal bir kişiliği vardır.

RAKSHASA: Kötü ruhlar. Genellikle üç çeşittir.

1. Yakshalar gibi yarı kutsal ve iyiliksever olanlar,
2. Tanrıların amansız düşmanları,
3. Geceleyin faaliyet gösteren mezarlıklarda dolaşan, kurban törenlerini bozan ve insan eti yiyen kötü ruhlar.

En ünlü Rakshasa Ravana'dır. Şekilleri çok çeşitlidir. Masallarda insanların dünyasına girip güzel kızları kaçırırlar ve yaşadıkları ormana götürürler.

RAMA İLE RAVANA: Rama ideal bir Hink kralıdır. Ravana ise bir Rakshasa'dır. Ramayana destanında Ravana Rama'nın karısı Sita'yı Lanka adasına kaçırır. Rama peşinden gider. Hindistan'la Seylan arasında köprü yaptırır. Rama ile Ravana arasında şiddetli bir savaş olur. Rama Ravana'yı öldürerek karısını kurtarır. Ve Hindistan'a geri getirir. Masallarda iki kişi şiddetli savaştığı zaman Rama ile Ravana'ya benzetilir.

RATİ ve PRİTİ: Aşk tanrısı Kama'nın iki karısının ad-

landır.

SİDDHA: Yan tanrısal olan ve gökyüzünün çeşitli katlarında yaşadıkları düşünülen, kutsal ve saf topluluktur. Çoğu zaman insanlara dostça davranan hayaletlerdir. Sayıca 88.000 tane olduklan söylenir.

ŞİVA: Veda döneminde adı Rudra'dır. Epik dönemde uzun saçları, çıplak vücudu ve diğer özellikleriyle çileci Hinduların baş tanrılarından biri olmuştur. Aynı zamanda dağ tanrısıdır. Yokedici olduğu için zamanla özdeşleştirilir. Karısının adı Parvati'dir. Karısının öteki adlan Devi, Uma, Gauri, Bhavani, Ambika, Çandi, Kali, Durga v.s.dir. Hindistan'ın çeşitli bölgelerinde Şiva'ya Bhairava adı verilir. Alnının ortasında üçüncü gözü vardır. Elinde üç uçlu mızrak taşır. Boynunda yılan sarılıdır. Belinde de kaplan postu taşır. Şiva'nın hizmetçilerine Pramatha denir. Bunların bir kısmına Ganalar adı verilir. Şiva'nın oğlu Ganeşa Ganaların başıdır.Şiva'nın binek hayvanı Nandi adlı öküzdür. Oturduğu yer ise Kailasa dağlarının doruklarındadır. Ona hayvanların efendisi anlamında Paşupati de denir. Şiva bazen yarı erkek yarı kadın olarak gözükür.

TOPRAK ANA: Prithivimatar, Prath (yaymak) eyleminden türeyen adı "yayılmış olan" anlamına gelir ve yaygın yeryüzünü anlatmaya çalışır. Rigveda'da hep Gök Baba (Dyauspitar) ile birlikte görülür. Vishnu Purana'da adını mitolojik bir kişi olan Prithu'dan

alarken gösterilir.

VEDALAR: Sanskrit diliyle yazılmış kutsal bilgi kitaplarıdır. Dört Veda vardır: Rigveda, Samaveda, Yacurveda, Atharvaveda. Bunlardan ilk üçünün İ.Ö. 1500-1000 yılları arasında yazıya geçirildiği düşünülür. En önemlisi Rigveda'dır. 10 kitap, 1028 ilahidir. Hint mitolojisinin en önemli kaynağıdır.

VETALA: Bir tür hortlak ya da hayalettir. Pişaçalar, Bhutalar ve Rakshasalara benzerler. Cesetlerin yakıldığı mezarlıklarda dolaşırlar. Bazen bir cesedin içine girip, onu canlandırırlar.

VİDYADHARA: Dişilerine Vidyadhari denir. Adlarının anlamı "bilgi taşıyan" dır. Yer ve Gök arasında yaşayan aşağı yaratık grubudur. Bunlar tanrı İndra'nın hizmetçileridirler. Kendi kralları, vezirleri, kanları ve aileleri vardır. Özellikle sihir bilgilerinde olmak üzere geniş bilgi sahibi olup, istedikleri herhangi bir şekle girebilirler.

VİDYADHARİ: Bkz.Vidyadhara.

VİSHNU: Karakteri Epik dönemde gelişmiştir. Koruyucu tanrıdır. Dünya tehlikeye düştüğü zaman uyanır ve yardıma koşar. Uyurken Ananta adlı yılanın üstünde yatar. Ve karısı ayaklarını ovuşturur. Dün-

yaya yardıma koşarken çeşitli biçimlerde bazen yirmi iki kere bazen on kere bedenlenir. Vedalarda ve evrende üç adım atan cücedir. Bu üç adımda kötü ruh Bali'yi tuzağa düşürerek öldürür. On bedenlenmesi şunlardır: Balık, Kaplumbağa, Domuz, yarı Arslan, Cüce, Baltalı Rama, Rama, Krishna, Buddha ve Kalki: Vishnu'nun karısının adı Lakshmi'dir. Binek hayvanı Garuda'dır.

VİŞVAKARMAN: Adının anlamı "Herşeyi yaratan" dır. Epik dönemde sanatçı tanrıdır. Tanrıların sanatçısı ve onların silahlarını ve arabalarını yapan tanrıdır.

YUGALAR: Dünyanın devirleri. Dört yuga vardır. Krita, Treta, Dvapara ve Kali Yuga. Yuga devrinin uzunlukları şöyledir: I.Krita Yuga 4800 yıl, II. Treta Yuga 3600 yıl, III. Dvapara Yuga 2400 yıl, IV. Kali Yuga 1200 yıl. En aydınlık çağ Krita Yuga'dır. Treta Yuga dörde üç iyidir. Dvapara Yuga yarı yarıya iyidir. Kali Yuga ise dörtte üçü kötü olduğu için en karanlık çağdır.

KAYNAKLAR

Bayur, Y. Hikmet, *Hindistan Tarihi*, Cilt I, TTK Basımevi, Ankara, 1987.

Boccaccio, G., *Decameron Hikayeleri*, Çev: F. Timur, Sosyal yayınlar, İstanbul, 1984.

Burton, Richard F., *Vikram And The Vampire, or Tales of Hindu Devilry* (Baital Pachisi), New Delhi, 1985.

Kaya, Korhan, "Hint-Türk Masalları Arasında Benzerlikler", *DTCF Doğu Dilleri Dergisi*, Cilt V, Sayı 2, Ankara, 1993.

Kaya. Korhan, "Vetalapançavimşati" (Hortlağın Yirmi Beş Hikayesi), *Al. DTCF Dergisi* 35. Sayı 1, Ankara, 1992.

Kaya, Korhan, *Hint Mitolojisi Sözlüğü*, İmge-Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997.

Mann, Thomas, *Değişen Kafalar*, MEB Yay: 939, İstanbul, 1989.

Penzer, N. M., *The Ocean of Story*, Grafton House, London, 1926.

Ruben, Walter, "Eski Hint Metinlerinin Dünyaca Meşhur Tercümeleri", *Tercüme Dergisi*. Cilt I, Sayı 4-5, Ankara, 1941.

Ruben, Walter, "Hint-Türk Masal Münasebetleri", Al *DTCF Dergisi*, Cilt I, Sayı 1, Ankara, 1942.

Ruben, Walter, Goethe ve Th. *Mann'ın İşledikleri Bir Hint Motifi*, İndoloji Araştırmaları, İstanbul, 1941.

Somadeva, Kathasaritsagara, (Sanskrit Metin), *Bombay*, 1930.